

16
2/33

16 16

การทดลองถ่ายทอดหมู่อีกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น
แก่เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3

ปริญญาโท

ของ

ไพโรจน์ พุฒยรัตน์

27 ก.ย. 2525

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921 575, 391 5058

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2524

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำคณิศรและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณา
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต ของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

.....
.....ประธาน

.....
.....ประธาน

.....
.....กรรมการ

.....
.....กรรมการ

.....
.....กรรมการ

ประกาศกฤษฎีกา

ปริญญาโทฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งในโครงการวิจัยของภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตกลาง ประสานมิตร ซึ่งปัจจุบันมุ่งหมายเพื่อส่งเสริม การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมไทย โดยทำการศึกษาทดลองศึกษาทุกภาคทั่วประเทศ การศึกษาค้นคว้า ครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษาศึกษา 3 อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ของภาคใต้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวนมา พรพินันท์กุล ประธาน โครงการไว้ ณ ที่นี้ ที่กรุณาอนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินงานวิจัยในโครงการนี้ได้ อีกทั้งยังกรุณาช่วย ชี้แนะแนวทางและตรวจแก้ไขเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลให้อย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กวงเดือน ศาสตร์ภัทร และ อาจารย์ นิยะดา กรวีจันทร์ ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการและกรรมการ ตลอดจนได้ให้คำแนะนำปรึกษาอย่าง ใกล้ชิด จนปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้โดยดี

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุทธิวงษ์ พงศ์ไพมูลย์ ผู้อำนวยการสถาบัน ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและให้ความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของคณะวิทยากรทุกท่านที่ได้เสียสละเวลา มาสาริตและถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้โดยดีเพราะได้รับความกรุณาจากผู้อำนวยการโรงเรียนที่ใช้นักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ และขอขอบคุณนักเรียน ทุกคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ คุณสุรางค์ พูลยรัตน์ และเพื่อน ๆ ทุกคนโดยเฉพาะเพื่อนร่วมรุ่น จิตวิทยาพัฒนาการ รุ่น 5 ทุกคน ที่มีส่วนช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำปริญญาโทฉบับนี้ สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ที่สนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาตลอด จนประสบความสำเร็จในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ไพโรจน์ พูลยรัตน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
คำนำ	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของ การศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ	16
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับค่ายพักแรม	20
งานวิจัยเกี่ยวกับ การเรียนการสอนที่ส่งผลต่อความรู้และทัศนคติ	22
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	25
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	26
กลุ่มตัวอย่าง	26
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	27
วิธีดำเนินการทดลอง	31
การวิเคราะห์ข้อมูล	32
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	32
4 ผลการศึกษาค้นคว้า	36
สัญลักษณ์และดัชนีรอยที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	36

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
5 บทย่อ สรุปแล อภิปรายแล และขอเสนอแนะ	45
บทย่อ	45
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	45
กลุ่มตัวอย่าง	45
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	45
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	45
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
อภิปรายแล	48
ขอเสนอแนะ	54
บรรณานุกรม	56
ภาคผนวก	61
ภาคผนวก ก	62
ภาคผนวก ข	69
ภาคผนวก ค	76
ภาคผนวก ง	96

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	คำสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้ในมรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสามกลุ่ม ก่อนและหลังทำเนิกรรทดลอง	38
2	คำสถิติพื้นฐานของคะแนนทัศนคติต่อมรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสามกลุ่ม ก่อนและหลังทำเนิกรรทดลอง	38
3	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมของคะแนนความรู้ในมรคทางวัฒนธรรม ท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม	40
4	คำสถิติพื้นฐานและ การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของ คะแนนความรู้ในมรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม เป็นรายคู่	41
5	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมของคะแนนทัศนคติต่อมรคทางวัฒนธรรม ท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม	42
6	คำสถิติพื้นฐานและ การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของ ทัศนคติต่อมรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม เป็นรายคู่	43

คำนำ

วัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อชาติเพราะวัฒนธรรม เป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความเจริญก้าวหน้าของชาติ ความเสื่อมโทรมทางวัฒนธรรมย่อมเป็นความเสื่อมโทรมของชาติ และความมั่งคั่งทางวัฒนธรรมก็เป็นความมั่งคั่งของชาติด้วย การเลิกล้มวัฒนธรรมของตัวเองจะเป็นภัยอุบายอย่างใดก็ตามจะต้องเป็นการพยายามล้มละลายชาติเป็นแน่นอน เพราะวัฒนธรรมเป็นเครื่องแสดงถึงคุณลักษณะของชาติ หากวัฒนธรรมของชาติใดถูกแทรกซึมเปลี่ยนแปลงให้เหมือนกับวัฒนธรรมของชาติอื่น ก็อาจกล่าวได้ว่าชาตินั้นถูกสิ้นโดยวัฒนธรรม ในที่สุดก็จะมีอะไรเหลือที่จะแสดงความเป็นชาตินั้นเลย (ม.จ.พูนพิสมัย กิจกุล 2518 : 3) นิพนธ์ สุขสวัสดิ์ (นิพนธ์ สุขสวัสดิ์ 2521 : 6 - 7) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมต่อชาติไว้ว่า

1. เป็นเครื่องแสดงถึงความเป็นอยู่ ความเจริญ และเชิดชูเกียรติของบุคคลและชาติชาติใดไม่มีวัฒนธรรมเป็นของตัวเอง อาจได้รับการดูหมิ่นเหยียดหยาม
2. เป็นเครื่องแสดงถึงบุคลิกลักษณะของประเทศชาติและเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงอายุของชาติ
3. เป็นเครื่องมือสำคัญในการกลมเกลียวให้คนในชาติประพฤติปฏิบัติเป็นไปตามทำนองคลองธรรม

โดยเหตุที่วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชาติหรือ เป็นเอกลักษณ์ของชาติดังกล่าวแล้ว ดังนั้นทุกประเทศชาติจึงหาทางธำรง รักษาหรืออนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติตนไว้ เพื่อถ่ายทอดให้อนุชนรุ่นหลัง ประเทศไทยในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีได้ตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรม รัฐบาลในสมัยนั้นจึงได้ถือการฟื้นฟูวัฒนธรรมไทยเป็นนโยบายสำคัญ เช่น มีการบูรณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดตั้งกระทรวงวัฒนธรรม เพื่อทำหน้าที่ในการทำนุบำรุง วัฒนธรรมของชาติ ครั้นเมื่อ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำการปฏิวัติ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2501 จอมพลสฤษดิ์มุ่งไปในด้านพัฒนา เศรษฐกิจ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงวัฒนธรรม

จึงหยุดลงชั่วคราว รัฐบาลต่อมาแม้จนถึงรัฐบาลปัจจุบันก็ยังมิมีนโยบายส่งเสริมบำรุงวัฒนธรรมอยู่
 กังจะเห็นได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพุทธศักราช 2520 ซึ่งได้กำหนดความมุ่งหมายเอาไว้
 ในหมวดที่ 6 ข้อที่ 50 ว่า "รัฐพึงจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างและก่อให้เกิดความสำนึกในคุณค่า
 ของศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรม ศาสนา ตลอดจนขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงามรวมทั้งวิถี
 อันมีค่าทางประวัติศาสตร์" (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2520 : 24)

วัฒนธรรมไทยเป็นวัฒนธรรมของคนในสังคมใหญ่ ซึ่งในสังคมใหญ่ที่มีการปฏิบัติวัฒนธรรม
 อยู่เนิ่น นึกมีกระสวนแห่งพฤติกรรม ของบุคคลกลุ่มย่อยที่ปฏิบัติวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม
 ของตน ซึ่งเรียกว่าวัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ด้วย เช่น มีภาษาถิ่น มีขนบธรรมเนียมประเพณีการเล่น
 และความเชื่อที่แตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น ในการศึกษาคนทั่วๆ ไปผู้วิจัยได้เลือกศึกษามรดก
 ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของภาคใต้ เนื่องจากว่า
 ภาคใต้นั้นมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ถือเป็นเอกลักษณ์ของตัวเองอยู่มากมายในทุกสาขา เช่น
 ในสาขามนุษยศาสตร์ มีขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น ประเพณีสารทเดือนสิบ ประเพณีชักพระ
 ธรรมเนียมการออกปาก ฯลฯ ในสาขาศิลปะและบันเทิงการก็มีการเล่นพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์
 ของตนเอง เช่น หนังตะลุง มโนห์รา กาหลอ เพลงบอก ฯลฯ ส่วนทางด้านโบราณสถาน
 โบราณวัตถุก็มีสิ่งเก่าแก่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สะท้อนให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีต
 อยู่มากมาย เช่น พระบรมธาตุเจดีย์ กำแพงเมืองนครศรีธรรมราช เป็นต้น สุทธิวงศ์
 พงศ์ไพบูลย์ (สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ม.ป.ป. : 1) ได้กล่าวไว้ในหนังสือของกึ่งปีได้ว่า
 "ภาคใต้มีวัฒนธรรมที่มีลักษณะเด่นพิเศษต่างไปจากภาคอื่น ๆ แต่ยังคงรักษาคุณค่าและ
 วิจัยอย่างจริงจัง หากมีการศึกษาอย่างกว้างขวางลึกซึ้งและถูกหลักวิชาจะสามารถนำวัฒนธรรมมา
 ช่วยในการพัฒนาภูมิภาค และประเทศทั้งทางด้านการเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม และแก้วิกฤต
 การศึกษาวิทยาการต่าง ๆ "

แต่ในปัจจุบันปรากฏว่าคนในวัยหนุ่มสาวโดยเฉพาะวัยรุ่นในท้องถิ่น ต่างพากันละทิ้ง
 วัฒนธรรมดั้งเดิมซึ่งเคยประพฤติปฏิบัติกันมาเสียเป็นส่วนใหญ่ เกิดความเข้าใจผิดคิดว่าสิ่งที่คน
 ในท้องถิ่นของตนเคยปฏิบัติอยู่นั้นเป็นสิ่งล้าสมัย แสดงถึงความไม่เจริญ (ศรีสุภา เอื้อนครินทร์
 2520 : 4) ทั้งนี้ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ 2521 : 1) ได้เหตุแล้วว่า อาจเป็น

เพราะเด็กขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้สิ่งเหล่านั้นอย่างจริงจังหรือขาดความสนใจเท่าที่ควรจึงไม่
เข้าใจและรู้อะไรถึงคุณค่า ทำให้ขาดความรู้สึกชื่นชมในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นเหล่านั้น

โดยเหตุที่ประชากรส่วนใหญ่ของสังคมเป็นบุคคลที่อยู่ในวัยรุ่น ฉะนั้นวัยรุ่นจึงมีบทบาท
สำคัญในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมอยู่มาก (อานนท์ อากาภิรม 2519 : 110) และวัยรุ่น
เป็นวัยที่เหมาะสมในการปลูกฝังความคิดต่าง ๆ เนื่องจากเด็กเริ่มพัฒนาความคิดเห็นของตนเอง
รู้จักใช้ความคิดและเหตุผลที่ลึกซึ้งกว้างขวางขึ้นมากกว่าในระยะใด ๆ (ชัยนาถ นาคบุปผา
2515 : 72) ด้วยเหตุเหล่านี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะหาวิธีการเพื่อทดลองถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม
ท้องถิ่นให้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กวัยรุ่น เพื่อต้องการพิสูจน์ทราบว่าเด็กวัยรุ่นได้รับการถ่ายทอด
ความรู้ที่เหมาะสมแล้ว เด็กวัยรุ่นจะมีความรู้และทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของเขาดีขึ้น
กว่าเดิมหรือไม่

สำหรับวิธีการในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัย
ได้เลือกใช้วิธีสอนในห้อง เรียน เปรียบเทียบกับวิธีสอนโดยอยู่ค่ายพักแรมและวิธีควบคุม ซึ่งผู้วิจัย
คาดหมายว่าวิธีการในการถ่ายทอดที่แตกต่างกันนี้จะมีผลทำให้เด็กวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความรู้
และทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม
ท้องถิ่นโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรมนั้น ผู้เรียนได้ออกไปศึกษานอกสถานที่ ได้เห็นและสัมผัสของจริง
ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างใกล้ชิด มีความสัมพันธ์สนิทสนมกันทั้งในกลุ่มนักเรียนเองและ
กับครูผู้สอนมากกว่ากลุ่มวิธีสอนในห้องเรียน อีกทั้งยังมีกิจกรรมทางนันทนาการต่าง ๆ ที่ช่วย
ผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยของผู้เรียน ซึ่งเด็กกับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียน ซึ่งส่วนใหญ่
เป็นวิธีการสอนแบบบรรยาย มีการใช้อุปกรณ์การสอนประกอบด้วย เช่น รูปภาพ สไลด์
แถบบันทึกเสียง ในบางหัวข้อก็มีการสาธิต แต่บรรยากาศในห้องเรียนนั้นไม่สนุกสนานน่าสนใจ
เท่ากับการสอนโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรม ส่วนกลุ่มควบคุมนั้นเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับการสอนโดย
วิธีใด ๆ เลย กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้อาจได้รับความรู้จากที่บอกเล่าของผู้ใหญ่หรืออาจได้ความรู้
จากสื่อสารมวลชน แต่การได้รับความรู้โดยวิธีนี้จะไม่ละเอียดกว้างขวางเหมือนกับกรณี
ผู้สอนและมีการสอนที่เป็นระบบที่แน่นอน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบผลของการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม ร่มท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียน วิธีอยู่ค่ายพักแรมและวิธีควบคุมที่มีต่อความรู้และทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรม ร่มท้องถิ่นของ เด็กวัยรุ่น ในเขตการศึกษา 3

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบว่า การถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม ร่มท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียน วิธีอยู่ค่ายพักแรม และวิธีควบคุมว่าวิธีใดทำให้เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3 มีความรู้และทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรม ร่มท้องถิ่นได้ดีกว่า
2. ทำให้ได้โครงการสำหรับกรถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม ร่มท้องถิ่นแก่เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3
3. ทำให้ได้แบบทดสอบวัดความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรม ร่มท้องถิ่นและมาตราวัดทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรม ร่มท้องถิ่นแก่เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3
4. เพื่อเป็นแนวทางในการเสนอแนะแก่ผู้บริหารโรงเรียน ผู้เกี่ยวข้องกับเด็กวัยรุ่น ตลอดจนสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ให้นำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้เพื่อประกอบการวางแผนงานและส่งเสริมให้เด็กวัยรุ่นมีความรู้และทัศนคติที่ดีในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ร่มท้องถิ่น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ เด็กวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนรัฐบาลในเขตการศึกษา 3 ปีการศึกษา 2523 จำนวน 60 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการถ่ายทอดสามวิธี คือ

- วิธีสอนในห้องเรียน
- วิธีอยู่ค่ายพักแรม
- วิธีควบคุม

2.2 คิวแปรตาม ได้แก่

- ความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3
- ทักษะคิดต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

3. เนื้อหาที่ใช้ในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 มีดังนี้

3.1 สาขาศิลปะ (The Arts)

3.1.1 วรรณกรรมพื้นบ้าน ศึกษา

- เพลงพื้นบ้าน ได้แก่ เพลงกล่อมเด็ก
- ปริศนาคำทาย

3.2 สาขามนุษยศาสตร์ (The Humanities)

3.2.1 ขนบธรรมเนียมประเพณี ศึกษา

- ประเพณีสารทเดือนสิบ
- ประเพณีชักพระ
- ขนบธรรมเนียมการออกปาก

3.2.2 คุณธรรมปรีชา ศึกษา ภาษิตชาวบ้าน

3.2.3 โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศึกษา

- พระบรมธาตุเจดีย์
- ศิลาจารึกของเมืองนคร
- กำแพงเมืองนครศรีธรรมราช

3.2.4 สถานที่น่าสนใจ ศึกษา ศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้

3.3 สาขากีฬาและนันทนาการ (The Sports and Recreation)

3.3.1 กีฬา ศึกษา การเล่นมาหางแดง

3.3.2 นันทนาการ ศึกษา การละเล่นพื้นบ้าน ได้แก่

- เพลงบอก

- มโนห์รา

- กาหลอ

3.4 สาขาช่างฝีมือ (The Practical Crafts) ศึกษา

- เครื่องใช้ยานลิพา

3.5 สาขาคหกรรมศิลป์ (Domestic Arts) ศึกษา อาหารพื้นบ้าน ไก่แก่

- ข้าวย่า

- แกงโตปลา

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงได้กำหนดความหมายของคำหรือข้อความดังต่อไปนี้

1. มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น หมายถึง วิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่งที่มนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบ กฎเกณฑ์ วิถีในการปฏิบัติ การจัดระเบียบ ตลอดจนระบบความเชื่อ ความนิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการควบคุมและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ

2. การถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยการถ่ายทอดสามวิธี คือ วิธีสอนในห้องเรียน วิธีอยู่ค่ายพักแรม และวิธีควบคุม เพื่อให้เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3 เกิดการเรียนรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งจะวัดได้ค่ายแบบทดสอบวัดความรู้และมาตราวัดทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

3. วิธีสอนในห้องเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในทางที่จะอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมเหล่านั้นให้คงอยู่ โดยมีกิจกรรมเหล่านี้คือ การบรรยายโดยผู้สอน การบรรยาย

และสาธิตโดยวิทยากร การดูแผนภาพ การฟังตัวอย่างจากแถบบันทึกเสียง การฉายสไลด์ โดยกิจกรรมทุกอย่างต้องจัดขึ้นภายในห้องเรียนในโรงเรียนเท่านั้น

4. วิธีสอนโดยอยู่ค่ายพักแรม หมายถึง การจัดกิจกรรมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน นอกห้องเรียนของโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในทางที่จะอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมเหล่านั้นให้คงอยู่ โดยผู้สอนและผู้เรียนได้ใช้ชีวิต ร่วมกันในระยะเวลาที่กำหนดโดยมีกิจกรรมตามโครงการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ผู้วิจัย ได้จัดไว้ ซึ่งแตกต่างจากวิธีสอนในห้องเรียนดังนี้

4.1 นักเรียนได้เรียนนอกห้องเรียน ซึ่งไม่ได้จัดชั้นเรียนอย่างมีระเบียบ นักเรียน มีอิสระในการแต่งกายและสามารถแสดงอริยาบทต่าง ๆ ได้อย่างเสรี

4.2 มีกิจกรรมทางนันทนาการ เช่น เล่นเกมส์ ร้องเพลง ฝึกกายบริหาร การแสดงต่าง ๆ และกิจกรรมรวมกองไฟ

4.3 ผู้เรียนได้ออกไปศึกษานอกสถานที่ได้ดูและปฏิบัติของจริง

4.4 ผู้เรียนและผู้สอนได้เข้าไปใช้ชีวิตร่วมกันในค่ายพักแรมติดต่อกันตลอดระยะเวลาที่กำหนดในการทดลองถ่ายทอด ซึ่งจะก่อให้เกิดความใกล้ชิดเป็นกันเองระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง

4.5 มีการใช้ระบบหมู่อย่างวิธีการของลูกเสือคือ มีหัวหน้าหมู่ รองหัวหน้าหมู่ และพลาธิการ ในแต่ละหมู่ นักเรียนในหมู่เดียวกันต้องรับผิดชอบร่วมกัน จะทำสิ่งใดต้องพร้อมเพรียงกันทั้งหมู่

5. วิธีควบคุม หมายถึง วิธีการที่ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยขบวนการของสังคมซึ่งเป็นไปตามปกติ ไม่ได้เป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมายแน่ชัด ซึ่งในที่นี้เป็น สถานการณ์ปกติที่ไม่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียนและวิธีอยู่ค่ายพักแรม

6. ความรู้ หมายถึง ความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 ซึ่ง วิกได้จากแบบทดสอบวัดความรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7. ทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น หมายถึง ทำที่ ความรู้สึก ความคิดเห็น เฉพาะตัวบุคคลที่มีต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 ที่ผู้ตอบสามารถแสดงออกได้

สามลักษณะ คือ เห็นค้าย ซึ่งมีลักษณะนิมานอยู่ในรูปแสดงความสนใจ พอใจ สนับสนุน ปฏิบัติตามด้วยความสมัครใจ และลักษณะนิเสธ คือไม่เห็นค้าย จะแสดงความเบื่อหน่าย ไม่พอใจ ซัดแย้ง ไม่ปฏิบัติตาม กับทัศนคติที่เป็นกลาง เป็นการแสดงออกในลักษณะที่ไม่เป็นทัศนคติเชิง นิมาน และทัศนคติเชิงนิเสธ แต่อยู่ระหว่างกลาง ไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง เช่น รู้สึกเฉย ๆ หรือไม่แน่ใจ เป็นต้น

8. เด็กวัยรุ่น หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนรัฐบาลหรือโรงเรียนราษฎร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แบ่งกล่าวเป็น
สี่ตอน ดังนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับวัฒนธรรม
2. เอกสารเกี่ยวกับทัศนคติ
3. เอกสารเกี่ยวกับการรณรงค์สุขภาพ
4. งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความรู้และทัศนคติ

เอกสารเกี่ยวกับวัฒนธรรม

คำว่าวัฒนธรรมที่ใช้กันในภาษาไทยตั้งแต่ต้นมาจนถึงปัจจุบัน เป็นคำหนึ่งซึ่ง
พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นราชนิพนธ์ประพันธ์ (สมัยดำรงพระยศเป็นพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า
วรวงศ์ไวยากร) ทรงมีส่วนสำคัญให้เกิดมีขึ้น (พพิทยา สายหู 2514 : 1) เกี่ยวกับความหมาย
ของคำว่าวัฒนธรรมนั้น สุพิศรา สุภาพ (สุพิศรา สุภาพ 2514 : 20) กล่าวว่า "มีนักเขียน
หลายท่านให้คำจำกัดความคำว่าวัฒนธรรมไว้คล้าย ๆ กัน เช่น เทเลอร์ กล่าวว่าเป็นส่วน
ทั้งหมดที่ซับซ้อน ประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศิลปกรรม กฎหมาย ประเพณี และ
ความสามารถอื่น ๆ ที่มนุษย์ได้มาในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม บรูม (Broom) และ เซลซนิค
(Zelznick) อธิบายว่า วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมที่ประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ
ประเพณี และความชำนาญที่คนเราได้มาในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม ส่วน ไบเออร์สเตค
มีฮาน (Biersted Meehan) และ แซมูเอลสัน (Samuelson) กล่าวว่า วัฒนธรรมคือส่วน
ทั้งหมดอันซับซ้อน ประกอบด้วยทุกสิ่งทุกอย่างที่เขาคิดและทำในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม"

ความหมายของคำว่าวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485
อธิบายว่า (แปลก สนธิรักษ์ น.ป.ป. : 41) วัฒนธรรมคือ ลักษณะที่เจริญงอกงาม
ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าแห่งชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชน

อานนท์ อากาภิรม (อานนท์ อากาภิรม 2519 : 99) อธิบายความหมายของ วัฒนธรรมตามศัพท์ไว้ว่า คำว่าวัฒนธรรมถอดศัพท์มาจาก culture ของภาษาอังกฤษ ซึ่งมีรากศัพท์มาจาก cultura ในภาษาลาติน มีความหมายว่า การเพาะปลูกหรือการปลูกฝัง อธิบายได้ว่า มนุษย์เป็นผู้ปลูกฝังอบรมบ่มนิสัยให้เกิดความเจริญงอกงาม วัฒนธรรม เป็นคำสมาส คือการรวมคำสองคำเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ "วัฒนธรรม" ซึ่งมีความหมายทั่วไปว่า เจริญงอกงาม รุ่งเรือง "ธรรม" ซึ่งในที่นี้หมายถึง กฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ เพราะฉะนั้นเมื่อพูดถึงคำว่า วัฒนธรรม ในความหมายทั่วไปหมายถึง ความเป็นระเบียบ ความมีวินัย เช่น เมื่อพูดถึงบุคคลหนึ่งว่า เป็นคนมีวัฒนธรรมก็มักหมายความว่า เป็นคนมีระเบียบวินัย เป็นต้น

จากความหมายของวัฒนธรรมที่กล่าวมาแล้วนี้ จึงเห็นได้ว่าวัฒนธรรมมีความหมายแยก ออกได้เป็นสองประเด็นใหญ่ ๆ คือ

1. วัฒนธรรมในความหมายกว้าง หมายถึง วิถีทางและแบบฉบับในการดำเนินชีวิต ที่ใฝ่ปฏิบัติสั่งสมกันมา รวมทั้งความคิดต่าง ๆ ที่คนได้กระทำ สร้าง ถวายทอด สะสม และ รักษาไว้จากคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

2. วัฒนธรรมในความหมายแคบ หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งเป็นความหมายในทางที่ดี ผู้มีวัฒนธรรมตามความหมายนี้ต้องสามารถปฏิบัติตนได้เหมาะสม แต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีวาจาสุภาพอ่อนโยน มีกิจกรรมยามว่างตามกาลเทศะ ส่วนผู้ที่ไม่สามารถประพฤติปฏิบัติในข่ายนี้ได้จัดว่าเป็นคนไม่มีวัฒนธรรม

สำหรับลักษณะของวัฒนธรรมนั้น ใฝ่ผู้กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมไว้แตกต่างกันออกไป หลายท่าน เช่น สุพัศตรา สุภาพ (สุพัศตรา 2514 : 20 - 22) อานนท์ อากาภิรม (อานนท์ อากาภิรม 2519 : 100 - 101) ประคิษฐ์ มัชฌิมมา (ประคิษฐ์ มัชฌิมมา 2522 : 11 - 13) ซึ่งเมื่อรวบรวมสรุปแล้ว วัฒนธรรมจะมีลักษณะดังนี้คือ

1. เป็นสิ่งที่ได้มาโดยการเรียนรู้
2. เป็นมรดกทางสังคม
3. เป็นวิถีชีวิตหรือแบบแผนของการดำรงชีวิต

4. เป็นสิ่งที่ไม่คงที่ มีการเปลี่ยนแปลงได้
5. เป็นผลรวมของหลาย ๆ สิ่ง
6. ต้อง เป็นสิ่งที่สังคมยึดถือหรือปฏิบัติร่วมกัน
7. สร้างความพอใจให้แก่มนุษย์ได้ เช่น คนไทยถือว่า การบวชลูกชาย เมื่อถึง เวลาอันสมควร เป็นการสร้างความพอใจให้แก่พ่อแม่พี่น้องได้
8. มีลักษณะเป็นซูเปอร์ออร์แกนิก (superorganic) ของสิ่งหนึ่งอาจมีความหมายหรือใช้ต่างกันออกไปในแต่ละสังคม ทั้ง ๆ ที่เป็นของสิ่งเดียวกัน เช่น ลิ่น ชาวธิเบตแสดงความเคารพโดยการแลบลิ่น แต่ชาวไทยถือว่าไม่สุภาพ เป็นต้น

องค์ประกอบของวัฒนธรรม

ประสิทธิ์ กาศยลชน (ประสิทธิ์ กาศยลชน 2518 : 8 - 10) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหรือเนื้อหาของวัฒนธรรมว่า ได้มีการแบ่งออกเป็นหลายแบบสุดแท้แต่เหตุผลของผู้แบ่งแต่ละท่าน ดังนี้

1. แบ่งออกเป็นสองอย่าง คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ กับวัฒนธรรมทางจิตใจ
 - 1.1 วัฒนธรรมทางวัตถุ ได้แก่ วัตถุสิ่งของที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น บ้านเรือน ศิลปกรรม เครื่องใช้ การแต่งกาย ถนนหนทาง ยวดยานพาหนะ ฯลฯ
 - 1.2 วัฒนธรรมทางจิตใจ ได้แก่ ความคิด ความเห็น และความเชื่อทั้งหลาย เช่น การนับถือศาสนาและความเชื่อโชคลางต่าง ๆ ฯลฯ
2. แบ่งออกเป็นสามอย่าง คือ วัฒนธรรมภาคสร้างสรรค์ วัฒนธรรมภาคผลิต และวัฒนธรรมภาคบริบาล
 - 2.1 วัฒนธรรมภาคสร้างสรรค์ ได้แก่ เรื่องการปลูกฝังให้การศึกษา อบรมศิลปะ วิทยาศาสตร์ และศาสนา
 - 2.2 วัฒนธรรมภาคผลิต ได้แก่ ผลิตกรรมต่าง ๆ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ การประดิษฐ์ และการจัดทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ
 - 2.3 วัฒนธรรมภาคบริบาล ได้แก่ เรื่องระเบียบแบบแผน เพื่อคุ้มครองสังคม เช่น กฎหมาย ความประพฤติ ระบบการปกครอง

3. แบ่งออกเป็นสี่อย่าง คือ คติธรรม เนติธรรม วัตถุธรรม และสัทธรรม

3.1 คติธรรม ได้แก่ วัจนธรรมทางศาสนา ศีลธรรมและทางจิตใจ

ซึ่ง เป็น เรื่องของคติ คือทางหรือหลักในการดำเนินชีวิต

3.2 เนติธรรม ได้แก่ วัจนธรรมทางกฎหมายหรือขนบธรรมเนียม ประเพณีที่มีความสำคัญเสมอด้วยกฎหมาย คือ บางอย่างแม้ไม่มีกฎหมายห้ามไว้ แต่ถ้าใครทำเข้า ก็เป็นสิ่งที่รังเกียจของสังคม เป็นที่อับอายขายหน้า เพราะถือกันว่าเสียหาย

3.3 วัตถุธรรม ได้แก่ วัจนธรรมทางวัตถุ ดังได้กล่าวมาแล้ว

3.4 สัทธรรม ได้แก่ วัจนธรรมทางสังคม เช่น การติดต่อเกี่ยวข้องกับชุมชน มารยาทในโต๊ะอาหาร มารยาทในการพูด มารยาทในการเข้าสังคม ฯลฯ

4. แบ่งออกเป็นห้าอย่าง คือ

4.1 วิชาการและวิธีการ ได้แก่ แบบแผนและวิธีการที่มนุษย์ใช้ในการหาประโยชน์จากสรรพสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ เพื่อจะไ้มาซึ่งอาหาร การประดิษฐ์เครื่องมือ เครื่องใช้ เครื่องบริโภคน บ้านเรือน และอื่น ๆ อันจำเป็นและประกอบในการดำเนินชีวิต

4.2 วัจนธรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ แบบฉบับในการดำเนินชีวิต อันเกี่ยวข้องกับการค้ามาซึ่งสิ่งจำเป็นเพื่อสนองความต้องการทางกาย ทางใจ และทางสังคม จนทำให้มีการผลิตจำแนกแจกจ่าย เครื่องอุปโภค บริโภค และบริการต่าง ๆ

4.3 สถาบันทางสังคม ได้แก่ การจัดรูปทางสังคม เพื่อวัตถุประสงค์ บางอย่างหรือหลายอย่าง เริ่มตั้งแต่การมีสถาบันครอบครัวเพื่อการสืบทอดสกุลวงศ์ สถาบัน โรงเรียนที่ให้การศึกษาแก่กุลบุตร กุลธิดา หน่วยราชการ รัฐบาล พรรคการเมืองและกลุ่ม การปกครอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสถาบันทางสังคมทั้งสิ้น

4.4 วัจนธรรมสัญลักษณ์ ได้แก่ ภาษาที่ใช้สื่อสารกันในสังคม

4.5 ศาสนา ซึ่งเป็นสิ่งที่สนองความปรารถนาทางจิตใจของคนในสังคม

5. แบ่งออกเป็นเก้าอย่าง คือ

5.1 ภาษา ได้แก่ ภาษาพูด ภาษาเขียน และอื่น ๆ

- 5.2 สิ่งที่เป็นวัตถุ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เครื่องแต่งกาย การคมนาคมขนส่ง เครื่องมือเครื่องใช้ อาวุธยุทโธปกรณ์ อาชีพและอุตสาหกรรม
- 5.3 ศิลปกรรม ได้แก่ การปั้น การแกะสลัก การวาดเขียน การออกแบบก่อสร้าง การละคร ฟ้อนรำ การดนตรี และวรรณคดี
- 5.4 คติชาวบ้าน นิยายปรัมปรา ความรู้วิทยาการต่าง ๆ เช่น เพลงพื้นบ้าน นิทานชาวบ้าน การเล่นต่าง ๆ ฯลฯ
- 5.5 การปฏิบัติทางศาสนา เช่น แบบของพิธีกรรม การปฏิบัติต่อกันตาย เป็นต้น
- 5.6 ครอบครัวและระบบทางสังคม ได้แก่ แบบการแต่งงาน วิธีนับวงศ์ญาติ การรับมรดก ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ
- 5.7 ทรัพย์สินสมบัติ ได้แก่ มาตรฐานการที่ราคาและแลกเปลี่ยน การคบค้า การแบ่งชนิดของทรัพย์สิน ฯลฯ
- 5.8 รัฐบาลและการปกครอง เช่น รูปลักษณะทางการเมือง กระบวนการเกี่ยวกับศาลและกฎหมาย
- 5.9 การสงครามและการต่อสู้ป้องกันอันตรายต่าง ๆ
- ส่วนคณะกรรมการฝ่ายวัฒนธรรมในคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมไทย กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประชุมพิจารณานโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ณ เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ 13 - 15 กรกฎาคม 2521 และได้แบ่งองค์ประกอบของวัฒนธรรมออกเป็นสาขาใหญ่ ๆ ได้ห้าสาขา ดังนี้
1. สาขาศิลปะ (The Arts)
 - ภาษา วรรณคดี ดนตรี ฟ้อนรำ วิจิตรศิลป์ สถาปัตยกรรม ละคร ประติมากรรม ฯลฯ
 2. สาขามนุษยศาสตร์ (The Humanities)
 - วัฒนธรรมนิยมประเพณี คุณธรรมศีลธรรม ศาสนา ปรัชญา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี มารยาทในสังคม การปกครอง กฎหมาย ฯลฯ

3. สาขากีฬาและนันทนาการ (The Sports and Recreation)
 - การละเล่น มวยไทย ฟันดาบสองมือ กระบี่กระบอง ฯลฯ
4. สาขาช่างฝีมือ (The Practical Crafts)
 - การเย็บปักถักร้อย การแกะสลัก การทอผ้า การจักสาน การทำเครื่องเขิน การจักคอกไม้ ทำตุ๊กตา ทอเสื่อ เครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ
5. สาขาศิลปกรรมศิลป์ (Domestic Arts)
 - ความรู้เรื่องอาหาร ความรู้เรื่องเสื้อผ้าการแต่งกาย ความรู้เรื่องบ้าน การดูแลบ้านที่อยู่ ความรู้เรื่องยา การรู้จักใช้ยา ความรู้ในการคอยดูแลเด็ก ความรู้ที่จะอยู่กับเป็นครอบครัว มารยาทในการกินอยู่ การต้อนรับแขก การรู้จักแก้ปัญหาต่างๆ ในครอบครัว

เมื่อพิจารณาเนื้อหาหมวดทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 แล้วสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. สาขาศิลปะ (The Arts)
 - 1.1 ภาษา
 - 1.2 วรรณกรรมพื้นบ้าน
 - 1.2.1 นิทานชาวบ้าน
 - 1.2.2 เพลงพื้นบ้าน
 - 1.2.3 ปริศนาคำทาย
 - 1.2.4 ความเชื่อโชคลาง
 - 1.3 ดนตรี ฟ้อนรำ
 - 1.4 ศิลปกรรม
 - 1.4.1 จิตรกรรม
 - 1.4.2 สถาปัตยกรรม
 - 1.4.3 ปฐมกรรม

ฯลฯ

2. สาขามนุษยศาสตร์ (The Humanities)

- 2.1 ขนบธรรมเนียมประเพณี
- 2.2 คุณธรรม ปรัชญา
- 2.3 ประวัติศาสตร์
- 2.4 โบราณสถาน. โบราณวัตถุ
- 2.5 สถานที่ที่น่าสนใจ
- 2.6 บุคคลสำคัญ

ฯลฯ

3. สาขากีฬาและนันทนาการ (The Sports and Recreation)

- 3.1 การละเล่นพื้นบ้าน
- 3.2 การชกมวย
- 3.3 การเล่นสเปา

ฯลฯ

4. สาขาช่างฝีมือ (The Practical Crafts)

- 4.1 การทำเครื่องปั้นดินเผา
- 4.2 การจักสาน
- 4.3 การทอผ้า
- 4.4 การทำเครื่องถม
- 4.5 การแกะสลัก

ฯลฯ

5. สาขาคหกรรมศิลป์ (Domestic Arts)

- 5.1 อาหารพื้นบ้าน
- 5.2 พืชผักพื้นบ้าน
- 5.3 ผลไม้พื้นบ้าน
- 5.4 สมุนไพร

ฯลฯ

เอกสารเกี่ยวกับทัศนคติ

บุคคลใดก็ตามจะมีทัศนคติที่ดีและถูกต้องต่อสิ่งใดนั้น เป็นเรื่องธรรมดาที่บุคคลนั้นจะต้องมีความรู้และความเข้าใจในสิ่งนั้นอย่างถูกต้องเสียก่อน ในเรื่องนี้ทางคานจิตวิทยาทัศนคติ กล่าวว่า ขั้นตอนแรกที่บุคคลจะเปลี่ยนทัศนคติก็บุคคลนั้นจะต้องมีความสนใจในเรื่องนั้นเสียก่อน เพราะเมื่อสนใจ เข้าใจดี จะทำให้เกิดการยอมรับและมีแนวโน้มที่จะเข้าหาเรื่องนั้น บุคคลมีแนวโน้มที่จะเข้าหาเรื่องที่ตนสนใจและเห็นด้วยกับเรื่องนั้น ๆ อยู่แล้ว (คางเคียน พัทธมนาวิน อ้างอิงมาจาก กฤตยา อาชวนิจกุล 2519 : 24) ในคำจำกัดความหรือความหมายของคำว่า "ทัศนคติ" (Attitude) ใฝ่ผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้เช่น คาร์เตอร์ วี. กูด (Good.1959 : 48) ให้ความหมายว่า ทัศนคติคือความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจเป็นการเข้าหาหรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง บุคคลหรือสิ่งใด ๆ เช่น รัก กลัว หรือไม่พอใจมากน้อยเพียงใดต่อสิ่งนั้น ๆ นิวคอมบ์ (Newcomb. 1954 : 128) กล่าวว่า ทัศนคติซึ่งมีอยู่ในเฉพาะบุคคลนั้นขึ้นกับลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่เขาได้รับ ทัศนคติของบุคคลนั้นอาจแสดงออกมาได้ทางพฤติกรรม ซึ่งเป็นไปสองลักษณะคือลักษณะพึงพอใจหรือชอบ อันเป็นผลให้ผู้นั้นเกิดความพอใจรักใคร่อยากใกล้ชิดสิ่งนั้น ๆ เรียกว่าทัศนคติเชิงนิมิต (Positive attitude) กับทัศนคติอีกแบบหนึ่ง ซึ่งแสดงออกในรูปของความไม่พึงพอใจ เบื่อหน่าย เป็นผลให้ผู้นั้นเกิดความชิงชังไม่อยากเข้าใกล้สิ่งนั้น ๆ เรียกว่าทัศนคติเชิงนิเสธ (Negative attitude) ส่วน ครูเกอร์ และ เรคเลส (Kruger and Reckless. 1931 : 238) ได้ให้คำจำกัดความว่า ทัศนคติคือแนวโน้มของกริยาที่แสดงต่อหรือแสดงต้านบางสิ่งบางอย่างในบรรดาสีงแวดล้อมเหล่านั้น ทั้งนี้แล้วแต่จะเห็นว่าสิ่งนั้นจะมีค่าในเชิงบวกหรือเชิงลบ สวานา พรพัทธกุล (สวานา พรพัทธกุล 2522 : 313) ได้อธิบายคำทัศนคติไว้ว่า คำว่า "ทัศนคติ" หรือ "attitude" เป็นนามธรรม มีความเกี่ยวพันกับความนึกคิดและความเชื่อ ซึ่งอยู่ในลักษณะของความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทัศนคตินี้เป็นลักษณะแฝงอยู่ภายในตัวของบุคคล จะอยู่ในสภาพแห่งการพร้อมที่จะโต้ตอบต่อสิ่งเร้าโดยอาจแสดงออกมาในรูปของความคิดเห็นหรือพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง แนวทางในการแสดงทัศนคติเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าอาจออกมาในทิศทางที่เป็นบวกหรือลบก็ได้ ทั้งนี้แล้วแต่สถานการณ์ สิ่งแวดล้อม ความเชื่อ และประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคล

จากความหมายของทัศนคติที่กล่าวมาแล้วนี้ จึงสรุปได้ว่า ทัศนคติคือความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ หรือแนวโน้มที่พร้อมจะตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

และเมื่อพิจารณาทัศนคติในแง่ต่าง ๆ แล้ว สามารถแบ่งทัศนคติออกได้อย่างกว้าง ๆ ได้เป็นสองประเภท คือ

1. ทัศนคติทั่วไป ได้แก่สภาพของจิตใจอันกว้างขวาง ซึ่งเป็นแนวคิดประจำตัวของบุคคลนั้น ๆ ทัศนคติทั่วไปได้แก่ลักษณะของบุคลิกภาพอันกว้าง ๆ เช่น การมองโลกในแง่ดี การมองโลกในแง่ร้าย การเคร่งครัดในระเบียบประเพณีดั้งเดิม การนิยมความเปลี่ยนแปลงที่ทันสมัย ความนิยมการใช้อำนาจเผด็จการ เป็นต้น

2. ทัศนคติเฉพาะอย่าง ได้แก่ สภาพจิตใจที่บุคคลมีต่อวัตถุ บุคคล สถานภาพหรือสิ่งอื่น ๆ เป็นอย่าง ๆ ไป ทัศนคติในวงแคบเช่นนี้มักแสดงออกมาในลักษณะที่ว่าเห็นด้วย เรียกว่า ทัศนคติเชิงนิมิตต่อสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้น หรือไม่เห็นด้วย ซึ่งเรียกว่าทัศนคติเชิงนิเสธต่อสิ่งนั้นหรือบุคคลนั้น สำหรับทัศนคติประเภทนี้กล่าวได้จำเพาะเจาะจงไปได้ว่า บุคคลนั้น ๆ มีทัศนคติอย่างไรต่อสิ่งนั้นสิ่งนี้ ดังเช่น นักเรียนมีทัศนคติอย่างไรต่อวิชาคณิตศาสตร์แผนใหม่ คนไทยมีทัศนคติอย่างไรต่อวัฒนธรรมไทย หรือแม้แต่ในเรื่องที่จะศึกษาในครั้งนี้อีกด้วยว่ามีทัศนคติอย่างไรต่อมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่เขาอาศัยอยู่ เป็นต้น

ทัศนคติไม่ได้เกิดขึ้นแก่บุคคลในทันทีทันใด แต่จะค่อย ๆ ก่อรูปลักษณะขึ้นมาโดยใช้เวลาและองค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลายประการ ออลพอร์ต (Allport 1940 : 180) กล่าวว่า ทัศนคติก็ก่อรูปขึ้นได้โดย

1. การเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของสังคม แล้วนำเอาสิ่งที่เรียนรู้เหล่านั้นมาเป็นรากฐานของทัศนคติของตนเอง

2. การแบ่งแยกความรู้ที่ได้อาจมาจากประสบการณ์ของตนเอง เช่น เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูมาดี มักมองโลกในแง่ดี

3. ประสบการณ์ที่ได้รับมาจากเกม แต่รุนแรงในขั้นที่หรือไม่ดี เช่น บุคคลที่ทำให้เกลียดชังมากมีลักษณะอย่างไร ก็มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุคคลที่มีรูปร่างลักษณะเช่นนั้นด้วย

4. การเลียนแบบ ได้มาจากการเลียนแบบทัศนคติของบุคคลอื่น ๆ ที่คนพอใจ จนในที่สุดก็ยอมรับเอาทัศนคติของผู้ที่ถูกเลียนแบบนั้นไปเป็นทัศนคติของตนเอง เช่น การที่บุตรเลียนแบบบิดามารดาของตนเอง เมื่อบิดามารดาที่มีทัศนคติต่อบุคคลหรือสถาบันหนึ่ง เช่น โค บุตรก็มักจะมีทัศนคติเช่นนั้นด้วย

ชยันต นาคบุปผา (ชยันต นาคบุปผา 2513 : 14) ได้กล่าวถึงต้นเหตุของทัศนคติในวัยรุ่นไว้คล้าย ๆ กันว่า ทัศนคติของเด็กวัยรุ่นนั้นมีต้นเหตุมาจาก

1. การรวมแนวความคิดจากประสบการณ์หลาย ๆ อย่าง
2. สภาพของจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์อันรุนแรงที่ได้รับมาในชีวิต
3. การยอมรับทัศนคติจากผู้อื่น

โดยปกติแล้วทัศนคติของบุคคล เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะมีความคงทนถาวรพอสมควร เรมเมอร์ (Remmers, 1954 : 398) ได้ศึกษาถึงความคงที่ของทัศนคติ และได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติเป็นสภาพจิตใจที่มีความมั่นคงพอใช้ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก แต่ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ยากจนทำไม่ได้ ดังนั้นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น หากปรากฏว่าเด็กวัยรุ่นมีทัศนคติอันไม่พึงประสงค์ต่อมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง ก็จำเป็นที่ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องหาทางแก้ไขเปลี่ยนแปลงทัศนคติเหล่านั้นให้ดีขึ้นโดยการจัดสถานการณหรือใช้อิทธิพลภายนอกที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติให้แก่เด็กวัยรุ่นเหล่านั้น

สำหรับอิทธิพลภายนอกที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคตินั้น สงวน สุทธิเลิศอรุณ (สงวน สุทธิเลิศอรุณ 2522 : 118 - 124) กล่าวว่า ที่สำคัญได้แก่

1. การถูกจูงใจชักชวนจากแหล่งอื่น ซึ่งการชักชวนจะได้ผลมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้

1.1 ลักษณะของผู้ชักชวน ถ้าผู้ชักชวนเป็นผู้ที่มีความน่าไว้วางใจสูง เช่น เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ทำการชักชวนหรือเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่สังคมยอมรับและยกย่องนับถือ การชักชวนก็มักจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ฟังได้มาก

1.2 เนื้อหาและกระบวนการชักชวน ขึ้นอยู่กับผู้ชักชวนเสนอเนื้อหาและใช้กระบวนการตามลำดับก่อนหลังอย่างไร เช่น ถ้าเกิดการโต้แย้งขึ้น ผู้ชักชวนนำเอาความเห็น

ของทั้งสองฝ่ายมาบอกให้ผู้ฟังได้รับรู้หรือบอกเฉพาะความเห็นของตนฝ่ายเดียว ผู้ชักชวนเสนอข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาหรือเสริมแต่งเพื่อเราอารมณ์ผู้ฟังด้วย เป็นต้น

1.3 ผู้ฟัง การชักชวน ผู้ฟัง การชักชวนจะคล้อยตามการชักชวนนี้หรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ชักชวน ฯลฯ

2. สิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.1 ความกดดันของกลุ่ม เพราะกลุ่มมีอำนาจในการให้รางวัลและลงโทษแก่กลุ่มสมาชิกในกลุ่ม พลังของหมู่คณะจะมีอำนาจที่บีบบังคับให้บุคคลอยู่ในแนวทางที่กลุ่มได้กำหนดไว้ บุคคลจะพยายามคิดหรือปฏิบัติให้เหมือนกับคนอื่น ๆ ในกลุ่มที่ตัวเองอยู่

2.2 ประสบการณ์ที่พึงพอใจและไม่พึงพอใจ

2.3 โดยวิธีการย้ายกลุ่ม เพราะกลุ่มต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลได้อย่างมาก ดังนั้นหากบุคคลได้เข้ากลุ่มสัมพันธ์ (Group Dynamics) กับบุคคลหลายระดับ หลายอาชีพ บางทีแนวความเชื่ออาจเปลี่ยนไปได้ เพราะได้ฟัง เหตุผลและข้อจริงใจจากบุคคลอื่น ๆ

2.4 การโฆษณาชวนเชื่อ

2.5 จากแหล่งข่าวสาร ข่าวสารที่สำคัญ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มีส่วนช่วยเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลได้ ซึ่งจะสามารถเปลี่ยนได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของแหล่งข่าวว่าจะเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด ผู้ให้ข่าวมีความรับผิดชอบและมีชื่อเสียงเพียงใดด้วย

ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของเด็กวัยรุ่นนั้น ชัยนาถ นาคบุญผา (ชัยนาถ นาคบุญผา 2514 : 15) ได้เสนอแนวทางหรือวิธีการที่ควรนำไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของเด็กวัยรุ่นไว้ดังนี้

1. โดยการชี้แจงและอธิบาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง เมื่อเด็กได้ทราบข้อเท็จจริงทั้งหมด ก็จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้

2. โดยเหตุที่อารมณ์มักมีส่วนในการสร้างทัศนคติมาก การจัดให้ดูภาพยนตร์หรือได้ฟังเรื่องราวที่จะช่วยจุดใจให้เด็กชอบในสิ่งที่ไม่เคยชอบมาก่อนก็อาจจะเปลี่ยนทัศนคติได้

3. โดยเหตุที่สิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อทัศนคติมาก ดังนั้นต้องพยายามจัดให้เขาได้คบค้าสมาคมกับคนที่มีความคิดที่ดี บางทีอาจจะแก้ไขทัศนคติของเด็กจากการเอาอย่างเพื่อนฝูงที่ดีได้

4. การอ่านหนังสือก็มีส่วนช่วยในการแก้ทัศนคติได้ในบางโอกาส จึงควรให้เด็กเห็นความสำคัญของหนังสือ

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติข้างที่ได้กล่าวมาแล้วนี้จึงเห็นได้ว่า ทัศนคติของบุคคลนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการได้ ถ้าได้จัดสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่เหมาะสมให้บุคคลนั้น ๆ ได้รับ

เอกสารเกี่ยวกับการอยู่อาศัยพักแรม

คำว่า ค่ายพักแรม (Camps) ในความหมายเดิมตามคำจำกัดความของหนังสือสารานุกรมบริเตนิกา (Encyclopaedia Britannica) ให้ความหมายของคำว่า "Camp" (ค่าย) ว่าเป็นคำมาจากภาษาละตินว่า "Campus" ซึ่งแปลว่า "Field" หรืออาจหมายถึงทุ่งนาหรือที่โล่งแจ้งหรือบริเวณ แต่โบราณมา "Camp" ใช้เฉพาะในทางทหารเท่านั้น ต่อมาพลเรือนสามัญก็นำมาใช้ ซึ่งหมายถึง "การที่บุคคลออกนอกบ้านไปพักค้างแรมหรือใช้ชีวิตในป่า หรือในบริเวณที่โล่งแจ้งชั่วระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งไม่เหมือนกับการอยู่บ้าน การออกนอกบ้านไปค้างแรมในป่านั้นอาจจะเพื่อกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจก็ได้ การออกไปค้างแรมนั้นโดยการจัดเตรียมอุปกรณ์เกี่ยวกับที่พัก เครื่องใช้และอาหารการกินไปค้างแรม นอนกลางดินกินกลางทรายจริง ๆ (จรินทร์ ธาเนิร์ตน์ และคณะ ม.ป.ป. : 36) แต่ในปัจจุบันความหมายของค่ายพักแรมได้เปลี่ยนแปลงไปจากความหมายเดิม กล่าวคือ ค่ายพักแรมในปัจจุบันได้มีการจัดอย่างมีระบบมีกระบวนการวิธีดำเนินงานที่เป็นระเบียบมากขึ้น หรือกล่าวได้ว่าค่ายพักแรมในปัจจุบันเป็นค่ายพักแรมที่จัดอย่างมีระเบียบนั่นเอง คณะกรรมการค่ายพักแรมของที่ประชุมสภาสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ (National Social Welfare Assembly) ของสหรัฐอเมริกา ได้ให้คำนิยามหรือความหมายของการอยู่อาศัยพักแรมที่จัดเป็นระเบียบไว้ว่า "การอยู่อาศัยพักแรมที่จัดเป็นระเบียบ

หมายถึง การจัดประสบการณ์ในทางสร้างสรรค์และในทาง การศึกษาของการใช้ชีวิตร่วมกันของ
ชาวยุคเป็นกลุ่มเป็นคณะนอกเมือง ซึ่งเป็นการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เป็นประโยชน์
ในการพัฒนาร่างกาย จิตใจ และสังคมของชาวยุค ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้ได้เรียนรู้จาก
การแนะนำของผู้นำที่ได้รับการฝึกอบรมมาแล้วโดยเฉพาะเท่านั้น" (จรินทร์ ชานีรัตน์ และคณะ
ม.ป.ป. : 37)

จากความหมายหรือคำนิยามของค่ายพักแรมดังที่กล่าวแล้ว จึงเห็นได้ว่าการอยู่อาศัยพักแรม
ในปัจจุบันนี้นั้นหาได้มีความหมายแต่เพียงการ ออกนอกบ้านไปพักแรมนอกสถานที่ หรือนอกเมืองเป็น
หมู่คณะตามธรรมชาติ เท่านั้นไม่ หากแต่ค่ายพักแรมยังมีความหมายต่อชาวยุคมากกว่านั้น
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นกระบวนการทางการศึกษาและสหนาการโดยอาศัยธรรมชาติ เป็นสื่อใน
การจัดประสบการณ์ และการ เรียนรู้ในการใช้ชีวิตอยู่ในค่ายพักแรมนั้นด้วย เมื่อกล่าวโดยสรุป
ความหมายของค่ายพักแรมที่จัดเป็นระเบียบ จึงพอสรุปลักษณะเด่น ๆ ได้ดังนี้

1. เป็นการจัดประสบการณ์ในทางสร้างสรรค์และในทางการศึกษา
2. เป็นการใช้ชีวิตร่วมกันเป็นหมู่หรือเป็นคณะ ไม่ใช่คนเดียวหรือรายบุคคล
3. เป็นการใช้ชีวิตนอกเมือง
4. เป็นการศึกษาและนำเอาธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาร่างกาย

และจิตใจ

5. ค่ายพักแรมนี้ต้องจัดโดยผู้นำที่ได้รับการฝึกอบรมแล้วโดยเฉพาะ

ดังนั้นค่ายพักแรมจึงเป็นกระบวนการทางการศึกษาโดยอาศัยธรรมชาติ เป็นสื่อในการจัด
ประสบการณ์และการเรียนรู้ การให้การศึกษาดังกล่าวชนชั้นสามารถจัดให้ได้หลายวิธี หาก
เฉพาะการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้นไม่และเป็นที่ยอมรับกันในหมู่นักการศึกษาว่า การเรียน
เฉพาะในห้องเรียน นักเรียนไม่ได้รับความรู้และประสบการณ์ตรงเท่าใดนัก การอยู่อาศัยพักแรม
เป็นการเรียนการสอนวิธีหนึ่งซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในการปฏิบัติจริง ๆ ได้รับประสบการณ์โดยตรง
ได้ฝึกทักษะและมีสหนาการ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพอใจอันจะนำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ
หรือทัศนคติที่ติดสิ่งที่ยังให้เรียนได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความรู้และทัศนคติ

ดูมิทริ คูณานุกร (ดูมิทริ คูณานุกร 2518 : 99 - 101) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้อันเนื่องมาจากการได้ปฏิบัติหรือได้กระทำจริง ๆ ไฉนแง่ของกิจกรรมว่า กิจกรรมนักเรียนมีความสำคัญมากในกรณีที่ช่วยให้ความมุ่งหมายทางการศึกษารวดถึงผลสำเร็จอย่างสมบูรณ์ การเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างเดียวไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนทุกคนได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นจะต้องอาศัยกิจกรรมเข้าช่วย กิจกรรมนักเรียนจะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติ อรรถค์ เทียมเมฆ (อรรถค์ เทียมเมฆ 2520 : 18) ก็กล่าวถึงกิจกรรมของนักเรียนไว้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนได้เข้าร่วมมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน ยังมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติบางประการของผู้เรียนอีกด้วย นั่นคือการที่นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้สอนจัดขึ้นจะทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น และมีทัศนคติเปลี่ยนแปลงไป สกิลแมน (Skillman 1958 : 195) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นปีที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของญี่ปุ่นสามโรงเรียน โดยมีกิจกรรมนอกห้องเรียนที่ศึกษาลักษณะคือ สภานักเรียนและคณะกรรมการของห้องเรียน ชมรมวิชาการ ชมรมหนังสือพิมพ์ ละคร และดนตรี และชุมนุมผู้สนใจในสิ่งพิเศษอื่น ๆ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าคะแนนเฉลี่ยของผู้เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 และยังพบอีกว่า ผลการเรียนของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียนสูงกว่าผลการเรียนของผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมนั้นแสดงว่า การได้เข้าร่วมกิจกรรมจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น

การได้เข้าร่วมกิจกรรมนอกจากจะทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้เพิ่มขึ้นแล้ว ยังมีผลทำให้เกิดทัศนคติที่ดีขึ้นมากกว่าผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอีกด้วย จากผลการศึกษาของ เบรานิส (Beranis. 1974 : 1892 - 5) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมระหว่างปิดภาคเรียนโดยนำนักเรียนออกไปพักผ่อนนอกเมืองเป็นเวลาสองสัปดาห์ เพื่อศึกษาว่าการจัดกิจกรรมเช่นนี้จะทำให้

ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อชีวิตและธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ผลการศึกษพบว่านักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมพิเศษระหว่างปิดภาคเรียนมีความต้องการที่จะไปอยู่ค่ายพักแรมหรือเดินทางท่องเที่ยวโดยไม่มีครอบครัว เข้าร่วมกิจกรรมค่าย และนักเรียนเหล่านี้มีทัศนคติต่อฤดูกาลที่ชื่นชอบมาก นักเรียนเองก็เชื่อว่าเขาสามารถจำและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนได้ดีขึ้น ซึ่งทัศนคติเหล่านี้ไม่ปรากฏในนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้นในระหว่างปิดภาคนี้เลย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิไล เรียงวัจนสุข (สุวิไล เรียงวัจนสุข 2516 : 167) ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนิสิตชั้นปีที่ 1 คณะวิศวกรรมศาสตร์และแผนกอิสระสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อกิจกรรมนิสิต ผลการศึกษพบว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนิสิตใหม่ของทั้งสองคณะดังกล่าว มีทิศทางในการละทิ้งทัศนคติเดิมและเกิดทัศนคติใหม่ กล่าวคือจากการสอบถามทัศนคติครั้งที่ 1 นิสิตชั้นปีที่ 1 แผนกอิสระสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 52 ตอบว่า การที่นิสิตรุ่นพี่ปกครองนิสิตรุ่นน้องเป็นการทำให้รุ่นน้องไม่เป็นตัวของตัวเอง หลังจากร่วมกิจกรรมแล้ว นิสิตร้อยละ 56 ตอบว่าการที่นิสิตรุ่นพี่ปกครองรุ่นน้อง ไม่เป็นการลิดรอนสิทธิส่วนบุคคล

ส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงทัศนคตินั้น อศนีย์ ศรีสุข (อศนีย์ ศรีสุข 2521 : 30 - 31) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติในการอนุรักษ์ธรรมชาติและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนที่เรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมด้วยบทเรียนสำเร็จรูป และวิธีสอนตามปกติ โดยเปรียบเทียบระหว่างก่อนการสอนกับภายหลังการสอน เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง และศึกษาความสัมพันธ์ของทัศนคติในการอนุรักษ์ธรรมชาติกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อม ทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดหนองทองทราย อำเภอเมืองจังหวัดนครนายก จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป กลุ่มควบคุม 30 คน เรียนด้วยวิธีสอนตามปกติ โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองทั้งสองกลุ่มเป็นเวลาหกสัปดาห์ ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ทัศนคติในการอนุรักษ์ธรรมชาติของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองสูงขึ้นกว่าเมื่อยังไม่ได้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ทัศนคติในการอนุรักษ์ธรรมชาติของกลุ่มควบคุมสูงกว่ากลุ่มทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองสูงกว่าควบคุมพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนเรื่องสิ่งแวดล้อมของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ทักษะในการอนุรักษ์ธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนเรื่องสิ่งแวดล้อม ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และ พิธิษฐุ์ สร้อยรุทรา (พิธิษฐุ์ สร้อยรุทรา 2520 : 49) ก็ได้ศึกษาเปรียบเทียบ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติแบบธรรมชาติโดยของนักศึกษา ภายหลังจากได้รับการสอนแบบเกม และ แบบสืบสวนสอบสวน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาวิทยาลัยครูปีที่ 1 จำนวน 73 คน แบ่งเป็น กลุ่มควบคุม 36 คน และกลุ่มทดลอง 37 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนแบบสืบสวน สอบสวนมีทัศนคติทางศีล ทัศนคติทางธรรม และทัศนคติทางธรรมชาติ โดย ไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ ได้รับการสอนแบบเกม ซึ่งผู้วิจัยได้อธิบายไว้ว่า เหตุที่ทัศนคติแบบธรรมชาติของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ไม่แตกต่างไปจากเกม เพราะในขณะที่ทำการทดลอง พบปัญหาเกี่ยวกับการสอน แบบสืบสวนสอบสวน เนื่องจากนักศึกษาไม่สนใจทเรียน เพราะเกรงว่าจะไม่ได้เรียนครบตาม หลักสูตร และนักศึกษาไม่เคยชินกับการฝึกให้คิด

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การให้ความรู้แก่ ผู้เรียนโดยผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สอนจัดขึ้นนั้น จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น และมีทัศนคติเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ในการให้การศึกษาแก่นักเรียนได้กระทำหรือปฏิบัติจริง ๆ หรือได้รับประสบการณ์โดยตรง ได้ฝึกทักษะและมีบทบาทการเข้าช่วย ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ เต็มใจที่จะร่วมกิจกรรม ซึ่งน่าจะนำไปสู่การเรียนรู้อ้อมมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่จัดให้เรียนอัน จะส่งผลให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ดีกว่าการเรียนโดยมีกิจกรรมภายในห้องเรียนแต่เพียง อย่างเดียว

จากเอกสารและงานวิจัยดังที่กล่าวมาแล้วนี้ ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐานต่าง ๆ ได้ดังนี้

สมมุติฐานในการศึกษาครั้งนี้

1. การถ่ายทอดสมรรถภาพทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียน วิธีอยู่ค่ายพักแรม และวิธีควบคุม มีผลทำให้เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3 มีความรู้ในสมรรถภาพทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแตกต่างกันดังนี้

1.1 การถ่ายทอดสมรรถภาพทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียนมีความรู้ในสมรรถภาพทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่าวิธีควบคุม

1.2 การถ่ายทอดสมรรถภาพทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรมมีความรู้ในสมรรถภาพทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่าวิธีควบคุม

1.3 การถ่ายทอดสมรรถภาพทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรมมีความรู้ในสมรรถภาพทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่าวิธีสอนในห้องเรียน

2. การถ่ายทอดสมรรถภาพทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียน วิธีอยู่ค่ายพักแรม และวิธีควบคุม มีผลทำให้เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3 มีทัศนคติต่อสมรรถภาพทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแตกต่างกันดังนี้

2.1 การถ่ายทอดสมรรถภาพทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียน มีทัศนคติต่อสมรรถภาพทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่าวิธีควบคุม

2.2 การถ่ายทอดสมรรถภาพทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรมมีทัศนคติต่อสมรรถภาพทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่าวิธีควบคุม

2.3 การถ่ายทอดสมรรถภาพทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรมมีทัศนคติต่อสมรรถภาพทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่าวิธีสอนในห้องเรียน

ทั้งนี้สมมุติฐานทุกข้อทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ .05

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ เด็กวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม.ศ.4) ของโรงเรียนรัฐบาลในเขตการศึกษา 3 ปีการศึกษา 2523 จำนวน 60 คน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างทำโดยวิธีสุ่มแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามลำดับดังนี้

1. สุ่มจังหวัดที่เป็นตัวแทนของเขตการศึกษา 3 มาหนึ่งจังหวัดจากห้าจังหวัด คือ จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา จากการสุ่มโดยการจับสลากได้จังหวัดสงขลาเป็นตัวแทน

2. เมื่อได้จังหวัดที่เป็นตัวแทนของเขตการศึกษา 3 แล้ว จึงทำการสุ่มเลือกโรงเรียนที่เป็นตัวแทนของจังหวัดมาสามโรง โดยการจับสลาก จากโรงเรียนที่เปิดสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีทั้งหมดเก้าโรง

3. ทำการสุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของแต่ละโรงเรียนมาโรงเรียนละ 20 คน แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากแต่ละโรงเรียนเข้ารับการทดลองถ่ายเทอดแต่ละวิธี โดยสุ่มเข้าไปทั้งกลุ่มดังนี้

กลุ่มทดลอง 1 ถ่ายเทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียน 20 คน

กลุ่มทดลอง 2 ถ่ายเทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่อาศัยพักแรม 20 คน

กลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการถ่ายเทอดจากทั้งสองวิธี 20 คน

การที่ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้ารับการทดลองถ่ายเทอดแต่ละวิธี โดยสุ่มเข้าไปทั้งกลุ่มจากแต่ละโรงเรียนนั้น เพราะว่าถ้านำนักเรียนจากแต่ละโรงเรียนมารวมกัน แล้วสุ่มแต่ละคนเข้ารับการถ่ายเทอดแต่ละวิธีนั้นทำให้ได้นักเรียนจากต่างโรงเรียนเข้ารับการทดลองในกลุ่มทดลองเดียวกัน ซึ่งไม่สะดวกต่อการดำเนินการทดลองในครั้งนี้ เพราะ

1. นักเรียนต้องเดินทางไปกลับในระยะทางไกล ๆ ทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากขึ้น
2. นักเรียนส่วนใหญ่จะไม่เต็มใจที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองถ่ายทอด
3. ขออนุญาตจากผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเพื่อนำนักเรียนมาเป็นกลุ่มตัวอย่างไต่ถาม

เพื่อแก้ปัญหาจากการนำนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมาสู่รับการทดลองถ่ายทอด โดย
 สุ่มเข้าไปถึงโรงเรียน ผู้วิจัยจึงได้ใช้สถิติเข้ามาช่วยทำให้ความคลาดเคลื่อนเหล่านี้น้อยลง
 โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ แบบทดสอบ
 หนึ่งฉบับ และมาตราวัดทัศนคติอีกหนึ่งฉบับ คือ

1. แบบทดสอบวัดความรู้ไวยากรณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 ซึ่งผู้วิจัย
 สร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบปรนัย เลือกตอบชนิดสี่ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ มีวิธีการดำเนินการ
 สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ตามลำดับขั้นดังนี้

1.1 ศึกษาหาความรู้ในเนื้อหาเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3
 ตามขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า จากเอกสารและผูรูต่าง ๆ

1.2 สร้างตารางกำหนดค่าน้ำหนักของเนื้อหาความรู้ในแต่ละเรื่อง แล้วสร้างข้อสอบ
 ใหม่จำนวนสอดคล้องกับตารางกำหนดค่าน้ำหนักนั้น ได้ข้อสอบทั้งหมดจำนวน 78 ข้อ เป็นข้อสอบ
 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบสี่ตัวเลือก ให้ผู้สอบเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

ตัวอย่าง ข้อ ๐) การละเล่นใดเป็นการละเล่นพื้นบ้านของภาคใต้

- ก. ลำตัด
- ข. ฟ้อนเล็บ
- ค. หมอลำ
- ง. มโนห์รา

1.3 นำแบบทดสอบวัดความรู้ที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นอาจารย์ที่ทำงานอยู่ที่ศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้สองท่าน และอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สอนวิชาภาษาและวัฒนธรรม (ท.031) อีกหนึ่งท่านตรวจสอบว่ากลุ่มเนื้อหาหรือไม่

1.4 นำแบบทดสอบไปทดลองสอบกับนักเรียนในเขตการศึกษา 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดิมมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน นำมาตรวจให้คะแนนโดยถือหลักว่าตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือตอบเกินกว่าหนึ่งตัวเลือกในข้อเดียวกันให้ 0 คะแนน ต่อจากนั้นนำคะแนนทั้งหมดจากกา รทดสอบมาวิเคราะห์ผลดังนี้

1.4.1 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกและความยากง่ายของแบบทดสอบ นำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนมา เรียงจากสูงสูด ไปจนถึงต่ำสุด แล้วแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม โดยใช้เทคนิค 27 % ของ Chung Teh Fan คือให้ 27 % ของจำนวนผู้ได้คะแนนสูงเป็นกลุ่มสูง และ 27 % ของจำนวนผู้ได้คะแนนต่ำ เป็นกลุ่มต่ำ ส่วนผู้ได้คะแนนในช่วงกลางที่ไม่อยู่ในกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำไม่นำมาคิด แล้วทำการวิเคราะห์เป็นรายข้อ โดยเปิดตารางวิเคราะห์ของ Chung Teh Fan คัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง .2 ถึง .8 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ไม่น้อยกว่า .2 ได้แบบทดสอบทั้งหมด 63 ข้อ แล้วคัดเลือกเอาข้อสอบที่มีคุณภาพที่จะนำไปใช้สอบจริงจำนวน 50 ข้อ (ดูภาคผนวก ข.)

1.4.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ หลังจากได้เลือกข้อทดสอบตามเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว จึงนำข้อทดสอบที่จะใช้สอบจริงไปทดสอบใหม่กับนักเรียนของโรงเรียนในจังหวัดสงขลาที่ไม่ใช่โรงเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน นำผลคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธี KR - 20 ของ Kuder Richardson ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ 0.8632

2. มาตราวัดทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 เป็นแบบวัดทัศนคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแบบมาตราวัดทัศนคติของ ลีเกอร์ท (Likert) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าห้าช่วง (scale) จำนวน 50 ข้อ โดยมีวิธีดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นดังนี้

2.1 ศึกษาหาความรู้ในเนื้อหา ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

2.2 สร้างตารางกำหนดน้ำหนักของเนื้อหาความรู้ในแต่ละเรื่อง แล้วสร้าง
มาตราวัดที่ถ่วงคตินิยมทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 ให้มีจำนวนข้อในแต่ละเรื่อง
สอดคล้องกับตารางกำหนดน้ำหนักนั้น ได้จำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 89 ข้อ

2.3 เลือกมาตราส่วนประมาณค่าโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าห้าช่วง คือ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2.4 กำหนดน้ำหนักของการให้คะแนนโดยถือเกณฑ์ตัดสินว่ามีพฤติกรรมตรงกับ
ข้อความนั้นมากน้อยเพียงใด แบ่งเป็นสองกรณี คือ

กรณีที่ 1 ข้อความที่เป็นพฤติกรรมในทางบวก กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

ดังนี้

ถ้าตอบ เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
ถ้าตอบ เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ถ้าตอบ ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ถ้าตอบ ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ถ้าตอบ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

กรณีที่ 2 ข้อความที่เป็นพฤติกรรมในทางลบ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

ดังนี้

ถ้าตอบ เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน
ถ้าตอบ เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ถ้าตอบ ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ถ้าตอบ ไม่เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ถ้าตอบ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน

ตัวอย่างมาตราวัดที่ถ่วงคตินิยมทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 ในแต่ละข้อ
ให้ผู้ตอบเลือกกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
<p>o) ชากโบราณสถานที่สลักหักพังควรรื้อถอนออกไปเพื่อใช้สถานที่เหล่านั้นสร้างสิ่งที่มีประโยชน์อย่างอื่นจะดีกว่า</p> <p>oo) ควรมีการก่อตั้งชมรมอนุรักษ์ศิลปโบราณสถาน โบราณวัตถุขึ้นในโรงเรียนของท่าน</p>					

2.5 นำมาตรวจวัดทัศนคติที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญสามท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สวนา พรพัฒน์กุล รองศาสตราจารย์ สุทธิวงศ์ พงศ์ไพฑูริย์ และ อาจารย์สมชาย เพ็งศิริ ตรวจสอบเพื่อดูว่าครอบคลุมเนื้อหาหรือไม่

2.6 นำมาตรวจวัดทัศนคติที่ผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำแก้ไขข้อความบางข้อเหล่านั้นไปทดลองสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน นำผลการสอบมาตรวจให้คะแนนตามหลักเกณฑ์ข้างต้น แล้วนำคะแนนที่ได้มาทำการวิเคราะห์ดังนี้

2.6.1 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของมาตราวัดทัศนคติ นำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนมาเรียงจากสูงที่สุดไปจนถึงต่ำสุด แล้วแบ่งออกเป็นสองกลุ่มโดยใช้เทคนิค 25 % แบ่งกลุ่ม ให้ 25 % ของจำนวนผู้ได้คะแนนสูงเป็นกลุ่มสูง และ 25 % ของจำนวนผู้ได้คะแนนต่ำเป็นกลุ่มต่ำ ส่วนผู้ได้คะแนนในช่วงกลางที่ไม่อยู่ในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำไม่นำมาคิด แล้วทำการวิเคราะห์เป็นรายข้อโดยใช้สถิติ t - test เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงไว้สอยจริง ซึ่งในที่นี้ได้เลือกเอาข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ได้จำนวนข้อทั้งหมด 65 ข้อ แล้วคัดเลือกจำนวนข้อในแต่ละเรื่องให้สอดคล้องกับตารางกำหนดน้ำหนักของเนื้อหา ได้มาตราวัดทัศนคติที่จะนำไปใช้จริงจำนวน 50 ข้อ (ดูภาคผนวก ข.)

2.6.2 หากค่าความเชื่อมั่นของมาตราวัดทัศนคติ นำมาตราวัดทัศนคติ จำนวน 50 ข้อที่จะนำไปใช้จริงไปทดสอบใหม่กับนักเรียนของโรงเรียนในจังหวัดสงขลาที่ไม่ใช่โรงเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน นำผลคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด โดยใช้สูตร α -coefficient ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8325 ซึ่งแสดงว่ามาตราวัดทัศนคติฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นสูงพอที่จะนำไปใช้ได้

วิธีดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลองได้กระทำตามลำดับขั้นดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดความรู้ในมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 และมาตราวัดทัศนคติต่อมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ก่อนการทดลองถ่ายท่อมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. ทำการทดลองถ่ายท่อมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 ดังนี้

กลุ่มทดลอง 1 ทดลองถ่ายท่อมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 โดยวิธีสอนในห้องเรียน โดยสอนตามโครงการสอนที่จัดไว้เป็นเวลา 6 วันติดต่อกัน คิดเป็นจำนวนชั่วโมงสอนได้ 30 ชั่วโมง (รายละเอียดปรากฏอยู่ในภาคผนวก ค.)

กลุ่มทดลอง 2 ทดลองถ่ายท่อมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรม โดยสอนตามโครงการสอนที่จัดไว้เป็นเวลา 6 วันติดต่อกัน คิดเป็นจำนวนชั่วโมงสอนได้ 30 ชั่วโมง เท่ากับกลุ่มทดลอง 1 (รายละเอียดปรากฏอยู่ในภาคผนวก ค.)

กลุ่มที่ 3 ไม่ได้รับการถ่ายท่อมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยการสอนทั้งสองวิธี ถือเป็นกลุ่มควบคุม

3. นำแบบทดสอบวัดความรู้ในมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่น และมาตราวัดทัศนคติต่อมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 ซุกเติมไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มอีกครั้ง หลังจากทดลองถ่ายท่อมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นตามโครงการสอนที่กำหนดแล้ว

4. นำผลที่ได้จากการทดสอบวัดความรู้และทัศนคติต่อมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 มาทำการวิเคราะห์ เพื่อทดสอบสมมุติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. หากค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากการทดสอบก่อนการทดลองสอนและหลังการทดลองสอน ทั้งแบบทดสอบวัดความรู้และมาตราวัดทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3
2. เปรียบเทียบความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 จากผลของการทดลองถ่ายทอดความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้งสามกลุ่ม เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 1 ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม
3. เปรียบเทียบทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 จากผลการทดลองถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้งสามกลุ่ม เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 2 ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม
4. เมื่อการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงนำคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของแต่ละกลุ่มมา เปรียบเทียบกันเป็นรายคู่ เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3 ด้วย $t - test$

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หากค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

(ถ่าน สายยศ 2515 : 5)

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. หากหาความแปรปรวน ใช้สูตร

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)} \quad (\text{สวน สายยี่ 2515 : 96})$$

- เมื่อ s^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

3. หากหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความรู้ในมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยใช้สูตร

KR - 20 ของ Kuder Richardson

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[\frac{s_t^2 - pq}{s_t^2} \right]$$

(วิเชียร เกตุสิงห์ ม.ป.ป. : 138)

- เมื่อ n แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบ
 s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
 r_{tt} แทน ค่าความเชื่อมั่น
 p แทน สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ
 q แทน สัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ ซึ่งเท่ากับ $1 - p$

4. หากหาอำนาจจำแนกของมาตราวัดทัศนคติต่อมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยใช้ t -test วิเคราะห์รายข้อ

$$t = \frac{\bar{X}_{สูง} - \bar{X}_{ต่ำ}}{\sqrt{\frac{s_{สูง}^2 + s_{ต่ำ}^2}{n}}}$$

(วิเชียร เกตุสิงห์ ป.ป. : 130)

- เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่พิจารณาใน t - distribution
 $\bar{X}_{สูง}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละข้อของคนในกลุ่มสูง
 $\bar{X}_{ต่ำ}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละข้อของคนในกลุ่มต่ำ
 n แทน จำนวนคนซึ่งได้จาก 25 % ของคนทั้งหมด

5. หากค่าความเชื่อมั่นของมาตราวัดทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยใช้

α - coefficient ของ Cronbach

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{s_i^2}{s_t^2} \right]$$

(ลวิน สายยศ 2522 : 90)

- เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 n แทน จำนวนข้อของมาตราวัดทัศนคติ
 s_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

6. ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของแต่ละการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance) โดยใช้คะแนนจากการทดสอบก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วม เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 1, 2

(Lindquist 1953 : 323)

สูตร $F = \frac{MS_A}{MS_W}$

- เมื่อ F แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
 MS_A แทน Mean Square ของคะแนนที่ปรับแล้วของตัวแปรระหว่างกลุ่ม
 MS_W แทน Mean Square ของคะแนนที่ปรับแล้วของตัวแปรภายในกลุ่ม

7. ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยที่รับแล้วทีละคู่ โดยใช้ t - test
(Linguist. 1953 : 327)

$$t = \frac{\bar{X}'_1 - \bar{X}'_2}{\sqrt{s^2(\bar{X}'_1 - \bar{X}'_2)}}$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
 \bar{X}' แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนที่รับแล้ว
 $\sqrt{s^2(\bar{X}'_1 - \bar{X}'_2)}$ แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของความแตกต่างของ
 ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่รับแล้ว

ผล การ ศึกษา คนควา

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
\bar{X}'	แทน	คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้ว
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนน
SS_x	แทน	Sum square ของคะแนนก่อนการทดลอง
SS_y	แทน	Sum square ของคะแนนหลังการทดลอง
SP	แทน	Sum product ของคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลอง
SS'	แทน	Sum square ของคะแนนที่ปรับแล้ว
MS'	แทน	Mean square ของคะแนนที่ปรับแล้ว
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
*	แทน	ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
กลุ่มทดลอง 1	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียน
กลุ่มทดลอง 2	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรม
กลุ่มควบคุม	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งสองวิธีคือ ทั้งวิธีสอนในห้องเรียนและวิธีสอนโดยอยู่ค่ายพักแรม

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 หากำสถิติพื้นฐานของคะแนนจากการสอบก่อนการทดลอง (Pre - test) และหลังการทดลอง (Post - test) ทั้งแบบทดสอบวัดความรู้และมาตราวัดทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นจากผลการทดลองภายหลังการทดลองมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้งสามกลุ่ม เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม เมื่อค่าวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มเป็นรายคู่ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1.1, 1.2, 1.3 ด้วย $t - test$

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นจากผลการทดลองภายหลังการทดลองมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้งสามกลุ่ม เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2 ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม เมื่อค่าวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มเป็นรายคู่ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2.1, 2.2, 2.3 ด้วย $t - test$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 หากำสถิติพื้นฐานของคะแนนจากการสอบก่อนดำเนินการทดลองและหลังดำเนินการทดลอง ทั้งแบบทดสอบวัดความรู้และมาตราวัดทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

จากการนำแบบทดสอบวัดความรู้ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม ทั้งก่อนและหลังการดำเนินการทดลองแล้วนำผลการทดสอบมาหากำสถิติพื้นฐาน ได้แสดงในตาราง 1 และตาราง 2

ตาราง 1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้ในมรคททางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสามกลุ่ม ก่อนและหลังดำเนินการทดลอง

การทดลอง	ค่าสถิติ	กลุ่มทดลอง 1	กลุ่มทดลอง 2	กลุ่มควบคุม
ก่อนดำเนินการทดลอง	N	20	20	20
	\bar{X}	24.50	24.20	25.55
	S^2	4.11	4.36	5.23
หลังดำเนินการทดลอง	N	20	20	20
	\bar{X}	37.05	40.25	25.65
	S^2	3.45	6.59	5.81

จากตาราง 1 แสดงว่า ก่อนดำเนินการทดลอง คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบวัดความรู้ในมรคททางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มมีความแตกต่างกันเล็กน้อย ภายหลังจากการทดลอง พบว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 เพิ่มขึ้นจากเดิมมาก และมีความแตกต่างกันมากขึ้น ส่วนคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมมีค่าเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนทัศนคติชมรคททางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม ก่อนและหลังดำเนินการทดลอง

การทดลอง	ค่าสถิติ	กลุ่มทดลอง 1	กลุ่มทดลอง 2	กลุ่มควบคุม
ก่อนดำเนินการทดลอง	N	20	20	20
	\bar{X}	205.05	206.35	206.30
	S^2	16.42	15.14	16.59

ตาราง 2 (ต่อ)

การทดลอง	ค่าสถิติ	กลุ่มทดลอง 1	กลุ่มทดลอง 2	กลุ่มควบคุม
หลังดำเนินการทดลอง	N	20	20	20
	\bar{x}	217.00	229.75	202.30
	s^2	12.91	14.77	22.05

จากตาราง 2 แสดงว่าก่อนดำเนินการทดลอง คะแนนเฉลี่ยของทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม มีค่าแตกต่างกันเล็กน้อย ภายหลังจากทดลองพบว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 มีค่าสูงขึ้น และมีค่าแตกต่างกันมากขึ้น แต่คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมกลับลดลง

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นจากผลการทดลองถ่ายถอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้งสามกลุ่ม โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม ใช้คะแนนจากการสอบก่อนดำเนินการทดลองเป็นตัวแปรร่วม ดังแสดงในตาราง 3

เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 การถ่ายถอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียน วิธีอยู่ค่ายพักแรม และวิธีควบคุม มีผลทำให้เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3 มีความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแตกต่างกันดังนี้

1.1 การถ่ายถอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียนมีความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่าวิธีควบคุม

1.2 การถ่ายถอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรมมีความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่าวิธีควบคุม

1.3 การถ่ายถอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรม มีความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่าวิธีสอนในห้องเรียน

ทั้งนี้สมมติฐานทุกข้อทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ .05

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมของคะแนนความรู้ไวยากรณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น
ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม

	Source of Variation			F
	between	within	total	
SS _x	20.10	1203.15	1223.25	
SS _y	2355.73	1695.25	4050.98	
SP	-217.60	954.35	736.75	
SS'	2668.98	16.75	3607.24	
df	2	56	58	
MS'	1334.49	16.75		79.65*

$$F_{.05} = 3.166, df = 2, 56$$

จากตาราง 3 แสดงว่า ความรู้ไวยากรณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นภายหลังการทดลอง
ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหมายความว่า ผลจากการใช้วิธีสอนที่ต่างกันไปคือ
วิธีสอนในห้องเรียน วิธีสอนโดยอยู่ค่ายพักแรม และวิธีควบคุม จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ในเขต
การศึกษา 3 มีความรู้ไวยากรณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1
เพื่อต้องการทราบว่าวิธีการสอนแบบใดส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ในเขตการศึกษา 3 มีความรู้
ไวยากรณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่ากัน จึงนำค่าคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของความรู้ไวยากรณ์
ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมา เปรียบเทียบกันด้วย t - test แบบ
กลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระกัน ได้ผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานและการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของคะแนนความรู้ในมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มเป็นรายคู่

กลุ่มตัวอย่าง	\bar{x}	\bar{x}'	$s^2(\bar{x}_1 - \bar{x}_2)$	t
กลุ่มทดลอง 1	37.05	37.24	1.69	9.40*
กลุ่มควบคุม	25.65	25.01		
กลุ่มทดลอง 2	40.25	40.68	1.70	12.01*
กลุ่มควบคุม	25.65	25.01		
กลุ่มทดลอง 1	37.05	37.24	1.67	2.66*
กลุ่มทดลอง 2	40.25	40.68		

$$t_{.05} = 1.68, df = 38$$

จากตาราง 4 แสดงว่า

- การถ่ายทอดมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียน ทำให้เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3 มีความรู้ในมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่าวิธีควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน ข้อ 1.1
- การถ่ายทอดมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรมทำให้เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3 มีความรู้ในมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่าวิธีควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน ข้อ 1.2
- การถ่ายทอดมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรมทำให้เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3 มีความรู้ในมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่าการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน ข้อ 1.3

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นจากผลการทดลองถ่ายหอคมรดกทางวัฒนธรรม ร่มท้องถิ่นทั้งสามกลุ่มโดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม ใช้คะแนนจากการสอบถามดำเนินการทดลอง เป็นตัวแปรรวม ดังแสดงในตาราง 5

เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ข้อ 2 การถ่ายหอคมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียน วิธีอยู่อาศัยพักแรม และวิธีควบคุม มีผลทำให้เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3 มีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรม ร่มท้องถิ่นแตกต่างกันดังนี้

2.1 การถ่ายหอคมรดกทางวัฒนธรรม ร่มท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียน มีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรม ร่มท้องถิ่นสูงกว่าวิธีควบคุม

2.2 การถ่ายหอคมรดกทางวัฒนธรรม ร่มท้องถิ่นโดยวิธีอยู่อาศัยพักแรม มีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรม ร่มท้องถิ่นสูงกว่าวิธีควบคุม

2.3 การถ่ายหอคมรดกทางวัฒนธรรม ร่มท้องถิ่นโดยวิธีอยู่อาศัยพักแรม มีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรม ร่มท้องถิ่นสูงกว่าวิธีสอนในห้องเรียน

ทั้งนี้สมมุติฐานทุกข้อทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ .05

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมของคะแนนทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรม ร่มท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม

	Source of Variation			F
	between	within	total	
SS _x	21.70	14707.70	14729.40	
SS _y	7547.65	16556.00	24103.65	
SP	-2.9	5011.00	5008.10	
SS'	7552.14	14848.72	22400.86	
df	2	56	58	
MS'	3776.07	265.15		14.24*

$$F_{.05} = 3.16, \quad df = 2, 56$$

จากตาราง 5 แสดงว่าทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นภายหลังจากทดลองของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 1 กลุ่มทดลอง 2 และกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหมายความว่าผลจากการที่ใช้วิธีสอนที่แตกต่างกัน คือ วิธีสอนในห้องเรียน วิธีอยู่ค่ายพักแรม และวิธีควบคุม จะส่งผลให้เกิดภัยรุมในเขตการศึกษา 3 มีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน ข้อ 2

เพื่อต้องการทราบว่าวิธีการสอนแบบใดจะส่งผลให้เกิดภัยรุมในเขตการศึกษา 3 มีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นได้สูงกว่ากัน จึงนำค่าคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมา เปรียบเทียบกันเป็นรายคู่ด้วย t -test แบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระกัน ได้ผลดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานและการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มเป็นรายคู่

กลุ่มตัวอย่าง	\bar{x}	\bar{x}'	$s^2_{\frac{\bar{x}_1 - \bar{x}'_2}{1}}$	t
กลุ่มทดลอง 1	217.00	217.28	26.54	2.93*
กลุ่มควบคุม	202.30	202.16		
กลุ่มทดลอง 2	229.75	229.59	5.14	5.33*
กลุ่มควบคุม	202.30	202.16		
กลุ่มทดลอง 1	217.00	217.28	5.15	2.38*
กลุ่มทดลอง 2	229.75	229.59		

$$t_{.05} = 1.68, \quad df = 38$$

จากตาราง 6 แสดงว่า

1. การถ่ายทอคมรกททางวัณธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียน ทำให้เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3 มีทัศนคติต่อมรกททางวัณธรรมท้องถิ่นสูงกว่าวิธีควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 2.1
2. การถ่ายทอคมรกททางวัณธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรม ทำให้เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3 มีทัศนคติต่อมรกททางวัณธรรมท้องถิ่นสูงกว่าวิธีควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 2.2
3. การถ่ายทอคมรกททางวัณธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรม ทำให้เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3 มีทัศนคติต่อมรกททางวัณธรรมท้องถิ่นสูงกว่าการถ่ายทอโดยวิธีสอนในห้องเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน ข้อ 2.3

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อเปรียบเทียบผลของการถ่ายทอดกรรมกรทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียน วิธีอยู่ค่ายพักแรม และวิธีควบคุม ที่มีต่อความรู้และทัศนคติต่อกรรมกรทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของเด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ เด็กวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ม.ศ. 4) ของโรงเรียนรัฐบาลในเขตการศึกษา 3 ปีการศึกษา 2523 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นสามกลุ่มคือ กลุ่มทดลองถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียน 20 คน กลุ่มทดลองถ่ายทอดโดยอยู่ค่ายพักแรม 20 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบทดสอบวัดความรู้ในกรรมกรทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 จำนวน 50 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. มาตรการวัดทัศนคติต่อกรรมกรทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 จำนวน 50 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล ทำตามลำดับขั้นดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดความรู้และมาตรการวัดทัศนคติต่อกรรมกรทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม ก่อนดำเนินการทดลอง
2. ดำเนินการถ่ายทอดกรรมกรทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนี้

กลุ่มทดลอง 1 ทดลองถ่ายหอคมรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียน โดยสอนติดต่อกัน 6 วัน คิดเป็นจำนวนชั่วโมงสอนได้ 30 ชั่วโมง ตามโครงการสอนที่ปรากฏในภาคผนวก ค.

กลุ่มทดลอง 2 ทดลองถ่ายหอคมรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรม โดยสอนติดต่อกัน 6 วัน คิดเป็นจำนวนชั่วโมงสอนได้ 30 ชั่วโมง ตามโครงการสอนที่ปรากฏในภาคผนวก ค.

การทดลองถ่ายหอคมรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้งกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 ใช้ผู้สอนคนเดียวกันในเนื้อหาเดียวกัน

กลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการถ่ายหอคมรคทางวัฒนธรรมในห้องเรียน และวิธีอยู่ค่ายพักแรม

3. นำแบบทดสอบวัดความรู้และมาตรฐานวัดทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นชุดเดิม ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มอีกครั้ง ภายหลังจากการทดลองถ่ายหอคมรคตามโครงการสอนที่กำหนดเสร็จสิ้นแล้ว

4. นำผลที่ได้จากแบบทดสอบวัดความรู้และมาตรฐานวัดทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมาวิเคราะห์ เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หากสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้และทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นจากการสอบก่อนและหลังดำเนินการทดลองถ่ายหอคม

2. เปรียบเทียบความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นจากผลการทดลองถ่ายหอคมรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม

เมื่อการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่รับแล้วของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มเป็นรายคู่ โดยใช้ $t - test$

3. เปรียบเทียบทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นจากผลการทดลองถ่ายหอคมรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม และเมื่อการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่รับแล้วของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มเป็นรายคู่ด้วย $t - test$

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการเปรียบเทียบความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสามกลุ่มพบว่า การถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียน วิธีอยู่อาศัยพักแรม และวิธีควบคุม ส่งผลให้เกิดภัยรุมในเขตการศึกษา 3 มีความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า

1.1 การถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียนทำให้เกิดภัยรุมในเขตการศึกษา 3 มีความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่าวิธีควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 การถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่อาศัยพักแรม ทำให้เกิดภัยรุมในเขตการศึกษา 3 มีความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่าวิธีควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 การถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่อาศัยพักแรม ทำให้เกิดภัยรุมในเขตการศึกษา 3 มีความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่าการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสามกลุ่ม พบว่าการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียน วิธีอยู่อาศัยพักแรม และวิธีควบคุม ส่งผลให้เกิดภัยรุมในเขตการศึกษา 3 มีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า

2.1 การถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียนทำให้เกิดภัยรุมในเขตการศึกษา 3 มีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่าวิธีควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่อาศัยพักแรม ทำให้เกิดภัยรุมในเขตการศึกษา 3 มีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่าวิธีควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่อาศัยพักแรม ทำให้เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3 มีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่าการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ผลการเปรียบเทียบความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม ภายหลังจากทดลองถ่ายทอดแล้ว ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีอยู่อาศัยพักแรม และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุม มีความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ปรับแล้ว มาเปรียบเทียบกันเป็นรายคู่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีอยู่อาศัยพักแรมมีความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียนและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียนมีความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

การที่ผลปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียนและกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีอยู่อาศัยพักแรม เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างมีระบบ คือมีผู้สอน มีจุดมุ่งหมายในการสอน มีเนื้อหา และมีโครงการสอนที่แน่นอน ทำให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มนี้ได้รับความรู้อย่างเป็นระบบ และกว้างขวางกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนใด ๆ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุมอาจได้รับความรู้จากหนังสือ วารสาร สื่อสารมวลชน หรืออาจจะได้เห็น ได้ยินจากการปฏิบัติ บอกเล่าของผู้ใหญ่ บางคนอาจได้ไปชมการละเล่นหรือได้ดูโบราณสถาน โบราณวัตถุที่ใช่เป็นเนื้อหาในการทดลองถ่ายทอดในช่วงที่อยู่ในระยะดำเนินการทดลอง แต่การได้รับความรู้โดยวิธีนี้ก็ไม่กว้างขวางครอบคลุมเนื้อหา เหมือนกับการได้รับความรู้โดยการสอนอย่างมีระบบที่แน่นอน อีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุมไม่ได้รับ

การกระตุ้นให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นในเนื้อหาของความรู้ในมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุมอาจจะเห็นว่ามรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสิ่งไกลตัว ไม่มีความสำคัญเพราะเห็นอยู่ซ้ำแล้วซ้ำอีกในชีวิตประจำวัน จึงอาจทำให้ไม่เกิดความสนใจเท่าที่ควรก็เป็นได้

เหตุผลอีกประการหนึ่งคือการถ่ายทอดมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียน และวิธีอยู่กายพักแรม ใฝ่ใจการใช้สื่อทัศนูปกรณ์และกิจกรรมต่าง ๆ มาประกอบในการเรียนการสอน ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีทั้งสองนี้มีความรู้ในมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งผลจากการใช้สื่อทัศนูปกรณ์และกิจกรรมนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ แมคโคลแมน (Maccolman, 1975 : 109 - 11) และ จิราวัฒน์ ชिरเวทย์ (จิราวัฒน์ ชिरเวทย์ 2514 : 51 - 53) ซึ่งได้ผลว่า การใช้ดูอุปกรณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ในการสอนจะช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น

สำหรับผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีอยู่กายพักแรม มีความรู้ในมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียน นั้น อาจเป็นเพราะว่าวิธีสอนในห้องเรียน กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการบรรยายของครูหรือวิทยากร มีการใช้สื่อทัศนูปกรณ์มาประกอบบรรยายด้วย เช่น สไลด์ แอ็บมันท์เสียง แผนภาพ ในเนื้อหาบางหัวข้อก็มีการสาธิตให้นักเรียนดู เช่น การร่วมโน้ตธา เป็นต้น แต่บรรยากาศในการเรียนการสอนไม่กระตุ้น เร่งเร้า น่าสนุกสนาน เท่ากับวิธีอยู่กายพักแรม นักเรียนอาจเกิดความเบื่อหน่ายจากการที่ต้องปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบของการอยู่ในห้องเรียน จะดูจากที่หรือแสดงอริยาบถอย่างเสรีไม่ได้ เมื่อนั่งเรียนคิดต่อกันนาน ๆ จึงทำให้เกิดความอึดอัดและเหนื่อยล้า ซึ่งผลของความเหนื่อยล้านี้ก็มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย ดังที่ โสภ ฐพิฤกษ์ชัย (โสภ ฐพิฤกษ์ชัย 2514 : 191) ได้กล่าวไว้ว่า อุปสรรคที่สำคัญอันหนึ่งของการเรียนรู้ก็คือ ความเหนื่อย เมื่อใดก็ตามที่เกิดความเหนื่อยการเรียนรู้จะไม่เกิดผลเลย ความเหนื่อยจะเกิดกับมนุษย์ทุกรูปทุกนามที่ใคร่จะเร่งรีบทำงานเป็นระยะเวลานาน จึงทำให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง โดยมีความเหนื่อยหรือความเมื่อยล้าทางร่างกายและอารมณ์เข้ามาแทนที่

ส่วนวิธีสอนโดยอยู่กายพักแรมนั้นมีกิจกรรมที่กระตุ้นเร่งเร้าให้สนุกสนานและน่าสนใจกว่า ผู้เรียนมีกิจกรรมที่แตกต่างไปจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียน ซึ่งจะ

ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียน ดังนี้

1. นักเรียนได้เรียนนอกห้องเรียนซึ่งไม่ได้จัดชั้นเรียนอย่างมีระเบียบ นักเรียนมีอิสระในการแต่งกาย และสามารถแสดงอิริยาบถต่าง ๆ ได้อย่างเสรี

2. มีกิจกรรมทางนันทนาการ เช่น เล่นเกมส์ ร้องเพลง การแสดงต่าง ๆ และกิจกรรมรวมกองไฟ

ซึ่งผลจาก ข้อ 1 และ ข้อ 2 นี้จะทำให้ช่วยผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยของผู้เรียน ทำให้เกิดความสุขสนุกสนาน และพอใจที่จะเรียนในบทเรียนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียน

3. ผู้เรียนได้ออกไปศึกษานอกสถานที่ ได้ดูและปฏิบัติของจริง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ใกล้เคียง จากเนื้อหาที่ใช้ทดลองถ่ายทอดทั้งหมด 19 เรื่อง (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ค.) จากการทำผู้เรียนได้ออกไปสัมผัสของจริง ได้เห็นและลองปฏิบัติจริง ๆ นั้น จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้และมีความจำในสิ่งที่เรียนได้ทีละนานกว่าการฟังคำบรรยายหรือดูแผ่นภาพสไลด์ ซึ่งผลอันนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรัชย์ ประเสริฐสุรวาย (สุรัชย์ ประเสริฐสุรวาย 2514 : 46-47) ที่พบว่าการใช้การศึกษานอกสถานที่เป็นกิจกรรมเสริมบทเรียน ทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพดีกว่าการสอนในชั้นเรียนแต่เพียงอย่างเดียว

4. ผู้เรียนและผู้สอนได้เข้าไปใช้ชีวิตร่วมกันในค่ายพักแรม ดึงดูดกันตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการทดลองถ่ายทอด (หกวัน) ต้องกินอยู่หลับนอนร่วมกัน ซึ่งก่อให้เกิดความใกล้ชิดที่มีความเป็นกันเอง ได้ซักถามปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ตลอดเวลา ซึ่งจากเหตุนี้ก็อาจทำให้นักเรียนมีความสนใจในเนื้อหาที่สอน ซึ่งจะมีผลทำให้นักเรียนมีความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียนได้

2. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มภายหลังการทดลองถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแล้ว ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรม และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุม มีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

และเมื่อนำคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของคะแนนทัศนคติคอมพิวเตอร์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมาเปรียบเทียบกัน เป็นรายคู่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรมมีทัศนคติคอมพิวเตอร์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุม และกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียนมีทัศนคติคอมพิวเตอร์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ได้อ้างไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียน และกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรม ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างมีระบบ ผู้สอนได้ให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียน ได้อภิปรายกระตุ้น ชี้แนะให้นักเรียนเกิดความสนใจและเห็นคุณค่าในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในทางที่ถูกต้อง การที่นักเรียนได้รับความรู้ที่ถูกต้องในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตนเองคอมพิวเตอร์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นไปในทางที่ดีขึ้น ดังคำกล่าวของ ทรงเกื้อสน พันธุ์นาวัน (ทรงเกื้อสน พันธุ์นาวัน อ้างอิงมาจาก กฤตยา อาชวนิจกุล 2519 : 24) ที่กล่าวไว้ว่า บุคคลใดก็ตามจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งใดก็ตาม เป็นมรดกที่บุคคลนั้นจะต้องมีความรู้และความเข้าใจในสิ่งนั้นอย่างถูกต้องเสียก่อน ในเรื่องนี้ทางคณาจารย์ที่ศึกษาทัศนคติกล่าวว่า ขั้นตอนแรกที่บุคคลจะเปลี่ยนทัศนคติก็คือ บุคคลนั้นจะต้องมีความสนใจในเรื่องนั้นเสียก่อน เพราะเมื่อสนใจ เข้าใจดี จะทำให้เกิดการยอมรับและมีแนวโน้มที่จะเข้าหา เรื่องนั้น บุคคลมีแนวโน้มที่จะพุ่งเข้าหาเรื่องที่ตนสนใจและเห็นด้วยกับเรื่องนั้น ๆ อยู่แล้ว สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ ชัยนาถ นาคบุปผา (ชัยนาถ นาคบุปผา 2513 : 15) ที่ได้เสนอแนวทางหรือวิธีการที่ควรนำไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของ เด็กวัยรุ่นไว้ดังนี้

1. โดยการชี้แจงและอธิบายเพื่อให้เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง เมื่อเด็กได้ทราบข้อเท็จจริงทั้งหมด ก็จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้
2. โดยเหตุที่อารมณ์มักมีส่วนในการสร้างทัศนคติมาก การจัดให้ดูภาพยนตร์หรือได้ฟังเรื่องราวที่จะช่วยจูงใจให้เกิดชอบในสิ่งที่ไม่เคยชอบมาก่อนก็อาจจะเปลี่ยนทัศนคติได้

3. โดยเหตุที่สิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อทัศนคติมาก ดังนั้นจึงต้องพยายามจัดให้เขาได้คบค้าสมาคมกับคนที่มีความคิดที่ดี บางทีอาจจะแก้ไขทัศนคติของเด็กจากการเอาอย่างเพื่อนฝูงที่ดีได้

4. การอ่านหนังสือก็มีส่วนช่วยในการแก้ทัศนคติได้ในบางโอกาส จึงควรให้เด็กเห็นความสำคัญของหนังสือ

5. การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนโดยทกระทำ นับว่าเป็นแนวทางที่ช่วยแก้ไขเปลี่ยนแปลงทัศนคติของเด็กในทางที่ถูกต้องยิ่งขึ้น

มีผลการวิจัยที่สนับสนุนว่าการให้ความรู้ที่ถูกคองแก่นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ดังผลการวิจัยของ อักนีเย่ ศรีสุช (อักนีเย่ ศรีสุช 2521 : 30) ที่วิจัย เรื่อง การศึกษาทัศนคติในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการเรียน เรื่อง สิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติ เรียนสำเร็จรูปของนักเรียนชั้น ป.4 พบว่านักเรียนที่มีทัศนคติในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสูงขึ้นไปเมื่อยังไม่ได้รับการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤตยา อาชวนิจกุล (กฤตยา อาชวนิจกุล 2519 : 45) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติของเยาวชนไทย เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม และพบว่าความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียนและโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรม ผู้สอนยังได้ใช้สื่อทัศนูปกรณ์ เช่น การฉายสไลด์ การใช้เทปบันทึกเสียง และยังจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและสนุกสนานกับบทเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดครบทุกทางวัฒนธรรม ทั้งสองกลุ่มนี้มีทัศนคติแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบรานีส (Beranis, 1974 : 1892 - 4) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมพิเศษระหว่างปีภาคเรียนมีความต้องการที่จะไปอยู่ค่ายพักแรมหรือเดินทางท่องเที่ยวโดยมีครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมด้วยและนักเรียนเหล่านั้นมีทัศนคติต่อฤดูกาลดีขึ้นมาก และนักเรียนเองก็เชื่อว่า เขาสามารถจำและเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนได้มากขึ้น ซึ่งทัศนคติเหล่านี้ไม่ปรากฏในนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่โรงเรียน

จัดขึ้นในระหว่างปิดภาคนี้เลย แต่กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้รับการสอนอย่างเป็นระบบจึงขาดการกระตุ้น ซึ่งน่าจะชักจูงให้เกิดความสนใจและมีความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ถูกต้อง นักเรียนได้รับความรู้มาจากประสบการณ์ของตนเองซึ่งอาจจะผิดพลาดคลาดเคลื่อนได้ อีกทั้งอาจจะเห็นว่า เรื่องเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นเรื่องที่ใกล้ตัว เห็นกันอยู่แล้วในชีวิตประจำวันไม่เป็นที่น่าสนใจ บางคนอาจจะเห็นว่า เป็นเรื่องของคนรุ่นเก่า ไม่ทันสมัยก็อาจเป็นไปได้

จากที่กล่าวมานี้จึงสนับสนุนผลการวิจัยครั้งนี้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนในห้องเรียน และโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรมมีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุม

ส่วนผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรม มีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียนนั้น เป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรมมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนการสอนแตกต่างไปจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียน ผู้เรียนได้เรียนนอกห้องเรียนที่ไม่ได้จัดชั้นเรียนอย่างมีระเบียบ มีอิสระในการแต่งกายและแสดงอิริยาบถต่าง ๆ อีกทั้งยังมีกิจกรรมทางนันทนาการ เช่น กีฬา รอมกองไฟ เล่นเกมส์ ร้องเพลง และการแสดงต่าง ๆ ซึ่งช่วยผ่อนคลายความเหนื่อยล้าทำให้เกิดความสนุกสนานพอใจ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรมยังได้มีโอกาสไปทัศนศึกษาสถานที่ ได้สัมผัสเรียนรู้จากของจริงอันเป็นประสบการณ์ตรง ซึ่งในเรื่องนี้นักการศึกษาต่างก็ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า การเรียนโดยอาศัยประสบการณ์ตรงนั้นได้ผลดีกว่าการเรียนโดยใ้ประสบการณ์ทางอ้อม

อีกประการหนึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรม นักเรียนและผู้สอนได้เข้าไปใช้ชีวิตร่วมกันในค่ายพักแรม ตัดข้อกันตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการทดลองถ่ายทอด (เป็นเวลาหกวัน) ก่อให้เกิดความใกล้ชิดมีความเป็นกันเองต่อกัน อันอาจเป็นเหตุทำให้นักเรียนเกิดความพอใจ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้สอนและวิชาที่เรียนได้ และจากความใกล้ชิดสนิทสนมกันทั้งระหว่างผู้สอนกับนักเรียนและระหว่างกลุ่มนักเรียนเอง ก็อาจทำให้ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปได้ โดยการเอาอย่างหรือเลียนแบบผู้สอนหรือกลุ่มเพื่อน

เพราะการเปลี่ยนแปลงหรือการเอาอย่างผู้ใกล้ชิดก็เป็นทางหนึ่งที่ทำให้ทัศนคติของบุคคลเปลี่ยนแปลงได้
 กังที ออลพอร์ต (Allport. 1940 : 180) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการกรอกรูปของทัศนคติไว้
 ข้อหนึ่งว่า เกิดจากการเลียนแบบ จนในที่สุดก็ยอมรับเอาทัศนคติของผู้ที่ถูกเลียนแบบนั้นไปเป็น
 ทัศนคติของตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมสิริ โสมาภา (สมสิริ โสมาภา 2509:
 62) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของ เด็กวัยรุ่นเกี่ยวกับบุคคลที่ตนเลียนแบบ และได้สรุปได้ว่า เด็กวัยรุ่นไทย
 เลือกถือคนตามอย่างบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นอันดับแรก รองลงมาคือบิดามารดา

ดังนั้นจากการที่กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรมได้ไปใช้ชีวิตร่วมกัน
 อยู่ในค่าย ได้พูดคุยซักถามและอภิปรายกับครูและวิทยากรที่เป็นผู้มีชื่อเสียงในเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม
 อย่างใกล้ชิดสนิทสนมก็อาจเป็นเหตุทำให้เด็กวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ได้เปลี่ยนทัศนคติของตน
 โดยพยายามคิดหรือกระทำตนให้คล้ายกับวิทยากรที่มีชื่อเสียงเหล่านั้นก็เป็นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัยในครั้งนี้นำพบว่า การถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น
 โดยวิธีสอนในห้องเรียนและโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรมทำให้เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3 มีความรู้และ
 ทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่าโดยวิธีควบคุม แสดงว่าในเรื่องที่เกี่ยวกับมรดกทาง
 วัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ถ้าได้มีการจัดให้มีการถ่ายทอดอย่างเป็นระบบ คือ มีผู้สอน มีโครงการสอน
 และมีวิธีการสอนที่เหมาะสมแล้ว เด็กวัยรุ่นจะมีความรู้และมีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น
 สูงกว่า การที่ปล่อยให้เด็กวัยรุ่นได้เรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ของตนเองหรือได้รับการถ่ายทอด
 โดยผ่านทางสื่อสารมวลชน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์มรดก
 ทางวัฒนธรรมไทย ควรได้จัดหรือส่งเสริมให้เด็กวัยรุ่นได้มีความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น
 ของตนอย่างกว้างขวางแพร่หลาย เพื่อให้เด็กวัยรุ่นมีทัศนคติที่ดีต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน
 อันจะนำไปสู่การทำให้เกิดการรักท้องถิ่น รักษา และภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของชาติตน

1.2 จากผลการวิจัยในครั้งนี้นำพบว่า การถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดย
 วิธีอยู่ค่ายพักแรม ทำให้เด็กวัยรุ่นมีความรู้และทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่าการถ่ายทอด

โดยวิธีสอนในห้องเรียน และโดยวิธีควบคุม จึงควรส่งเสริมให้ให้นำวิธีการนี้ไปใช้ในการถ่ายทอด
มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3 และในท้องถิ่นอื่นด้วย

1.3 ควรได้จัดหลักสูตรการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของแต่ละจังหวัดขึ้น
ให้มีการเรียนการสอนในโรงเรียน ตลอดจนควรนำความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นไปบรรจุไว้
เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด ด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นตาม
ตัวแปรอิสระอื่น ๆ เช่น เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจสังคม สภาพท้องถิ่น
ที่อยู่อาศัย และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง เพื่อจะได้ทราบว่าตัวแปรอิสระเหล่านี้มีผลต่อความรู้
และทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของเด็กวัยรุ่นแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งจะได้นำแนวทางใน
การวางแผนและส่งเสริมให้เด็กวัยรุ่นได้มีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน
ได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาความคงทนของความรู้และทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น
หลังจากที่ได้ทดลองถ่ายทอดไปแล้ว โดยทิ้งระยะให้ห่างพอสมควร เพื่อดูว่าความรู้และทัศนคติของ
กลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนแปลงไปอีกหรือไม่ อย่างไร

2.3 ควรศึกษาผลของการส่งเสริมการท่องเที่ยวดูว่ามีผลต่อการอนุรักษ์มรดก
ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร

2.4 การศึกษารุ่นนี้พบว่าคะแนนทัศนคติของกลุ่มควบคุมจากผลการสอบครั้งหลัง
มีค่าเฉลี่ยลดลง ที่เป็นเช่นนี้ผู้วิจัยคาดว่าคงเป็นผลมาจากกา รหุกซ์แจ้งนักเรียนว่าทำไมจึงต้อง
สอบครั้งหลังอีกในเมื่อเป็นข้อสอบชุดเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ถามนักเรียนไปว่าผลการสอบคราวก่อน
ผู้วิจัยได้ทำนาย เหตุนี้อาจทำให้นักเรียนตอบคำถามครั้งหลังด้วยความไม่เต็มใจก็ได้ เพราะอาจ
คิดว่าผู้วิจัยไม่เห็นความสำคัญในการตอบข้อสอบของเขา ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรได้แก้ไข
ข้อบกพร่องนี้ด้วย

2.5 การนำนักเรียนไปอยู่ค่ายพักแรม ผู้จัดต้องเตรียมการต่าง ๆ ไว้ให้พร้อม
ล่วงหน้า เช่น อาหาร ยา ผู้ช่วยในการควบคุมดูแลเด็ก ตลอดจนสถานที่อาบน้ำ หลับนอน
อีกทั้งยังต้องเตรียมแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เช่น นักเรียนกลัวผี คิดถึงบ้าน หรือหนีเที่ยวตอนกลางคืน
 เป็นต้น

บริษัท

บรรณานุกรม

- กฤตยา อาชวนิจกุล ความรู้และทัศนคติของเยาวชนไทยเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม
ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, 75 หน้า อักษรำเนา
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520
กองส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป.,
38 หน้า
- งามจิต ศิริวัฒนานุรักษ์ "ข้าวป่ากับไก่" ใน แม่บ้านในฝัน หน้า 135 ม.ป.ท. ม.ป.ป.
จรินทร์ ชานีรัตน์ การจัดค่ายพักแรม บางสะแกการพิมพ์ 2513, 264 หน้า
- จิราวัฒน์ ชีรเวทย์ การทดลองสอนวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ภาพยนตร์และ
สไลด์ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514, 80 หน้า อักษรำเนา
- เจริญ รongเดช "การละเล่นของปักษ์ใต้" ใน มรดกวัฒนธรรมไทย หน้า 12 เอกสารเผยแพร่
วัฒนธรรมไทย ศูนย์ชุมนุมส่งเสริมวัฒนธรรมวิทยาลัยครูสงขลา 1(1) มกราคม 2520
- ชัยนาค นาคบุปผา โลกของวัยรุ่น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2515,
156 หน้า
- ชิตกลอ แสนสุข เอกสารประกอบการเรียนวิชาภาษาไทย (ท.031) ม.ป.ท. ม.ป.ป.
15 หน้า
- ณรงค์ เทียมเมฆ ทัศนคติต่อวิชาชีพครูและความต้องการด้านกิจกรรมนักเรียนของนักเรียนชาวเขา
วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2520, 77 หน้า อักษรำเนา
- นิพนธ์ สุขสวัสดิ์ วรรณคดีเกี่ยวกับชนบทประเทศไทย โรงพิมพ์พิเชต 2511, 292 หน้า
- บุญเหลือ เทพสุพรรณ, ม.ล. "ปัญหาวัฒนธรรม" ใน ประชากรกับการอยู่อาศัย หน้า 42 - 58
มิตรนราการพิมพ์ 2518
- ประศิษฐ์ มัชฌิมา สังคมวิทยาชนบท โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2522, 250 หน้า
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน แบบเรียนวิชาภาษาไทย ท.031 ภาษากับวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2518, 150 หน้า

- ปรีชา นุ่นสุข "ขุนอุปถัมภ์นรากร : ทวงประทีปแห่งนาฏศิลป์ ปรมจารย์แห่งโนห์ราภาคใต้"
ศิลปวัฒนธรรม 11(1) 10 - 19 กรกฎาคม 2523
- แปลก สนิธิรักษ์ ระเบียบสังคม ประเพณีวัฒนธรรม โรงพิมพ์คุรุสภา ม.ป.ป., 96 หน้า
- พัทธยา สายหู "การใช้แบบความคิดในเรื่องวัฒนธรรมในการพัฒนาประเทศ" ใน ชุมนุมบทความทางวิชาการประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม หน้า 1 - 22 ไทยวัฒนาพานิช 2514
- พิศิษฐ์ สร้อยชูหว่า การเปรียบเทียบการสอนแบบเดิมกับการสอนแบบสืบสวนสอบสวนที่สังเกตเห็น
ทัศนคติแบบธรรมาธิปไตย ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 2519, 51 หน้า อักสำเนา
- พูนพิสมัย กิศกุล, ม.จ. สารคดีน่ารู้ บ้านกาลสาส์น 2518, 76 หน้า
- ภิญโญ จิตต์ธรรม เพลงพื้นเมืองภาคใต้ "เพลงร้องเรือหรือเพลงกล่อมเด็ก" ส.การพิมพ์
 2509, 202 หน้า
- _____ เพลงชาวบ้าน สงขลา โรงพิมพ์เมืองสงขลา 2516, 95 หน้า
- ล้วน สายยศ สถิติวิทยาทางการศึกษา วัฒนาพานิช 2515, 276 หน้า
- _____ "ความเชื่อมั่นแบบต่าง ๆ" วารสารการวัดผลการศึกษา 2 : 81 - 94
 กันยายน - ธันวาคม 2522
- วิเชียร เกตุสิงห์ สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป. 145 หน้า
- วิเชียร ณ นคร และคนอื่น ๆ นครศรีธรรมราช โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ 2521, 607 หน้า
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ มรดกไทย สำนักพิมพ์ปวงยา 2521, 287 หน้า
- ศรีสุภา เอื้อนครินทร์ วรรณกรรมพื้นบ้านผู้ไทย ตำบลเรณู จังหวัดนครพนม ปรินิพนธ์ กศ.ม.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 550 หน้า อักสำเนา
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ จำรัส กังสุวรรณ และ ฐิติพงษ์ ธรรมานุสรณ์ จิตวิทยาสังคม
 ชัยศิริการพิมพ์ 2522, 284 หน้า

- สมสิริ โสมาภ การศึกษาความคิดเห็นของเด็กวัยรุ่นเกี่ยวกับบุคคลที่ตนเลียนแบบ วิทยานิพนธ์
ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2509, 83 หน้า อีศำเนา
- สวนภา พรพัฒน์กุล จิตวิทยาทั่วไป โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 3 2522, 357 หน้า
- สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ของก็โก้ได้ ศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ ม.ป.ป. 24 หน้า
กคิชาบ้านปักษ์ใต้ สำนักพิมพ์ก้าวหน้า 2512, 210 หน้า
- สุพัทธา สุภาพ สังคมวิทยา ไทยวัฒนาพานิช 2514, 121 หน้า
- สุมิตร ฤชานุกร หลักสูตรและการสอน กุญสยามการพิมพ์ 2518, 259 หน้า
- สุรัชย์ ประเสริฐสรวย ประสิทธิภาพของการศึกษานอกสถานที่ประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษา
ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514,
65 หน้า อีศำเนา
- สุวิไล เรียงวัฒนสุข การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนิสิตชั้นปีที่ 1 คณะวิศวกรรมศาสตร์และ
แผนกอิสระสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต่อกิจกรรมนิสิต
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516, 164 หน้า อีศำเนา
- เสาวนีย์ ทองรวย ทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง
ต่อการเมืองของไทย วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2520, 53 หน้า อีศำเนา
- โสภา สุพิกุลชัย จิตวิทยาทั่วไป คุรุสภา 2514, 233 หน้า
- อัสนีย์ ศรีสุข การศึกษาทัศนคติในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการเรียนเรื่องสิ่งแวดล้อม
ค่ายบทเรียนสำเร็จรูปของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 161 หน้า อีศำเนา
- อานนท์ อากภกริม สังคมวัฒนธรรมและประเพณีไทย แพร่พิทยา 2519, 146 หน้า
- Allen, Layman E., Allen W. and James C. Miler. "Programed Games and
The Learning of Problem Solving skill : The WFF'N PROOF Example",
The Journal of Educational Research. 60 : 22 - 26 September, 1966.
- Allport, G.N. "Attitude" in C. Merchison (ed) Handbook of Social
Psychology. Horcester, Mass Olark University Press, 1940, 810 p.

- Beranis, Theodore Andrew. "A study of the effect of a 45 - 15 continuous School Year Experience on Student Vocation Activities and Attitude," Dissertation Abstracts. 35 : 1392 - A, October, 1974.
- Good, Carter V. Dictionary of Education, Prepared under the Auspices of the Delta Kappa. 2 nd.ed. New York McGraw - Hill book Co. Inc. 1959, 681 p.
- Kruger, E.T., and W.C., Reckless. Social Psychology New York Longmans Green 1931, 758 p.
- Lindquist, E.F. Design and Analysis of Experiments in Psychology and Education. Boston, Houghton Mifflin 1953, 373 p.
- Maccolman, James Wesley. "Relationship between the Use of Learning Activity Packages, Group Activities and The Preferences of Student Toward the Social Studies Course," Dissertation Abstracts. 36(1): 109 - A, July, 1975.
- Newcomb T.M., Social Psychology, New York, The Dryden Press, 1954, 591 p.
- Remmers H.H. Introduction to opinion and Attitude Measurement. New York, Harper, 1954, 340 p.
- Skillman, John Harold. "A study of the Relationship between Participation in Various Types of Extra - Class Activities and Academic Performance in Three Private Japanese Secondary Schools," Dissertation Abstracts. 19 : 1958 February, 1959.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตารางกำหนดน้ำหนักเนื้อหาและข้อสอบ

ตารางกำหนดน้ำหนักเนื้อหาและข้อสอบ

เนื้อหา	จำนวนชั่วโมง	จำนวนข้อทดสอบ	จำนวนมาตราวัด	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
1. สาขาศิลปะ 1.1 วรรณกรรมพื้นบ้าน - เพลงกล่อมเด็ก	2	3	3	1. บอกความมุ่งหมายของเพลงกล่อมเด็กโดยถูกต้อง 2. บอกลักษณะบทกลอนของเพลงกล่อมเด็กโดยถูกต้อง 3. บอกคุณค่าของเพลงกล่อมเด็กได้	<u>ข้อสอบวัดความรู้</u> ข้อ 1 - 3
- ปรัชญาคำทาย	1 $\frac{1}{2}$	3	4	1. บอกลักษณะของปรัชญาคำทายภาคใต้ถูกต้อง 2. บอกคุณค่าหรือประโยชน์ของปรัชญาคำทายได้	<u>ข้อสอบวัดความรู้</u> ข้อ 4 - 6 <u>มาตราวัดทัศนคติ</u> ข้อ 4 - 7

ตารางกำหนดน้ำหนักเนื้อหาและข้อสอบ

เนื้อหา	จำนวน ชั่วโมง ทดสอบ	จำนวน ข้อทดสอบ ความรู้	จำนวน มาตรการ ตัดสินคดี	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
2. สาขามุขยศาสตร์					
2.1 ศบศรมนิยมประเพณี	5	9	10	3. กอบค้ำเจตสขงปรักภ คำททยที่ไ้เป็นค้วอยาง ไ้ถูกทอง	<u>ข้อสอบวัดควารู</u> ข้อ 7 - 15
- ประเพณีศารทเคื้อนสัม				1. บอกจุดมุ่งหมายของประเพณี เหล่านไ้ถูกทอง	<u>มาตรการตัดสินคดี</u> ข้อ 6 - 17
- ประเพณีชั้ทพระ				2. บอกกิจกรรมแะระชนทอน ของประเพณีเคื้อน ไ้ถูกทอง	
- ชรรบนิยมการออกปาก				3. บอกคุณค่าของประเพณี เหล่านไ้ถูกทอง	
2.2 กุณธรรมปรัญญา	1	2	2	1. บอกความหมายของภานิก ชาวมานไ้ถูกทอง	<u>ข้อสอบวัดควารู</u> ข้อ 16 - 17
- ภานิกชาวมาน					

ตารางกำหนดน้ำหนักเนื้อหาและข้อสอบ

เนื้อหา	จำนวน ชั่วโมง ที่สอน	จำนวน ข้อทดสอบ ความรู้	จำนวน มาตรการ ที่บังคับ	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
2.3 โบราณสถาน โบราณวัตถุ - พระบรมธาตุเจดีย์ - ศิลปารักษ์ของเมืองนคร	3	5	5	<p>2. เมื่อให้ภูมิศึกษามา บางส่วน สามารถตอบ ส่วนที่ขาดหายไปได้ถูกต้อง</p> <p>3. บอกคุณค่าของภูมิ สถานได้</p> <p>1. บอกประวัติความเป็นมา ของโบราณสถาน โบราณวัตถุอื่น ๆ ได้ ถูกต้อง</p> <p>2. บอกลักษณะและส่วนสำคัญของ โบราณสถาน โบราณ วัตถุอื่น ๆ ได้ถูกต้อง</p> <p>3. บอกคุณค่าของโบราณสถาน โบราณวัตถุอื่น ๆ ได้ถูกต้อง</p>	<p>มาตรการที่บังคับที่ - ข้อ 18 - 19</p> <p>ข้อสอบวัดความรู้ ข้อ 18 - 22</p> <p>มาตรการที่บังคับที่ ข้อ 20 - 24</p>

ตารางกำหนดน้ำหนักเนื้อหาและข้อสอบ

เนื้อหา	จำนวน ชั่วโมง ทดสอบ	จำนวน ข้อทดสอบ ความรู้	จำนวน มาตรการ ทัศนคติ	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
2.4 สถานการณ์สนใจ - ศูนย์ส่งเสริมภาษาและ วัฒนธรรมภาคใต้	2	2	2	1. บอกสถานที่ตั้งของศูนย์ ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรม ภาคใต้ได้ถูกต้อง 2. บอกวัตถุประสงค์ของการ จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมภาษา และวัฒนธรรมภาคใต้ได้ ถูกต้อง	<u>ข้อสอบวัดความรู้</u> ข้อ 23 - 24
2.5 บุคคลสำคัญ - หลวงปู่ทวด - ศูนย์กับถ้ำนรากร	3	5	5	บอกประวัติ ผลงานและ ความสำคัญของ หลวงปู่ทวดและศูนย์อุปถัมภ์ นรากรได้ถูกต้อง	<u>ข้อสอบวัดความรู้</u> ข้อ 25 - 29 <u>มาตรการทัศนคติ</u> ข้อ 27 - 31

ตารางกำหนดน้ำหนักเนื้อหาและข้อสอบ

เนื้อหา	จำนวนชั่วโมงที่สอน	จำนวนข้อทดสอบความรู้	จำนวนมาตรการวัดทัศนคติ	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
3. ส่วนที่สี่และนิพนธ์การ					
3.1 กีฬา	1 1/2	1	1	1. บอกจุดมุ่งหมายและวิธีเล่นมาทางแดง ได้ถูกต้อง	ข้อสอบวัดความรู้ ข้อ 30
- การเล่นมาทางแดง				2. บอกคุณค่าหรือประโยชน์ของการเล่นได้ถูกต้อง	มาตรการวัดทัศนคติ ข้อ 32
3.2 นิพนธ์การ	7	13	12	1. บอกประวัติ ความหมาย และตำนานของการเล่นนั้น ๆ ได้ถูกต้อง	ข้อสอบวัดความรู้ ข้อ 31 - 43
- เพลงบอก				2. บอกชื่อเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบในการเล่นของการละเล่นนั้น ๆ ได้ถูกต้อง	มาตรการวัดทัศนคติ ข้อ 33 - 44
- มโนตรา					
- กาดลอ					

ตารางกำหนดน้ำหนักเนื้อหาและข้อสอบ

เนื้อหา	จำนวน ชั่วโมง	จำนวน		จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
		ข้อทดสอบ	มาตรฐาน		
4. สาขางานมือ - เครื่องใช้ชนิดพิเศษ	2	3	2	3. บอกคุณค่าของการจะเดิน นั้น ๆ ได้	<u>ข้อสอบวัดความรู้</u> ข้อ 44 - 46
	5. สาขาคหกรรมศิลป์ - ซายย่า - แขนงไต้ปลา	3	4	4	2. บอกคุณค่าและประโยชน์ ของงานสานเครื่องใช้ ชนิดพิเศษใ้ถูกทดลอง บอกชื่อเครื่องปรุงและวิธี ทำซายย่า และแกงไต้ปลา ได้อย่างถูกต้อง

หมายเหตุ - รายละเอียดของเนื้อหาที่ ภาคผนวก ง.
- แบบทดสอบวัดความรู้และมาตรฐานวัดทัศนคติ ภาคผนวก ข.

ภาคผนวก ข.

- แบบทดสอบวัดความรู้ในมรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3
- ตารางแสดงค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรู้
- มาตรฐานวัดทัศนคติต่อมรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3
- ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของมาตรฐานวัดทัศนคติต่อมรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

แบบทดสอบวัดความรู้ในมรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

คำชี้แจง

1. อ่านคำถามนี้ให้ชัดเจนและตอบในกระดาษคำตอบเท่านั้นโดยใช้วิธีการเครื่องหมาย
(X) ลงบนตัวอักษรในกระดาษคำตอบซึ่งอยู่หน้าข้อความที่ถูกทอหุ่ลุด

ตัวอย่าง ข้อ ๐) การละเล่นโกลเป็นการละเล่นพื้นบ้านของภาคใต้

- ก. ลำตัด
- ข. ฟ้อนเล็บ
- ค. หมอลำ
- ง. มโนห์รา

ถ้าท่านคิดว่ามโนห์ราเป็นการละเล่นของภาคใต้ก็เลือกตอบข้อ ง ในกระดาษคำตอบ

2. ในกรณีที่ท่านเลือกตอบไปเร็วแต่ต้องการเปลี่ยนคำตอบ เช่น เลือกตอบข้อ ง.
แต่ต้องการเปลี่ยนเป็นข้อ ค. ให้วงกลมล้อมรอบเดิมแล้วกาเครื่องหมายข้อใหม่ ดังนี้

ข้อ ๐) ก.

ข.

ค.

~~ง.~~

3. แบบทดสอบฉบับนี้ไม่เกี่ยวข้องกับคะแนนประจำภาคของท่านแต่ประการใด แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้ จึงขอให้ท่านตอบไปตามความรู้ที่ท่านมีอยู่ และพยายามทำทุกข้อด้วย

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบทดสอบอย่างดียิ่ง

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดความรู้ในมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

- ๐) จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของ เพลงกล่อมเด็ก
นึ่งในตำนานใด
- ก. ความเพล็ดเพล็ด
ข. การอบรมสั่งสอน
ค. ความอบอุ่น
ง. ต้องการให้เด็กรู้ว่ามีคนอยู่ใกล้ ๆ
- ๐) วันชักพระตรงกับวันใด
- ก. ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11
ข. แรม 15 ค่ำ เดือน 11
ค. ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11
ง. แรม 1 ค่ำ เดือน 11
- ๐) "คือน้องเหอ น้องคือนางโนรา
อาบน้ำในสระ เจ็ดคนพี่น้อง
นายพรานแลเห็น ขาบขาบมองมอง
เจ็ดคนพี่น้อง คลอง เอาสุคทอง เพื่อน"
จากบทกลอนข้างบนนี้เป็นลักษณะของ
บทกลอนใด
- ก. กลอนมโนห์รา
ข. เพลงกล่อมเด็ก
ค. เพลงบอก
ง. กลอนหนึ่งทะเล้ง
- ๐) ความเชื่อของ ชาวไทยประเพณีสารท
เดือนสิบจัดทำขึ้นเพื่อ
- ก. แสดงความกตัญญูต่อบุพการี
ข. ความสนุกสนานตามฤดูกาล
ค. ทำบุญตามหลักพุทธศาสนา
ง. ความสามัคคีของคนในท้องถิ่น
- ๐) พระบรมธาตุเจดีย์องค์เดิมสร้างในสมัยใด
- ก. ศรีวิชัย
ข. สุโขทัย
ค. อโยธยากอนต้น
ง. อโยธยากอนปลาย
- ๐) ผู้เฒ่าที่สำคัญที่สุดในคณะของ เพลงบอกคือ
- ก. หัวหน้านาง
ข. แม่เพลง
ค. ลูกคู่
ง. ผู้เฒ่าคนตรี
- ๐) เครื่องใช้ยานติเพาทำจากส่วนใดของต้น
ติเพา
- ก. ลำต้น
ข. ใบ
ค. ราก
ง. โย

หมายเหตุ แบบทดสอบวัดความรู้ฉบับสมบูรณ์ อยู่ที่ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย-
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตารางแสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่า Δ

ข้อที่	p	r	Δ	ข้อที่	p	r	Δ	ข้อที่	p	r	Δ
1.	.77	.65	10.0	18	.69	.55	11.0	35	.45	.55	13.5
2	.62	.57	11.7	19	.38	.65	14.2	36	.46	.48	13.5
3	.73	.40	10.6	20	.60	.53	12.0	37	.55	.79	12.5
4	.47	.29	13.3	21	.31	.47	14.9	38	.62	.80	11.8
5	.57	.68	12.3	22	.45	.44	13.5	39	.55	.79	12.5
6	.43	.38	13.7	23	.66	.45	11.4	40	.62	.51	11.8
7	.49	.65	13.0	24	.56	.52	12.4	41	.41	.41	13.9
8	.43	.52	13.7	25	.46	.48	13.5	42	.57	.27	12.3
9	.36	.45	14.4	26	.63	.40	11.6	43	.31	.47	14.9
10	.38	.35	14.2	27	.57	.68	12.3	44	.48	.52	13.2
11	.63	.65	11.7	28	.38	.28	14.3	45	.55	.79	12.5
12	.55	.79	12.5	29	.72	.53	10.6	46	.69	.55	11.0
13	.38	.43	14.3	30	.57	.35	12.3	47	.76	.66	10.2
14	.45	.55	13.5	31	.41	.57	14.0	48	.55	.55	12.5
15	.58	.53	12.2	32	.52	.74	12.8	49	.62	.80	11.8
16	.80	.52	9.7	33	.49	.49	13.1	50	.77	.65	10.0
17	.76	.66	10.2	34	.38	.54	14.2				

มาตรการวัดทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

1. คำแนะนำ มาตรการวัดทัศนคตินี้ไม่มีข้อใดถูกหรือผิด ผู้ตอบแต่ละคนจะตอบแตกต่างกันไปตามความคิดเห็น ความรู้สึก และประสบการณ์เฉพาะตัว ขอให้ท่านอ่านอย่างช้า ๆ แล้วพิจารณาว่าเห็นด้วยมากน้อยเพียงใด
2. วิธีตอบ ให้กาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ท่านเลือก ในแต่ละข้อ โปรดตัดสินใจให้แน่ชัดแล้วกาเพียงข้อเดียว มิฉะนั้นจะนำไปใช้ประโยชน์ไม่ได้เลย ถ้าไม่เข้าใจคำแนะนำให้ถามผู้คุมสอบได้

ตัวอย่างการตอบ มาตรการวัดทัศนคติ

ข้อ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
0) ประเพณีสารทเดือนสิบและประเพณีชักพระควรมีเลิกได้แล้ว	✓				

แสดงว่า ผู้ตอบเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าควรจะมีเลิกประเพณีทั้งสองนี้

3. มาตรการวัดทัศนคตินี้ไม่เกี่ยวข้องกับคะแนนประจำภาคของท่านแต่อย่างใด แต่การตอบตามความรู้สึกที่แท้จริงของท่านจะมีประโยชน์อย่างมากในการที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้แก่เยาวชนไทยในรุ่นต่อไป และยังมีผลในการช่วยรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทยอันมีคุณค่ายิ่งไว้ให้คงอยู่ตลอดไป ดังนั้นจึงขอให้ท่านตอบคำถามทุกข้ออย่างจริงจัง

ตัวอย่างมาตราว่ากัทัศน์คติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

ข้อ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
o) ในปัจจุบันไม่ควรนำเพลงกล่อมเด็ก มาใช้เพราะไม่สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงของสังคม					
o) การเล่นเกมคำทายแม่ในปัจจุบัน ก็ไม่ใช่สิ่งที่ล้าสมัย					
o) ความคิดที่จะรักษาขนบประเพณีเก่า ๆ ของท้องถิ่นไว้ เป็นการขัดขวาง วิวัฒนาการใหม่					
o) เมื่อท่านทราบประวัติของชุมชนอุปถัมภ์ นรากรแล้ว ท่านรู้สึกชื่นชมและศรัทธา ในตัวท่านเป็นอย่างมาก					
o) โรงเรียนทุกแห่งควรส่งเสริมให้ นักเรียนมีความสนใจในมรดกทาง วัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองให้มากขึ้น					

หมายเหตุ

มาตราว่ากัทัศน์คติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์อยู่ที่ภาควิชาจิตวิทยา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อของมาตราวิศัลทัศน์คดีคือ
มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t
1	4.09	18	5.68	35	3.38
2	3.25	19	3.24	36	3.45
3	3.58	20	4.53	37	4.64
4	3.17	21	4.75	38	4.42
5	3.97	22	3.86	39	5.00
6	5.50	23	3.66	40	5.08
7	6.26	24	4.22	41	5.90
8	5.61	25	5.43	42	5.93
9	3.83	26	3.64	43	2.23
10	4.33	27	11.93	44	3.27
11	3.81	28	3.29	45	4.64
12	4.32	29	3.59	46	3.69
13	5.71	30	4.37	47	3.64
14	3.09	31	3.18	48	4.71
15	4.42	32	3.57	49	10.40
16	5.08	33	4.60	50	3.72
17	5.31	34	5.56		

ภาคผนวก ค

โครงการถ่ายทอดความรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

โครงการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมของถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอดแทรก สอนในโรงเรียน	กิจกรรมการสอนของ วิทยากร อำนวยการพักแรม
2	1. สาขาศิลปะ 1.1 วรรณกรรมพื้นบ้าน - เพลงกล่อมเด็ก	1. บอกความมุ่งหมาย ของเพลงกล่อมเด็ก ได้ถูกต้อง 2. บอกลักษณะบทกลอน ของเพลงกล่อมเด็ก ได้ถูกต้อง 3. บอกคุณค่าของเพลง กล่อมเด็กได้	ครูถามนักเรียนว่าใครสามารถ ร้องเพลงกล่อมเด็กได้บ้าง ถามนักเรียนเด็กใครร้องได้ เพื่อนฟัง แล้วแล้วครูแจก ตัวอย่างเนื้อร้อง เพลงกล่อม เด็กให้นักเรียนทุกคน แล้วครูร้อง เพลงกล่อมเด็ก ในเนื้อร้องตัวอย่างให้ นักเรียนฟังและหัดร้องจน นักเรียนร้องได้ แล้วแล้ว ครูบรรยายโดยบอกความ มุ่งหมายลักษณะบทกลอน	ครูให้นักเรียนนั่งล้อมรอบ เบลตัมเด็กนอนอยู่ข้างใน (ซึ่งผู้วิจัยได้จัดเตรียมไว้แล้ว) ให้วิทยากรร้องเพลงกล่อมเด็ก ไปสักครูแล้วครูถามนักเรียน ว่าใครสามารถร้องเพลง กล่อมเด็กได้บ้าง ถามนักเรียน เพื่อนฟัง แล้วแล้วครูแจก เนื้อร้องเพลงกล่อมเด็กที่ เตรียมไว้ให้นักเรียนทุกคน แล้วครูร้อง เพลงกล่อมเด็ก ในเนื้อร้องตัวอย่างให้ นักเรียนหัดร้องจนร้องได้

โครงการถ่ายทอดคอมพิวเตอร์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของวิธี สอนในห้องเรียน	กิจกรรมการสอนของวิธี อยู่ค่ายพักแรม
1 1/2	- ปรัชญาคำทนาย	1. บอกลักษณะของปรัชญา คำทนายภาคใต้ได้ถูกต้อง 2. บอกคุณค่าหรือประโยชน์ ของปรัชญาคำทนายได้	ของเพลงกล่อมเด็ก ใหนักเรียน หัดแต่ง เพลงกล่อมเด็ก ใกร แต่ง ใคให้ออกมาร้องให้เพื่อนฯ ฟัง เสร็จแล้วครูและนักเรียน ช่วยกันสรุปถึงคุณค่าของ เพลง กล่อมเด็ก	เสร็จแล้วครูบรรยายโดย บอกความมุ่งหมายลักษณะ บทกลอนของ เพลงกล่อมเด็ก ใหนักเรียนหัดแต่ง เพลง กล่อมเด็ก แล้วออกมา ร้องให้เพื่อน ๆ ฟัง เสร็จแล้วครูและนักเรียน ช่วยกันสรุปถึงคุณค่าของ เพลงกล่อมเด็ก 1. ครูลองถามปัญหาปรัชญา คำทนายแก่นักเรียน 2-3 ข้อ ใหนักเรียนตอบแล้วใ นักเรียนที่เคยเล่นปรัชญา คำทนายสรุปให้เพื่อนฟังว่า

โครงการถ่ายทอดความรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของวิธี สอนในห้องเรียน	กิจกรรมการสอนของวิธี อยู่ค่ายพักแรม
	3. คอบค่าเจตนาของปริศนาคำทายที่ให้เป็นตัวช่วยง ได้ถูกต้อง		<p>แล้วครูเปิดเทปบันทึกเสียง การเดินปริศนาคำทาย ให้ นักเรียนฟัง จบแล้วครูบรรยาย เนื้อหาของคำทาย ครูแจก ตัวอย่างปริศนาคำทายที่ เตรียม ไว้ให้นักเรียนคนละข้อให้ นักเรียนตัดสินใจทายจนครบทุกคน แล้วครูสรุปถึงคุณค่าหรือ ประโยชน์ของปริศนาคำทาย</p>	<p>มีวิธีเดินอย่างไร ครูแนะนำ วิธีเดินที่ถูกของอีกครึ่งหนึ่ง</p> <p>2. ครูแจกข้อคำถามปริศนา คำทายที่เตรียมไว้ให้แก่นักเรียนคนละข้อให้นักเรียน ตัดสินกันทายจนครบทุกคน</p> <p>3. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน ให้ แต่ละกลุ่มรับผิดชอบงานที่มอบ หมายให้ 1 อย่าง จากงาน ที่เตรียมไว้ 4 อย่าง คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ปริศนาคำทายมีคุณค่า อย่างไร 2. ปริศนาคำทายสะท้อน ให้เห็นอะไรบาง

โครงการถ่ายทอดนวัตกรรมการพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของวิธี สอนในห้องเรียน	กิจกรรมการสอนของวิธี อยู่ค่ายพักแรม
				<p>3. แต่งปริศนาคำทาย ขึ้นใหม่อย่างน้อย 5 ปัญหา</p> <p>4. ค้นคำทอมของปริศนาคำทายในคำทอมที่แจกให้ 20 คำทอม จากหนังสือที่เตรียมไว้ให้ เมื่อได้คำถามแล้ว ให้แต่ละกลุ่มแยกกันไปช่วยคิดในเวลาที่กำหนด แล้วทุกคนมาประชุมร่วมกัน ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานผล</p> <p>4. ครูสรุปผลการรายงานของแต่ละกลุ่มเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง</p>

โครงการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของวิธี สอนในห้องเรียน	กิจกรรมการสอนของวิธี อยู่ค่ายพักแรม
3	2. สาขามนุษยศาสตร์ 2.1 วัฒนธรรมนิยมประเพณี -- ประเพณีสักรทเคือนสืบ -- ประเพณีศักดิ์พระ	1. บอกจุดมุ่งหมายของ ประเพณีเหล่านี้ได้ถูกต้อง 2. บอกกิจกรรมและขั้นตอน ของประเพณีเหล่านี้ ได้ถูกต้อง 3. บอกคุณค่าของประเพณี เหล่านี้ได้ถูกต้อง	ให้วิทยากรบรรยายเนื้อหา ตามจุดมุ่งหมายโดยผู้วิจัย นายสไลด์และใ้เด็กเรียน ดูภาพเกี่ยวกับประเพณีทั้งสอง ประกอบคำบรรยาย ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ ของตนที่เคยได้ไปรวมใน กิจกรรมของประเพณีทั้งสอง หรือประเพณีทั้งสองในห้อง ที่นักเรียนอยู่แตกต่างจากที่ บรรยายอย่างไรบ้าง	นำนักเรียนไปวัด ให้ความากร คนเดียวกับบรรยายในห้อง เรียนได้บรรยายและนำสิ่ง ต่าง ๆ ในเนื้อหา ตามจุด มุ่งหมาย นำอาหารที่ผู้วิจัย เตรียมไปรวมกันถวายพระ แล้วรวบรวมประทานอาหาร พร้อมกัน เสร็จแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนออกปกรายวาประเพณี ทั้งสองนี้คนคำอย่างใดก่อนสมัย ให้นักเรียนได้แสดงทัศนคติต่อ พระโคตมพระ

โครงการถ่ายทอดนกรกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของวิธี สอนในห้องเรียน	กิจกรรมการสอนของวิธี อยู่ค่ายพักแรม
2	- ธรรมเนียมการออกปาก	มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียน ประเพณีสวดมนต์ก่อนนอน และประเพณีชักพระ	ให้นักเรียนออกปากเป็น 4 กลุ่ม ในแต่ละกลุ่มคนควาในเรื่อง เกี่ยวกับธรรมเนียมการ ออกปาก โดยผู้วิจัยกำหนด ให้ 4 หัวข้อ คือ 1. ธรรมเนียมการออกปาก เป็นอย่างไร 2. สาเหตุและความมุ่งหมาย ของธรรมเนียมการออกปาก 3. การทำนทาน 4. คุณค่าของธรรมเนียมการ ออกปาก	ให้นักเรียนไปชมการทำนทาน (ซึ่งเป็นธรรมเนียมการออกปาก อย่างหนึ่ง) ที่วัดศรียะเกษม การไว้แล้ว ผู้วิจัยแบ่งนักเรียน ออกเป็น 4 กลุ่ม แลวมอบ หมายงานให้กลุ่มละ 1 เรื่อง จาก 4 เรื่องคือ เหมือนใน วิธีสอนในห้องเรียน 1. ธรรมเนียมการออกปาก เป็นอย่างไร 2. สาเหตุและความมุ่งหมาย ของธรรมเนียมการออกปาก 3. การทำนทาน
			โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือก หัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง 1 หัวข้อ แล้วช่วยกันค้นคว้าบันทึกผลแล้ว	2. สาเหตุและความมุ่งหมาย ของธรรมเนียมการออกปาก 3. การทำนทาน

โครงการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของวิธี สอนในห้องเรียน	กิจกรรมการสอนของวิธี อยู่ค่ายพักแรม
			<p>รายงานผลการทัศนศึกษา หน้าชั้น ผู้วิจัยบรรยาย เพิ่มเติมในเรื่องที่ยังไม่ สมบูรณ์ (ผู้วิจัยจัดทำหนังสือ ที่สำคัญกับการทัศนศึกษาได้ อย่างเพียงพอ)</p>	<p>4.คุณค่าของธรรมเนียม การออกปาก ไถ่เกี้ยว แต่ละกลุ่มออกไปช่วยกัน ศึกษารายงานที่กำลังดำเนิน อยู่แล้ว นำผลสรุปที่ได้มา รายงานต่อที่ประชุม ผู้วิจัย บรรยายเพิ่มเติมในหัวข้อ ที่ยังไม่สมบูรณ์ แล้วร่วมกันรับประทานอาหาร อาหารกลางวันจัดให้มีการ โต้วาที "เรื่องการออกปาก ดีกว่าการวางใจ"</p>

โครงการถ่ายทอดกรมการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของวิธี สอนในห้องเรียน	กิจกรรมการสอนของวิธี อยู่ค่ายพักแรม
1	2.2 คุณธรรมปรัชญา - ภาษิตชาวบาน	<p>จุดมุ่งหมาย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บอกความหมายของภาษิตชาวบานได้ถูกต้อง 2. เมื่อให้ภาษิตชาวบานมาบางส่วนสามารถบอกส่วนที่ขาดหายไปได้อย่างถูกต้อง 3. บอกคุณค่าของภาษิตชาวบานได้ 	<p>กิจกรรมการสอนของวิธีสอนในห้องเรียน</p> <p>ครูยกภาษิตชาวบานขึ้นมาพูดกับนักเรียนแล้วถามนักเรียนให้บอกความหมายให้นักเรียนช่วยกันยกภาษิตชาวบานขึ้นมาแล้วบอกความหมายกับเพื่อน ๆ ครูแจกตัวอย่างภาษิตชาวบานที่เตรียมไว้ให้นักเรียนทุกคน แล้วให้นักเรียนบอกความหมายว่าภาษิตขอมัน ๆ มีความหมายอย่างไร แล้วให้นักเรียนช่วยกันสรุปถึงคุณค่าของภาษิตชาวบานโดยมีครูช่วยเพิ่มเติมและกล่าวสรุปบทวนอีกครั้งหนึ่ง</p>	<p>กิจกรรมเหมือนกับวิธีสอนในห้องเรียน ต่างกันที่นักเรียนไม่ได้นั่งเรียนในห้องเรียน แต่ตั้งเรียนไปตอนไม่เป็นรูปวงกลม</p>

โครงการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของวิธี สอนในห้องเรียน	กิจกรรมการสอนของวิธี ปฏิบัติภาคสนาม
3	2.3 โบราณสถาน โบราณวัตถุ - พระบรมธาตุเจดีย์ - ศิลาจารึกของเมืองนคร - กำแพงเมืองนครศรี- ชัยราช	1. บอกประวัติความเป็นมา ของโบราณสถาน โบราณ วัตถุ เช่น ใดถูกทอง 2. บอกลักษณะและส่วน สำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุ เช่น ใดถูกทอง 3. บอกคุณค่าของโบราณ สถาน โบราณวัตถุ เช่น ใด ถูกทอง	ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มเลือก หัวข้อในการค้นคว้า 1 หัวข้อ จาก 3 หัวข้อ คือ 1. พระบรมธาตุเจดีย์ 2. ศิลาจารึกของเมืองนคร 3. กำแพงเมืองนครศรี- ชัยราช ให้ค้นคว้าจากหนังสือผู้วิจัย เตรียมไว้ให้โดยคนตามหัวข้อ ในจุดมุ่งหมาย ใช้เวลา 1 ชั่วโมงเสร็จแล้วให้แต่ละ กลุ่มส่งตัวแทนออกมาบรรยาย งาน ใช้เวลากลุ่มละ 15 นาที	วิทยากรนำชมและบอกกาย ละเอียดเกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ เช่น ในเนื้อหา ตามจุดมุ่งหมาย วิทยากรชี้แนะให้นักเรียน สังเกตลักษณะที่สำคัญของ

โครงการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของวิธี สอนในห้องเรียน	กิจกรรมการสอนของวิธี โดยอยู่ค่ายพักแรม
2	2.4 สถานที่น่าสนใจ - ศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้	1. บอกสถานที่ตั้งของศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ ได้ถูกต้อง 2. บอกวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ ได้	เสร็จแล้วครูนำสไลด์และวิทยากรบรรยายเพิ่มเติมในรายละเอียดเกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณวัตถุขึ้น ๆ แล้วสรุปคุณค่าของโบราณสถาน โบราณวัตถุขึ้น ๆ วิทยากรบรรยายแนะนำศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ พร้อมทั้งให้นักเรียนดูภาพสไลด์เกี่ยวกับศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ ให้นักเรียนดูวีดิทัศน์ของมรดกทางวัฒนธรรมภาคใต้	โบราณสถาน โบราณวัตถุขึ้น ๆ แล้วให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่าจะอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุเหล่านี้ให้อยู่คงอยู่ต่อไปได้อย่างไร ให้นักเรียนไปที่ศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ ให้นักเรียนนำชมและบรรยายแนะนำศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ เสร็จแล้วให้นักเรียนดูวีดิทัศน์ของมรดกทางวัฒนธรรมภาคใต้

โครงการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของวิธีสอนในห้องเรียน	กิจกรรมการสอนของวิธีอยู่อาศัยแฟรม
จำนวนชั่วโมง	<p>2.5 บุคคลสำคัญ</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลวงปู่ทวด - ชุมชนปัทมธาราราม 	<p>บอกประวัติ ยลงานและ</p> <p>ความสำคัญของหลวงปู่ทวด</p> <p>และชุมชนปัทมธารารามได้</p> <p>ถูกต้อง</p>	<p>ครูถามนักเรียนว่าใครรู้จัก</p> <p>บุคคลสำคัญในเนื้อหาบาง</p> <p>ไหนนักเรียนที่รู้จักเล่าให้</p> <p>เพื่อน ๆ ฟังว่าเป็นใคร มี</p> <p>ความสำคัญอย่างไร เสร็จแล้ว</p> <p>ครูฉายสไลด์พร้อมทั้งเดา</p> <p>ประวัติและผลงานในถิ่นที่เรียน</p> <p>ฟัง เสร็จแล้วครูสรุปโดยเน้น</p> <p>ความสำคัญของบุคคลทั้งสอง</p> <p>โดยเน้นในแง่ที่เป็นบุคคล</p> <p>ตัวอย่างในท้องถิ่นที่คนรุ่นหลัง</p> <p>ควรภาคภูมิใจ</p>	<p>เห็นคุณค่ากิจกรรมของวิธี</p> <p>สอนในห้องเรียน</p>

โครงการถ่ายทอดกรมททางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของวิธี สอนในห้องเรียน	กิจกรรมการสอนของวิธี อยู่อาศัยพักแรม
1 2	3. สาขาที่สามและนิมิตนาการ 3.1 กีฬา - การเล่นมาทางแดง	1. บอกจุดมุ่งหมายและวิธี เล่นมาทางแดงได้ถูกต้อง 2. บอกคุณค่าหรือประโยชน์ ของการเล่นได้ถูกต้อง	ครูอธิบายจุดมุ่งหมายและ วิธีเล่นมาทางแดงให้นักเรียน ฟัง แล้วแจกคู่มือศึกษาการ เล่นโดยให้นักเรียน 10 คน เป็นผู้เล่นสาธิต เสร็จแล้วครูให้นักเรียน ช่วยกันสรุปว่า การเล่นมา ทางแดงได้รับประโยชน์ อย่างไร ครูสรุปเพิ่มเติมและกล่าวคำ ถึงประโยชน์จากการเล่นมา ทางแดงอีกครั้งหนึ่ง	เพื่อนกิจกรรมของวิธีสอน ในห้องเรียน ต่างกันที่ นักเรียนทุกคนได้ลงเล่น มาทางแดงจริง ๆ ในสนาม

โครงการถ่ายทอดบทกวีทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของวิธี สอนในห้องเรียน	กิจกรรมการสอนของวิธี อยู่ค่ายพักแรม
2	3.2 นันทนาการ - เพลงบอก	<p>1. ประวัติดนตรี ความหมาย และตำนานของการละเล่นนั้น ๆ ได้ถูกต้อง</p> <p>2. บอกชื่อเครื่องดนตรีที่ประกอบในการละเล่นของการละเล่นนั้น ๆ ได้ถูกต้อง</p> <p>3. บอกคุณค่าของการละเล่นนั้น ๆ ได้ถูกต้อง</p>	<p>ให้วิทยากร (คณะเพลงบอก) แสดงการละเล่นเพลงบอกให้นักเรียนชมโดยวาดกลอนบรรยายประวัติของการละเล่น เพลงบอกใช้เวลารวมประมาณ 1๐ นาที เสร็จแล้ววิทยากรให้นักเรียนวาดรูปกิจกรรมละเล่นนั้นหรือไม่ ให้นักเรียนอธิบาย</p> <p>ให้วิทยากรเล่าประวัติตำนานและวิธีเล่นเพลงบอก ให้นักเรียน เสร็จแล้วครูแจกตัวอย่างกลอนเพลงบอก ให้นักเรียนทุกคน</p>	<p>เพื่อให้นักเรียนทราบ สอนในห้องเรียนต่าง ก็นักศึกษากิจกรรมในสนามหรือใดคนไม่</p>

โครงการถ่ายทอดความรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของวิธี สอนในห้องเรียน	กิจกรรมการสอนของวิธี อยู่ค่ายพักแรม
3	- มโนทัศน์		ให้นักเรียนหัดเล่นเพลงบอก ตามเนื้อกลอนในตัวอย่าง โดยการช่วยเหลือแนะนำของ คณะวิทยากร เสร็จแล้วครู คณะวิทยากรและนักเรียนรู้ช่วย กันสรุปคุณค่าและภาระหน้าที่ ทางสังคมเสริมอนุรักษ์การละเล่น เหล่านี้ให้คงอยู่ ครูถามนักเรียนว่าใครสามารถ รำมโนตราได้บ้าง ถ้านักเรียน สามารถรำได้ก็ให้แสดงให้ เพื่อน ๆ ดู ให้นักเรียนบรรยาย ในเนื้อหาตามจุดมุ่งหมายโดย	ให้นักเรียนไปชมการ แสดงมโนตราที่ศูนย์ ส่งเสริมภาษาและ วัฒนธรรมภาคใต้

โครงการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของ ผู้สอนในโรงเรียน	กิจกรรมการสอนของ วิทยากร
			<p>มีครูคอยฉายสไลด์หรือให้ รูปภาพที่เกี่ยวข้องเรื่องนั้น ๆ ให้วิทยากรสาธิตทำวุ้นโมโนกรา ฟในถังเรียนชม ครูเปิดเพลง การเต้นโมโนกราฟ โทนิกเรียน ฟังแล้วให้นักเรียนเล่นโมโนกรา ตามเนื้อถอนตัวอย่างแจ่มแจ้งให้ ให้นักเรียนช่วยกันสรุปร่วมกับ วิทยากรว่าโมโนกราฟมีคุณค่า อย่างไร ควรจะส่งเสริมให้ มีต่อไปหรือไม่ อย่างไร</p>	<p>มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา วิทยาลัยการบรรมชาย ในเนื้อหาตามจุดมุ่งหมาย เสร็จแล้วให้นักเรียนตัดวุ้น แฉกรองถอนเมโมโนกราฟตาม เนื้อถอนตัวอย่างแจ่มแจ้งให้ เสร็จแล้วให้นักเรียนช่วยกัน สรุปถึงคุณค่าและการหาแนว ทางส่งเสริมให้ถาวรจะได้ มีโนทรภาพมีอยู่ต่อไปร่วมกับ วิทยากร</p>

โครงการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของวิธี สอนในห้องเรียน	กิจกรรมการสอนของวิธี อยู่ค่ายพักแรม
2	- ภาพล่อ		<p>ให้วิทยากรบรรยายการละเล่น ภาพล่อในเนื้อหาตามจุดมุ่งหมาย โดยมีครูคอยเฉลยได้ให้ นักเรียนดูภาพประกอบ ครู เปิดเพลงการบรรเลงเพลง ภาพล่อให้นักเรียนฟัง แล้ว แล้วให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย ถึงคุณค่าของการเล่นภาพล่อ ทดลองหาแนวทางอนุรักษ์ การละเล่นไว้ให้คงอยู่ ครูสรุปผลการอภิปรายอีก ครั้งหนึ่ง</p>	<p>เพิ่มเนื้อกิจกรรมของวิธี สอนในห้องเรียน</p>

โครงการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของวิธี สอนในห้องเรียน	กิจกรรมการสอนของวิธี อยู่อาศัยที่กรม
2	4. สาขาช่างฝีมือ - เครื่องใช้ยานลิเตพา	1. บอกขั้นตอนและวิธีทำ เครื่องใช้ยานลิเตพาได้ ถูกต้อง 2. บอกคุณค่าและประโยชน์ ของงานชิ้นเครื่องใช้ยาน ลิเตพาใ้ถูกต้อง	ครูให้นักเรียนดูเครื่องใช้ยาน ลิเตพาที่เตรียมมาเป็นตัวอย่าง ถามนักเรียนว่า เครื่องใช้ เหล่านี้ทำมาจากอะไร ใคร ทำวิธีการทำบ้าง ให้นักเรียน เพื่อน ๆ ฟัง คุยกันวัสดุ และให้ดูภาพเกี่ยวกับการทำ เครื่องใช้ยานลิเตพา พร้อมกับ บรรยายขั้นตอนของวิธีทำ เครื่องใช้ยานลิเตพา ให้นักเรียน ช่วยกันบอกคุณค่าและประโยชน์ ของเครื่องใช้ยานลิเตพา	ครูพานักเรียนไปชมการ ผลิตเครื่องใช้ยานลิเตพา ให้นักเรียนสังเกตขั้นตอน ในการผลิตเครื่องใช้ยาน ลิเตพาโดยมีวิทยากรนำชม ให้นักเรียนสงสัยให้ ซักถามได้ ให้นักเรียนซักถามปัญหา ในการผลิตและการ จำหน่ายแก่ผู้ทำโดยมี วิทยากรคอยเสริมคำอธิบาย ให้เสร็จแล้วให้นักเรียน

โครงการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของวิธี สอนในห้องเรียน	กิจกรรมการสอนของวิธี อยู่ค่ายพักแรม
1 $\frac{1}{2}$	5. สาขาคหกรรมศิลป์ - ช่างเย็บ - แขนงไปปลา	บอกเครื่องปรุงและวิธีทำ อาหารและแกงไปปลาได้ ถูกต้อง	แสดงวิธีทำเพิ่มเติมเพื่อ สรุปอีกครั้งหนึ่ง ให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายว่า จะช่วยกันรักษางานช่างฝีมือ ในห้องนี้ให้คงอยู่ได้อย่างไร ให้วิทยากรแนะนำเครื่องปรุง และขั้นตอนในการทำข้าวต้ม และแกงไปปลา ให้นักเรียน ซักถามจนเข้าใจแล้ว จึงให้ ให้นักเรียนช่วยกันทำอาหาร ข้าวต้มและแกงไปปลาจาก เครื่องปรุงและเครื่องใช้ เตรียมไว้ให้ โดยวิทยากร คอยให้ความช่วยเหลือ	นั่งรวมกลุ่มกันอภิปรายว่า จะช่วยกันรักษางานช่าง ฝีมือในห้องนี้ให้คงอยู่ ได้อย่างไร
2				เหมือนกิจกรรมการสอน ของวิธีสอนในห้องเรียน

โครงการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

จำนวนชั่วโมง ที่สอน	เนื้อหา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรมการสอนของวิธี สอนในห้องเรียน	กิจกรรมการสอนของวิธี อยู่ค่ายพักแรม
			<p>เสร็จแล้ว นักเรียน วิทยากร และครูรวมกัน มีประธานเอาอาหารที่นักเรียน ทำขึ้น โดยมีอาหารอื่น ประกอบด้วย ในระหว่าง มีประธานเอาอาหารकुและ วิทยากรคุยกับนักเรียนใน เรื่องคุณค่าและประโยชน์ ของอาหารพัฒนา ใ้ นักเรียนแสดงทัศนะของ ตนเองต่ออาหารพัฒนา ในห้องนี้</p>	

ภาคผนวก ง.

เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

เนื้อหาที่ใช้ในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 มีดังนี้

1. สาขาศิลปะ (The Arts)

1.1 วรรณกรรมพื้นบ้านศึกษาเพลงกล่อมเด็ก ปรีทนาคำทาย

เพลงกล่อมเด็ก (สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ 2512 : 76 - 117)

เพลงกล่อมเด็กของไทยมีทุกภาคทุกถิ่น แต่เนื้อร้องและทำนองแตกต่างกันออกไป บางถิ่นเช่น ภาคกลาง มีร้องกันอยู่เพียงไม่กี่จังหวัด และกำลังจะสูญหาย เพลงกล่อมเด็กภาคใต้กำลังจะค่อย ๆ สูญหายไปทุกวัน

เพลงกล่อมเด็กนี้ชาวใต้บางถิ่นเรียกว่า **เพลงร้องเรือ** แต่บางถิ่นเรียกว่า เพลงชานอง คำว่า ชาน มีความหมายว่า กล่อมขวัญหรือสกดขี่ การร้องหรือการกล่อมเด็กมีความมุ่งหมายสำคัญคือ กล่อมให้เด็กนอนหลับอย่างสบาย เด็กจะได้รู้สึกอบอุ่นทั้งกายและทางจิตใจ เพราะการกล่อมเด็กนั้นผู้กล่อมจะอุ้มเด็กไว้ในอ้อมแขนแนบแนม เขาก็บอกรายละเอียดของปากกร่อมเบา ๆ พร้อมกับไกวเปลอ้อมแขนไปมาช้า ๆ หรือไม้กันำเด็กใส่เปลแล้วไกวเปลช้า ๆ โดยวิธีนี้เด็กจึงรู้สึกอบอุ่น

การร้องเพลงกล่อมเด็กนอกจากจะมีประโยชน์ในการกล่อมให้เด็กหลับและเกิดความอบอุ่นแล้ว ยังเป็นสิ่งช่วยคลายความเหนื่อยหน่ายแก่ผู้เลี้ยงเด็กด้วย เพราะผู้เลี้ยงเด็กได้เพลิดเพลินกับการร้อง บางคนคิดแปลงลีลาการร้อง เพิ่มการเอื้อนเสียงได้อย่างไพเราะอ่อนหวาน และหากผู้ร้องเป็นคนที่มีความในใจที่พูดออกมาได้ยาก ก็นำเรื่องเหล่านั้นมาผูกขึ้นเป็นเพลงกล่อมเด็ก ได้มีทางระบายความอัดอั้นตันใจของคนอีกด้วย เหตุนี้เมื่อเพลงกล่อมเด็กจึงได้มีข้อความหลายเรื่องหลายอย่างเกิดขึ้น เช่น บทสอเลียนสังกม ฝากรัก บอกรัก ทักพ้อ ทอว่า อบรมสั่งสอน และเนื้อร้องใดมีคติก็มักจะถูกจำและร้องกันอย่างแพร่หลาย เมื่อบทนั้น ๆ มีผู้นำไปร้องในตำบลอื่น ๆ บางทีก็มีการแก้คำให้เข้ากับท้องถิ่นของตนหรือออกเสียงเพี้ยนไปตามถนัด เป็นเหตุให้เพลงกล่อมเด็กบางบทมีส่วนสำคัญตรงกัน แต่ต่างกันบ้างในส่วนย่อย

เพลงกล่อมเด็กของชาวไทบางบทกล่าวถึง เรื่องราวในนิทานพื้นบ้านที่แพร่หลาย เช่น เรื่องนางโนราหรือพระสุคนธ์ เรื่องนางเมวี เรื่องนางสืบสอง เรื่องรามเกียรติ์ ฯลฯ จึงเป็นเหตุให้เพลงร้องเรือหรือเพลงกล่อมเด็กอันฉายประโยชน์เพิ่มจากการกล่อมเด็กให้หลับ เป็นการอบรมสั่งสอนและให้ความรู้แก่เด็กไปพร้อม ๆ กันด้วย นักแต่งเพลงกล่อมเด็กชาวไทบางคนเป็นนักปราชญ์มองเห็นปรัชญาชีวิตจากสังคม หรือเกิดญาณทัศนะจากสิ่งแวดล้อม ได้นำเรื่องเหล่านั้นมาผูกขึ้นเป็นเพลงร้องเรือที่แฝงคติอันคมคายและใช้โวหารเปรียบเทียบไว้อย่างลึกซึ้ง

เพลงร้องเรือหรือเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ โดยทั่วไปบทหนึ่งมี 8 วรรค (บางบทมีมากกว่าอาจถึง 16 วรรค) วรรคหนึ่งใช้คำตั้งแต่ 4 - 7 คำ บางบทอาจใช้ถึง 10 คำ วรรคแรกมีคำขึ้นต้นว่า ฮา เอ้อ ต่อไปก็เป็นคำที่กล่าวถึง แล้วลงคำสุดท้ายของวรรคว่า เหนอ สมัยนี้ยังคงมีของเพลงกล่อมเด็กภาคใต้พอเขียนได้ดังนี้

ฮา เอ้อ	2 - 4 คำ	เหนอ	0 0 0	4 - 7 คำ	0
0 0 0	4 - 7 คำ	0	0 0 0	4 - 7 คำ	0
0 0 0	4 - 7 คำ	0	0 0 0	4 - 7 คำ	0
0 0 0	4 - 7 คำ	0	0 0 0	5 - 7 คำ	เอ้อ เหนอ 0

(มักซ้ำบาทที่ 4)

(กัญญา จิตต์ธรรม 2509 : 15)

ตัวอย่างเพลงกล่อมเด็กภาคใต้

๑. เพลงเวเปด

ฮา...เอ้อ...เวเปด...เหนอ	แม่สั่งให้เวซ้าซ้า
แม่โยกเปลผ้า	เวโยนซ้าซ้าให้นองนอน
ก่อนนอนจะหลับ	พาไปส่งนมพระมารดร
เวโยนซ้าซ้าให้นองนอน	ป้อนเปียกอาบหน้า..เอ้อ..เหนอ..ให้

2. เพลงไปไหน

อา...เอ๋...ไปไหน...เหอ
 ถางไร่ไปลงมัน
 แมนดินหมันดี
 มันเหอหมันไม่ลงหัว

พาน้องไปกัน
 มันเหอหมันไม่ลงหัว
 แคนันหมันชั่ว
 สาวย่านไหง้ว...เอ๋...เหอ...กิน

3. เพลง เคียนซัน

อา...เอ๋...เคียนซันเหอ
 น้ำเต้าพอทรามแกง
 หวงไว้นานนาน
 นางแม่หวงไว้เอาไปไหน

ซันมาสองแสง
 นางแม่หวงไว้เอาไปไหน
 แมงโกกลางบ้านหมันลิกไซ
 น้ำเต้าพอทราม...เอ๋...เหอ...แกง

4. เพลง เคียนซัน

อา...เอ๋...เคียนซันเหอ
 รักกันแต่ในใจ
 คิ้วที่เป็นแมงโกทอง
 ไม่เท่าไรใครไปขอให้

ซันมาเทียบปลายไม้ไผ่
 ไม่เท่าไรใครไปขอให้
 คิ้วน้อง เป็นพวงดอกไม้
 รักกันแต่ใน...เอ๋...เหอ...ใจ

5. เพลง ไก่เดือน

อา...เอ๋...ไก่เดือนเหอ
 โลกสาวคนซึกราน
 แม่นวยไคคามชวาน
 นอนนานให้แม่ปลูก

ซันเพื่อนทั้งบ้าน
 นอนนานให้แม่ปลูก
 แมงวานเข้าคังหลุก
 โลกสาวซึกราน...เอ๋...เหอ...การ

6. เพลงโลกสาว

ฮา...เอ๋...โลกสาวเหอ
 เอาข้าวเทใส่ครก
 โลกโกเอี้ยกหังครอก
 เขี้ยมเอาโลกโกตาย

โลกสาวชาวบ้านตก
 เขี้ยมเอาโลกโกตาย
 ยังไม่ทันงอกขนลาย
 ความอายไม่มีเส...เอ๋...เหอ

7. เพลงตกเบ็ด

ฮา...เอ๋...ตกเบ็ดเหอ
 ปลามาจับพร้อมกัน
 จะยักข้างบ้านโพ
 จะยักข้างไหนดี

ตกลงทั้งสองกัน
 จะยักข้างไหนดี
 วัคโคจะเสี่ยที
 เสี่ยทีไปพร้อม...เอ๋...เหอ...กัน

ปริศนาคำทาย (สุทธีวงศ์ พงศ์ไพฑูริย์ 2521 : 137 - 140)

ปริศนาคำทายหรือบางครั้งจะเรียกว่าปริศนาสำหรับเด็ก เป็นเรื่องฝึกสมอง
สองปัญญา ฝึกให้เด็กมีความฉลาด มีไหวพริบทันคนอื่น และให้ได้ใช้เวลาว่างเป็นประโยชน์
ปริศนาของภาคกลางถ้านำด้วยคำว่า "อะไรเอ๋ย" บางทีเรียกการเล่นตามอย่างนี้ว่า
"อะหมี่" สำเนียงอะไรเอ๋ยของปากใต้จะเป็น ไอ้ไทรหา และปริศนาข้อหนึ่ง ๆ มักประกอบด้วย
ด้วยส่วนสำคัญคือ ส่วนกล่าวนำ ส่วนบอกชื่อ ส่วนบอกใบ้ และส่วนที่เป็นคำลงท้าย แต่อาจ
จะมีไม่ครบทั้งสี่ส่วนก็ได้

ปริศนาคำทายนอกจากจะเป็นเครื่องคิดเล่นสำหรับเด็กแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นชีวิต
ความเป็นอยู่ ให้เห็นสภาพของสังคมในหลาย ๆ ด้าน การศึกษาปริศนาคำทายจึงเท่ากับศึกษา
สังคมโดยทางอ้อม เพราะการผูกปริศนาแต่ละข้อ ผู้ผูกมักเอาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมา
เป็นบุคลากรพื้นฐาน เช่น "นอนคว่ำมเห็นลายนอนหงายเห็นกับ ไอ้ไทรหา" ญานหูกาพูด
สำเนียงภาษากลางก็คือ "อะไรเอ๋ย นอนคว่ำมเห็นลาย นอนหงายเห็นกับ" คำไขก็คือการนอน
ในห้องที่พื้นปูด้วยเสื่อ และหลังคาบ้านมุงจาก (จึงนอนเห็นกับจาก) ซึ่งเป็นปริศนาที่สะท้อนให้
เห็นสภาพบ้านเรือนว่า ชาวใต้เน้นมีบ้านหลังคามุงจาก พื้นปูด้วยเสื่อ มีโกนอกฟากนอนเบาะ
หรือมีไค้อยู่ติดกรามบ้านของที่มุงสังกะสี หรือมุงกระเบื้องแตรอย่างใด ซึ่งสภาพเหล่านั้นนานไป
ข้างหน้าจะหาไม่ได้ แต่ปริศนาสำหรับเด็ก เป็นเสมือนสิ่งจารึกประวัติศาสตร์ ชีวิตความ
เป็นอยู่ของสังคมไว้อย่างดีที่สุด และถูกต้องที่สุด

สำหรับประโยชน์ของปริศนาคำทายหรือปริศนาสำหรับเด็กนั้น พอจะกล่าวสรุป
เป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. เป็นเครื่องอบรมสั่งสอนเด็กทางอ้อม เช่น ให้ความรู้เรื่องธรรมชาติแก่เด็ก
ให้ความคิดแก่เด็ก
2. เป็นเครื่องฝึกให้เด็กฉลาดมีปฏิภาณไหวพริบ รู้จักแก้ปัญห
3. สะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนได้รู้ถึงประเพณีวัฒนธรรม
ความคิด ความเชื่อของคนในสังคมสมัยนั้น

4. ได้เรียนรู้อาษาไทยไปพร้อม ๆ กัน เพราะปริศยานั้นได้ใช้ภาษาพื้นเมือง เช่น ได้ทราบว่าชาวไทออกเสียง "กวา" เป็น "ทวา" เหม็น เป็น หมิน ไคร เป็น ไค
5. อาจนำปริศนาสำหรับเด็ก เป็นเกมส์ในการสอนสังคมวิทยา วิทยาศาสตร์ และวิชาอื่น ๆ ได้ โดยคัดเลือกปริศนาที่มีสาระตรงกับวิชานั้น ๆ
6. สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไทเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน ดังจะเห็นว่าในปริศนาสำหรับเด็กทุกปัญหามีอรรถาธิบายของงอน
7. มีประโยชน์ด้านอื่น ๆ อีกสุดแค่นักศึกษาจะสามารถแลเห็น ตัวอย่างปริศนาคำทายภาคใต้

1. ไอ้ไทรหา ต้นเท่านี้วักออย พระนั่งหารออยไม้หัก (พริก)
2. ไอ้ไทรหา ย่าก้าไม้ไชยาเรา ย่าของเขาลงออยเรียกว่า (ย่าหนัก = สับปะรด)
3. ไอ้ไทรหา มาแต่เมืองลุง งอกขนในพุงให้พอลุงบับ (มะนาว)
4. ไอ้ไทรหา ข้างบนกดหยุก ๆ ข้างล่างเป็นทุกซ์ ข้างบนค้ำใจ (คนสูบลูก)
5. คอยหัวเพื่อนแล้ว พูหัวเพื่อนเล่า (หลักวัว)
6. ไอ้ไทรหา เสกยื่นยันสันธรณี หันสามที่ ชี้อับคัว (กรกสี)
7. ไอ้ไทรหา สิบหูสองขา ทำฤทธา เอาซาแยงหู (เนินโต)
8. ไอ้ไทรหา บอนมีปลามาก พระยานาคสงไปวน
สาวน้อยหนามน นิ่งเฝ้าปากบอ (คนแกงปลา)
9. ไอ้ไทรหา มาแต่เมืองลุง งอกขนในพุง หายใจทางคิ้ว (ขนุน)
10. ไอ้ไทรหา เล็ก ๆ นุงบ้า พอใหญ่ขึ้นมา เอาน้ำโพกหัว (มะเขือ)
11. นางอยู่ในห้อง ไครเข้าไปตองชนทองวาว (แม่ไก่)
12. ไอ้ไทรหา โกงโค้งโมงคัง มือหนึ่งลอก พอน้ำออกหรอยจิง
หันหลังให้ (คนกรีกยาง)
13. ไอ้ไทรหา โลกเท่าแม่ขัน (นกเขา)

14. ไอ้ไทรหา พ่อแม่ไม่แข่งไม่คา ไปนั่งชายป่า ทำหน้าขี้ (คนถ่ายอุจจาระ)
15. หมอเท้าไชเบ็ด กินเจ็คนไม่หมก (ป่วนกินหมาก)
16. ไอ้ไทรหา นารีมีรู ทองคำเช่าอยู่ในนารี (ตุ้มหู)
17. ไอ้ไทรหา ต้นเท้าล่าเรือ ใบห่อเกลือไม่เม็ด (สน)
18. ไอ้ไทรหา กลมเกลี้ยงคล้ายพระจันทร์ ต้นพุ่งสาว ๆ (กระถัง)
19. ไอ้ไทรหา กลม ๆ เทาคำพรา ไม่งาชา แงงไม่เช่า (นุ่งผ้าโจงกระเบน)
20. หัวเหลี่ยม ห้ายเหลี่ยมอยู่ในกงคา คนโง่ว่าปลา คนมีปัญญาว่าไม้เท้า (ลอคช่อง)
21. ไอ้ไทรหา เห็นกว้าง ๆ โหยข้างเขา ไคไปเอาควายทอดขาย (ใบหูควาย)
22. แพนกินพลิก ยัดไอ้ไทร (ยัดหางยาม, คนโถนา)
23. ไอ้ไทรหา ฉีกขาใส่ไซ ออกโลกเป็นพาลี (ขนม้า)
24. ฉีกริม ติมู ทุกแม่หนู นอนตากุหลิม ๆ (ยอนหู)
25. ไอ้ไทรหา มีสองกอ (กก)

2. สาขามนุษยศาสตร์ (The Humanities)

2.1 ขนบธรรมเนียมประเพณีศึกษา ประเพณีสารทเดือนสิบ พระเพณีชักพระ
ธรรมเนียมการออกปาก

ประเพณีสารทเดือนสิบ (ซัดคลอ แสน่สุข ม.ป.ป. : 6 - 9)

ประวัติความเป็นมา ประเพณีสารทเดือนสิบหรือที่ชาวบ้านโดยทั่วไปเรียกกันว่า "วันชิงเปรต" นั้น น่าจะเป็นคติทางศาสนาพราหมณ์ พวกพราหมณ์มีพิธีเพื่ออุทิศส่วนกุศลไปให้กับเปตชน เรียกว่า "สราทชะ" เป็นพิธีที่ช่วยให้เปตชนไถ่กินได้ไ้ คือนำข้าวปลาอาหาร เช่นให้ผู้ล่วงลับไปแล้วกิน ส่วนเสื่อย้านักให้พราหมณ์ทำพิธีส่ง การทำอาวมีหลายคน เช่น ทำก่อนเผา ทำเมื่อเผาไปแล้ว 7 วัน 3 เดือน หรืออาจทำเมื่อครบรอบปีวันตาย พิธีนี้ได้ทำกันมาตั้งแต่ก่อนพุทธกาล ต่อมาในสมัยพุทธกาลพระพุทธองค์ทรงเห็นว่า การทำเช่นนั้นเป็นการดี เป็นการระลึกถึงบรรพชนหรือบุพการีที่ล่วงลับไปแล้ว จึงได้แนะนำให้นำข้าวปลาอาหารและสิ่งที่จะส่งไปให้เปตชนมาทำโดยวิธีบริจาคทาน คือนำมาถวายพระสงฆ์ แล้วอุทิศส่วนกุศลไปให้กับผู้ตาย วิธีนี้นอกจากจะเป็นการแสดงออกถึงความเมตตาแล้ว ยังได้เลี้ยงดูพระสงฆ์ผู้ดำรงพระศาสนาให้สืบต่อไปด้วย เมื่อคนไทยรับนับถือศาสนาพราหมณ์ และศาสนาพุทธ ก็ได้นำคติอันนี้มาผสมกับความเชื่อเดิมที่เรามีอยู่ คือปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นประเพณีสืบมาจนทุกวันนี้

กำหนดเวลา ทางภาคใต้กำหนดการทำบุญเดือนสิบเพื่ออุทิศส่วนกุศลไปให้กับเปตชนหรือบรรพบุรุษ กำหนดสองครั้ง คือ วันแรมหนึ่งค่ำ เดือนสิบ และวันแรมสิบห้าค่ำ เดือนสิบ เป็นวันที่ยมบาลจะปล่อยให้เปตชนมาเยี่ยมลูกหลาน ลูกหลานก็จะทำบุญเลี้ยงต้อนรับครั้งหนึ่ง เรียกกันว่าเดือนสิบแรก เมื่อถึงวันแรม 15 ค่ำ เป็นวันที่เปตชนต้องกลับยมโลก ลูกหลานก็จะทำบุญอีกครั้งหนึ่ง พร้อมด้วยสิ่งที่จะให้ญาติตัวไปอีกมากมาย เช่น ขนมที่เก็บไว้กินได้นาน ๆ บางแห่งจะให้เป็นเสียบ้างอาหาร เช่น กะปิ พริก หอม กระเทียม ฯลฯ ให้ไปด้วย พิธีนี้ทางภาคกลาง เรียกว่า ทำบุญวันสารท

ก่อนถึงวันทำบุญ ก่อนถึงวันทำบุญ 2 - 3 วัน ชาวบ้านก็เตรียมทำขนมที่จะนำไปวัดในวันทำบุญ ขนมที่ทำมี ขนมลา ขนมพอง ขนมเทียน ขนมกล้วย (ขนมเข่า หรือ ขนมเจาะหูก็เรียก) ขนมบ้า ฯลฯ ขนมเหล่านี้จะเก็บไว้กินได้นาน นอกจากนั้นก็มีการนำข้าวปลาอาหาร ผลไม้ตามฤดูกาล

เช่น เจาะ มังคุด ลางสาด หุเรียน เมื่อทำขนมเสร็จแล้วก็นำขนมเหล่านั้นไปให้คนเฒ่าคนแก่ในหมู่บ้าน ลูกหลานของคนเฒ่าคนแก่เหล่านั้นก็จะเอาขนมของตนใส่ภาชนะกลับคืนมาเป็น การตอบแทน ซึ่งการทำแบบนี้แสดงถึงการ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่กันทั้งหมู่บ้าน

ความหมายของขนมที่ทำ ขนมที่ทำที่ขาดไม่ได้คือ ขนมลา ขนมพอง ขนมเจาะหุ ขนมบ้า ขนมเทียน ขนมเหล่านี้มีความหมายว่า ถ้าใช้แทนเสื้อผ้า แต่บางท่านก็ว่าเส้นเล็ก ๆ ของลา เขาทำเพื่อให้เปรตกิน เพราะเปรตปากเล็กเท่ารูเข็ม ขนมพองใช้เป็นเครื่องประดับ ขนมคือข้าวใช้แทนสังคัล เพราะมีรูเหมือนสังคัล ขนมบ้าแทนเงินเหรียญ เพราะไม่มีรู ขนมเทียนใช้แทนหมอน ส่วนขนมอื่น ๆ เป็นขนมในท้องถิ่นที่ใช้ประกอบ

วันทำบุญ เข้าหลังจากทำอาหารหวานคาวเพื่อเตรียมนำไปถวายพระแล้ว ก็แต่งตัวให้สวยงาม นำข้าวปลาอาหารไปวัดตั้งแต่เช้า โดยเฉพาะขนมดังกล่าวข้างต้น ชาวบ้านจะจัดแต่งประดับ ประคาสวยงาม ส่วนใหญ่จะทำเป็นรูปเจดีย์ยอดแหลม รูปกลม ส่วนมากมักใส่กะฉนด สิ่งที่จัดนี้เรียกว่า มรุขันธ์ เมื่อถึงเวลามักจะหุงไปบนหัวตามหลังกันไปเป็นแถว เมื่อนำถึงวัดก็นำ ข้าวปลา ขนมที่นำมาไปที่โรงฉันหรือวิหารแล้วแต่ทางวัดจะจัด พระสงฆ์สามเณรทั้งหมดในวันวัด ก็จะรวมกันที่นั่น เพื่อสวดมนต์ไหว้พระและบังสุกุลถวายสังฆทาน ชาวบ้านมักมาครวร่วมกัน การทำบุญวันนี้อุทิศส่วนกุศลไปให้กับเปรตชน อาหารส่วนหนึ่งจะนำไปตั้งที่ร้านเปรต พิธีตั้งเปรต เป็นคติทางพราหมณ์ คือทำโดยอธิษฐานให้บรรพชนมากขึ้น จากร้านเปรตโยงสายสิญจน์ไปที่ พระสงฆ์ควย ร้านเปรตจะทำสูงระกัมสายคาหรือเหนือกว่า บางแห่งจะสูงถึง 10-15 เมตร ทำด้วยไม้หมากหรือหลาโชน(เหลาชะโชน) ข้างบนมีที่วางข้าวปลาอาหารและบางที่ก็มีเงินด้วย มีการทำพิธีเช่น ใจรูปเทียนจุดปักไว้ การทำเช่นนี้เชื่อกันว่าเปรตจะมากขึ้นได้ เมื่อพระฉันเพล และขียนธาส์พินแล้วก็จะตั้งสายสิญจน์เป็นสัญญาณว่าเปรตกินเสร็จแล้ว ชาวบ้านโดยเฉพาะเด็ก ๆ ก็จะเข้าไปแย่งชิงขนมและเงินที่อยู่บนร้านเปรต เรียกว่า วิงเปรต ถัดกันว่าเป็นมงกล ถ้าได้กินรอยเปรตกินถือว่าจะรักษาสรรพโรคได้ ไม่เจ็บไข้

การตั้งร้านเปรตนอกจากจะตั้งที่ร้านเปรตแล้วยังนำไปตั้งตามโคนไม้ต้นไม้อื่นเพื่อเป็น เครื่อง เช่น รุกชเหวคา นอกจากนั้นยังเชื่อกันว่า เปรตบางจำพวกมีบาปหนาเข้าวัดไม่ได้

ชาวบ้านเกรงว่าอาจมีญาติของคนทีลวงลับไปแล้วเป็นอย่างนั้นบ้าง จึงนำข้าวปลาอาหารไป
ตั้ง เปรตทอวักอีกทีหนึ่ง เรียงรายรอบวัด เมื่อทำบุญเสร็จ ตั้งเปรตเสร็จจึงไปวัดทั้งหมดก็นำ
ข้าวปลาอาหารมากินกัน แลกเปลี่ยนหรือร่วมรับประทานอาหารด้วยกันได้คนไม่ ซึ่งก็ได้ร่วม
สังสรรค์แลกเปลี่ยนแบ่งขมนกันกิน ได้สอบถามความทุกข์สุขแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เมื่อ
กินข้าวเพียงเสร็จพวกญาติในตระกูลก็จะนิมนต์พระมังสุกฤทธะ ๓ พระแม่ ปู่ ย่า ตายาย
ที่เกี่ยวข้องกัน ถ้าไม่มีพระก็เขียนชื่อลงไว้ บางแห่งก็ตั้งสุกฤทธะทั้งหมดแล้วนิมนต์พระ
ไปบังสุกุล (ที่เก็บกระดูก) เจตนะบัวเรียงรายไปทุกปี ลูกหลานจะมาทำบุญ ณ วัดที่มีบัว
หรือที่เก็บกระดูกไว้ และจะทำ ณ วัดที่บรรพบุรุษเคยอยู่ ชาวบ้านเชื่อกันว่าเปรตจะมา
ถ้าไปที่วัดไม่มีลูกหลานมาทำบุญให้ อาจจะแข่งค่าหรือร้องไห้ ฉะนั้นลูกหลานจะแยกกันไปอยู่
ที่ใดก็ตาม เมื่อถึงวันทำบุญเกี่ยวสื่อก็จะกลับมาตามครั้งหนึ่ง เพื่อไปทำบุญให้พ่อแม่ ปู่ ย่า
ตา ยาย ทีลวงลับไปแล้ว เรื่องนี้เป็นผลดีทางก้นจิตใจของญาติและพ่อแม่ เพราะมีหนึ่ง
จะได้รวมลูกหลานซึ่งแยกกันไปอยู่ไกล ๆ สักครั้งหนึ่ง ความปีติอันนี้เป็นสิ่งที่น่าชื่นชมยิ่งนัก

คุณค่าของประเพณีเดือนสิบ

1. เป็นการแสดงความกตเวทิต่อบรรพชน บุพการี
2. ได้ร่วมทำบุญกันในพุทธศาสนา การทำบุญบอมหาให้จิตใจสบาย
3. ได้แสดงความเอื้อเฟื้อให้แก่เพื่อนบ้าน แสดงถึงความสามัคคี
4. แสดงกตเวทิต่อคนเขากันแก่ ผู้มีบุญคุณต่อคน บ้านใดมีคนแก่อยู่มากก็จะได้รับขนม

เดือนสิบเป็นของชาวญามากมาย

5. พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตายาย ได้รับความชื่นใจที่ลูกหลานได้มาพร้อมหน้ากันปีหนึ่งได้
รวมญาติครั้งหนึ่ง

ประเพณีชักพระ

(ชัตคตลอด แสนสุข น.ป.ป. : 1 - 5)

เป็นประเพณีดั้งเดิมเก่าแก่ที่สืบเนื่องมาจากตำนานทางพุทธศาสนา โดยเมื่อครั้งพระพุทธองค์เสด็จไปโปรดพระพุทธรูปมารคา ณ ทิวตึงส์ตลอดพรรษาแล้ว จึงได้เสด็จกลับมายังมนุษยโลก ซึ่งตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ชาวพื้นเมืองมักซ์ไต้ เช่น ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา สุราษฎร์ธานี ฯลฯ พากันเคื่องครึกในประเพณีนี้อย่างจริงจัง เพราะสืบเนื่องมาจากบรรพบุรุษดั้งเดิมที่เคยยึดถือ ดังนั้นจึงได้รวมใจกันทำพิธีแห่พระหรือลากพระพร้อมกับทำบุญด้วยการ "ชักคัม" เพื่อเป็นพุทธบูชา การชักพระมีสองแบบ คือ

1. ชักพระทางบก มักจะเป็นในตอนโดยวัดนั้นอยู่ไกลแม่น้ำ
2. ชักพระทางน้ำ มักเป็นวัดที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ ลำคลอง ซึ่งชาวบ้านแถบนั้นมีเรือมาก ต่ออาศัยฤดูน้ำขึ้นลงเป็นใหญ่ มักไม่ค่อยตรงกับฤดูกาล แะียง การชักพระทางบก

กำหนดพิธีชักพระ

วันที่ทำกันมาแต่ครั้งโบราณนั้นคือ วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ตรงกับเทศกาลวันออกพรรษา ก่อนจะถึงวันชักพระประมาณเจ็ดวัน ทางวัดมีกรรมเนียบบ่าวร้องฎีกาโดยใช้กลองตีไปตามหมู่บ้าน เพื่อให้พุทธศาสนิกชนที่มีศรัทธาไปทำบุญ วิธีเช่นนี้ชาวไต้เรียกว่า "การคุมพระ" วิธีตีกลองคุมพระนั้นคือใช้กลองสองใบ มีใบเล็กกับใบใหญ่ ใบใหญ่เรียกว่า "โพน" การตีกลองใช้ตีกลองเล็กสองครั้งแล้วตีกลองใหญ่หนึ่งครั้งสลับกันไปเรื่อย ๆ คล้ายกับการตีล่อโกะแห่งโตของประเพณีชาวจีนเมื่อตีสลับกันมาก ๆ แล้วต่อไปก็ต่างคนต่างตีรว กลองของใครของมันอย่างสนุกสนาน ที่ไหนวัดที่มีการชักพระมากก็จะได้ยินแต่เสียงกลองดังสนั่นหวั่นไหว บางครั้งก็เกิดพม้นขันต่อในเรื่องเสียงของกลองว่าของใคร พวกใด คณะใดจะดังกว่ากัน ใครดังกว่าก็จะเป็นผู้ชนะ มีการเดินเตฮาเพื่อความสนุกสนานและเพื่อเชื่อมความสามัคคี

เรือพระ

การทำเรือพระนั้นเขาจะตัดไม้มาทำเป็นรูปคล้ายกับเรือโกลนสองท่อนและทำเป็นสี่เหลี่ยม ทำให้หัวท้ายสูงคล้ายเรือโกลน ยาวประมาณ 5 - 6 เมตร เจาะที่ปีกเสาข้างละ 3 รู ทั้งหมด 6 รู แล้วสร้างเหมือนรูปปราสาทเล็ก ๆ 2 ชั้น บนท่อนไม้สองท่อนนั้น ชั้นล่างใช้สำหรับผูกเชือก ลากเรือพระ ชั้นบนเรียบค้ำยกกระดานหรือฝาไม้ไผ่ มีพนักหรือฝาคลุมรอบสูงจากพื้นประมาณ เสมอเอา หลังจากทำเป็นยอดสูงเหมือนยอดปราสาท เรียกว่า "ยอดนม" หรือ "นมพระ" ส่วนที่เป็นยอดนมนี้ผู้ทำหรือทางวัดจะพยายามตกแต่งให้สวยงามวิจิตรมีลวดลายต่าง ๆ ข้างแต่ละคนจะแสดงฝีมืออย่างเต็มที่เพื่อชื่อเสียง เวลาไปรวมกับเรือพระของวัดอื่นจะได้ไม่ยอหน้าเขา

ครั้งถึงวันทำพิธีลากพระก็เอากลองใหญ่กึ่งกล่าวแล้ววางไว้ที่มุมบนคานหน้าและมีกลองเล็กหนึ่งใบ มีคนนั่งตีอยู่ข้างหน้าพระเป็นกลองนำ การตีก็ตีเหมือนเมื่อตอนคุมพระ สำหรับโกลนซึ่งชาวบ้านเรียกว่า หัวเรือนี้ใช้เป็นที่รองลากติดกับพื้นดิน ที่หัวเรือมักประดิษฐ์เป็นหัวรูปสัตว์ต่าง ๆ เช่น หัวพญานาค หัวจระเข้ ฯลฯ ประคัมค้ำยกแกะสลักสวยงามแวววาว เชือกที่ใช้ลากส่วนมากเป็นเชือกมนิลาขนาดใหญ่หรือใช้หวายทวนให้โต เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 นิ้ว ยาวพอควร

อัญเชิญพระพุทธรูปแห่

พระพุทธรูปแห่นั้นเป็นพระพุทธรูปยืนปางต่าง ๆ กัน สูงไม่เกิน 1 เมตร เป็นพระพุทธรูปที่ชาวบ้านนับถือ เมื่อถึงรุ่งอรุณของวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ก็จะมีพิธีอัญเชิญพระพุทธรูปขึ้นประทับบนบุษบก ชาวบ้านเชื่อเป็นลางกันว่าถ้าพระพุทธรูปมีพระพักตร์หมองคล้ำจะมีเรื่องวิวาาทกัน ถ้าพระพุทธรูปผ่องใสก็มีข่าวปลาอาหาวอุดมสมบูรณ์ดี เมื่ออัญเชิญพระพุทธรูปขึ้นประทับบนบุษบกแล้วตกลงชาวบ้านก็จะมาชุมนุมกันเพื่อทำพิธีลากพระต่อไป

การทำบุญ

การทำบุญในวันขึ้นใหม่ที่ชาคนไม่ได้คือ "ต้ม" ซึ่งทำคั่วข้าวเหนียวห่อคั่วยโมกระพ้อ บางแห่งก็ห่อคั่วยโมมะพร้าวหรือโปลาน การลากพระนั้นต้องมีการนัดหมายที่รวมกันไว้แห่งใดแห่งหนึ่งเสียก่อน แล้วจึงลากพระไปที่แห่งนั้น บางทีก็มีเรือพระของหลายวัดมาชุมนุมกัน ชาวบ้านก็จะนำอาหารและขนมต่าง ๆ รวมทั้งขนมต้มไปทำบุญถวายพระ พุฒสาวก็แต่งตัวประกวดประชันกันอย่างเต็มที่และถือโอกาสสนุกสนานหยอกล้อกันไปอย่างสนุกสนาน ส่วนการทำบุญที่เรียกว่า "ต้มแขวนหน้าพระ" คือในระหว่างที่กำลังลากพระมาตามทางซึ่งยังไม่ถึงต้นคามาขึ้น ชาวบ้านที่ร่วมขบวนเรือพระไปคั่วยไม่ได้ก็จะร้อยขนมต้มเป็นพวง ๆ เอาไปแขวนไว้บนเรือพระ แล้วเด็กก็มักจะเก็บไปถวายพระต่อไป

ลากพระกลับวัด

เมื่อถวายเพลพระ ณ ที่ชุมนุมกันเรียบร้อยแล้ว ประมาณเวลาเที่ยงกว่า ๆ ก็จะลากพระกลับวัด ชาวบ้านเรียกว่า "ลากพระกลับหลัง" ชาวบ้านเชื่อกันว่า เมื่อลากพระกลับหลังฝนก็มักจะตกลงมา ทำให้เป็นที่สนุกสนาน

ส่วนการลากพระทางเรือนั้น คนที่จะไปทำบุญก็ต้องไปทางเรือ ช่วยกันลากเรือพระออกจากท่าหน้าวัดไปตามคลองหรือแม่น้ำ พิธีลากพระทางเรือนี้ก็เหมือนกับการลากพระทางบก การรื่นเริงก็มักจัดให้มีการแข่งเรือกัน อาจจะเป็นผู้หญิงแข่งกับผู้หญิง หรือผู้หญิงแข่งกับผู้ชายก็ได้

ประเพณีชักพระเป็นประเพณีที่ให้ทั้งความสนุกสนาน ความร่วมมือสามัคคีและการทำบุญในพุทธศาสนา จึงสมควรที่ยาวชนรุ่นหลังควรจะได้ศึกษาและรักษาไว้ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบไป

ธรรมเนียมการออกปาก

ธรรมเนียมการออกปากเป็นธรรมเนียมที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจและช่วยเหลือกัน เพราะสภาพความเป็นอยู่ของคนไทยสมัยก่อนนั้น เต็มไปด้วยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เห็นใจเพื่อนบ้าน ใครตกทุกข์ได้ยากก็มักจะเกื้อกูลให้ความช่วยเหลือกันในทุกวิถีทาง ไม่ทอดทิ้งญาติมิตรให้พ้นเผ่าอุปสรรคต่าง ๆ ภัยพิบัติของตัวเองอย่างล้าพังโรคภัยไข้เจ็บ ธรรมเนียมการออกปากนี้เป็นธรรมเนียมในการขอความช่วยเหลือหรือไหว้วาน คล้ายกับธรรมเนียม "การลงแขก" ของชาวภาคกลาง

ธรรมเนียมนี้มีขึ้นเมื่อผู้ใดหรือครอบครัวใดเกิดปัญหาไม่สามารถที่จะดำเนินการงานของตนให้เป็นไปตามความมุ่งหมายได้ จำเป็นจะต้องออกปากหรือวานเพื่อนฝูงบ้านใกล้เรือนเคียงมาช่วยเหลือในงานนั้นสำเร็จลุล่วงไปตามความประสงค์ เพราะหากปล่อยทิ้งไว้จะทำให้เกิดผลเสียหายแก่กิจการงานนั้น ๆ ได้ ตามปกติแล้วหากว่าไม่มีความเดือดร้อนหรือไม่มีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดกักระพันพันหรือยังพอที่จะสามารถแก้ปัญหาตามลำพังตนเองได้แล้ว จะไม่มีการออกปากอย่างเด็ดขาด ใ้เชื่อว่าจะมีการออกปากกันทุกรณีไป ภัยเหตุนี้จึงพบว่ามีนาน ๆ จึงจะมีการออกปากกันสักครั้งหนึ่ง

การออกปากจะเกิดขึ้นได้ในหลาย ๆ กรณี เช่น การออกปากไถนา การออกปากค่านา การออกปากเก็บข้าว การออกปากหามเรือ การออกปากชุกบ่อ การออกปากทำเรือ เป็นต้น การออกปากไถนาหรือที่บางแห่งเรียกว่า "ไถนาวาน" จะกระทำเมื่อเกิดปัญหาขึ้นอย่างกระทันหัน ไม่มีทางอื่นจะแก้ปัญหาได้แล้ว เป็นต้นว่า วัวควายซึ่งเคยใช้ไถนาได้ล้มหายตายจาก ถูกโจรขโมยไป หรือเจ้าของเกิดเหตุสุภะวิสัยที่จะไถนาได้ เช่น เจ็บป่วยเรื้อรัง เป็นต้น ทำให้หมดหนทางที่จะไถนาให้เสร็จทันฤดูกาลได้ หากชักช้าอยู่ก็จะหมดฤดูไถนา เพราะการทำนาต้องอาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน ถ้าจะยืมวัวควายเพื่อนบ้านมากก็เป็นกรยากเพราะเขาก็กำลังไถนาอยู่เช่นกัน ดังนั้นเห็นจะมีทางเดียวคือ การออกปาก แต่เดี๋ยวนี้การออกปากเพื่อการนี้ดูจะลดลงไปมาก เพราะมีเครื่องจักรที่สามารถรับภาระแทนการออกปากแล้ว

ขั้นตอนในการออกปาก เริ่มด้วยการที่ผู้ออกปากจะบอกเล่าความเดือดร้อนของตนให้เพื่อนบ้านฟัง ซึ่งเพื่อนบ้านส่วนใหญ่ก็รู้ว่าเพื่อนบ้านของตนครอบครัวใดเดือดร้อนอย่างไร เพื่อนบ้านก็เริ่มแนะนำกันที่ว่าควรจะได้มีการออกปากโดยแนะนำให้พร้อมเสร็จว่า ควรจะหาวันใด เพราะจะเลือกเอาวันที่เพื่อนบ้านส่วนใหญ่โถงของตนพร้อมหรือหมดไปแล้ว ครั้นกำหนดวันที่จะออกปากได้แล้ว เจ้าตัวจะไปบอกกำหนดนั้นแก่เพื่อนบ้านคนอื่น ๆ ทุกครัวเรือน บางทีก็บอกเพื่อนในหมู่บ้านใกล้เคียงด้วย วิธีการบอกนั้นส่วนใหญ่จะใช้วิธีบอกต่อ ๆ กันไป ไม่จำเป็นที่เจ้าตัวจะต้องไปบอกทุก ๆ บ้านทุกคน เพราะเพื่อนบ้านแต่ละคนแต่ละบ้านเต็มใจที่จะไปช่วยเหลือเพื่อนบ้านที่เดือดร้อนกันอยู่แล้ว ขอเพียงให้ได้ทราบกำหนดเท่านั้น

ครั้นถึงเช้าตรู่ของวันกำหนดนัดหมาย ก็จะมีเพื่อนบ้านทั้งในหมู่บ้านและภายนอกหมู่บ้านจูงวัวควายตรงไปสู่สถานที่มีการออกปากกันเป็นแถว ครั้นไปถึงก็เข้าแถวเข้า ไถกันเลยทีเดียว ทั้งวัวควายทั้งคนเต็มตื่นมา น้าประทับใจ ควายวัวตั้ง 40 - 50 คู่ ไถอยู่ในนาดินเคียวกัน คุนน้ำขึ้นชมไม่นอย ครั้นพอถึงลงมือไถจะเห็นวัวควายและคนถือหางยามเคียวคานกันไปรอบ ๆ เป็นงาน (งานคือการจักแบ่งที่นาสำหรับไถออกเป็นสวน ๆ ส่วนหนึ่งเรียกว่า "งาน" หรือบางที่เรียกว่า "เข้า") หมกงานหนึ่งก็เลื่อนไปไถงานใหม่ต่อไป ไถไปได้สักพักราว 2 - 3 ชั่วโมง วัวควายและคนเหนื่อยก็หยุดพักเสียคราวหนึ่ง วัวควายก็หยุดอยู่ในแถว คนก็มาจับกลุ่มคุยกัน สูบบุหรี่ กินหมากและดื่มน้ำที่เจ้าภาพจัดมา เคียงกัน เป็นการสังสรรค์กันอย่างสนุกสนาน หยุดพักสัก 20 นาที ก็ลงมือไถนากันต่อไป กระท่ออยู่เช่นนั้นจนถึงเย็น ครั้นเที่ยงวัวควายก็ร้อน คนก็เริ่มหิว เพราะยังไม่ได้กินข้าวกันเลย โดยทั่วไปคนไถนาไม่ค่อยนิยมกินข้าวเช้า มักจะกินกันตอนเที่ยง แต่เจ้าภาพบางรายก็หาอาหารไปให้เสาะ (รองท้อง) กันก่อนในตอนเช้า และบางคนก็ไม่กินอะไรเลยในตอนเช้า แต่จะกินใบกระท่อมกันเป็นประจำ (กระท่อมเป็นพืชชนิดหนึ่งใช้ใบเคี้ยวกินกับน้ำ กินเข้าไปแล้วจะทำให้หิวข้าว) ดังนั้นจึงทำงานไถตลอดทั้งภาคเช้าโดยไม่หิว เมื่อหยุดแล้วก็พาวัวควายไปกินน้ำ อาบน้ำในหนองแล้วนำมาล้างให้เล็มหญ้ากินไปพลางก่อน หรือเียงไปปล่อยให้กินหญ้าในทุ่งกันไปตัวเองก็ลงไปอาบน้ำล้างเหงื่อไคล เพื่อจะได้ไปรวมกินข้าวปลาต่อไป

ฝ่ายเจ้าภาพพอไถเสร็จก็จะรีบเอาข้าวปลาอาหารนำมา เคียงคู่เพื่อนบ้านที่ตนออกปากมา สถานที่เลี้ยงมักเลือกเอาร่มไม้หรือใต้ต้นตาลที่ไถที่นาของตนเป็นที่เลี้ยงคู่กัน อาหารที่นำมาเลี้ยงนั้น

ก็มีได้เป็นอาหารที่พิเศษแต่ประการใด ตรงข้ามมักเป็นอาหารพื้นบ้านธรรมดา ๆ การรวมวง
กินข้าวกันนั้นก็เป็นที่รื่นเริงอีกคราวหนึ่ง ใครมีอะไรดี ๆ เชน มีนิทานสนุก ๆ หรือเรื่องตลกและ
ข่าวคราวก็นำมาเล่าสู่กันฟังกันโดยทั่วหน้า การกินมื้อนี้จึงเป็นมื้อที่มีรสชาติเอร็ดอร่อยเป็นพิเศษ
และยังได้เห็นผลงานที่เป็นผลสำเร็จอย่างไพศาลก็ยิ่งก่อให้เกิดความเปรมใจทั้งเจ้าภาพและผู้ได้รับ
การออกปากกันถ้วนหน้า เมื่อกินกันอิ่มหน้าแล้วก็แยกย้ายกันกลับ ต่างก็รุ่งรว่วควายแยกคันไถกลับบ้าน
นำวัวควายไปปล่อยหรือไปปล่อยให้กินหญ้า แล้วพักผ่อนหรือไปทำธุระของตนต่อไป ส่วนธรรมเนียม
การออกปากเพื่อการชื่นชมชื่นตลกท่านเองเกี่ยวกับธรรมเนียมการออกปากไถนาที่กล่าวมานี้ จะต่าง
กันบ้างก็เพียงวัตถุประสงค์เท่านั้น

ธรรมเนียมการออกปากในปัจจุบันนี้กำลังถูกทำลายลงไปทุกทีโดยความเจริญทางวัตถุและ
สภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ยังคงมีปฏิบัติกันอยู่บ้างแต่ในชนบทที่อยู่ห่างไกลเท่านั้น ควรอย่างยิ่งที่จะ
หาทางอนุรักษ์หรือฟื้นฟูธรรมเนียมนี้ให้คงอยู่ตลอดไป

2.2 คุณธรรมปรัชญาศึกษา ภาษิตชาวบ้าน

ภาษิตชาวบ้าน

ภาษิตชาวบ้านคือคำพูดที่พูดต่อกันมาและรู้กันโดยแพร่หลาย เป็นถ้อยคำง่าย ๆ สั้น ๆ และมีความหมายลึกซึ้งกินใจ มักมีคำคล้องจองกันเพื่อสะดวกในการพูดและจดจำ ชาวบ้านใช้ภาษิตเป็นเครื่องอบรมสั่งสอนกุลบุตรกุลธิดามาแต่โบราณ ภาษิตชาวบ้านจึงเป็นเครื่องปรุงแต่งชีวิตเยาวชนให้เป็นคนดี เป็นที่ต้องการของสังคม จึงนับว่าภาษิตชาวบ้านเป็นเรื่องที่นำศึกษาและมีค่าควรปฏิบัติ

ภาษิตและภาษิตยอมนั้นเกิดจากประสบการณ์และความเจตจำนงของชีวิตของผู้เฒ่าผู้แก่ ในภาษิตจึงประกอบด้วย คุณ (ความรู้) และทักษะ (แนวที่เห็น) ใช้ภาษาที่สละสลวยดูดีขึ้นไว้ เป็นกรรไกรที่กรรณะแนวแก่เยาวชนของสังคมโบราณซึ่งยังไม่มีสถาบันการศึกษาที่เป็นแบบแผน

ในการศึกษาภาษิตชาวบ้านของไทยนั้น สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ 2512 : 122 - 125) กล่าวไว้ว่า "ควรพิจารณาทั้งแบบไทย ๆ ควรนำสังคมไทยในสมัยก่อน ๆ มาประกอบด้วย มิฉะนั้นแล้วคงจะไต่ประโยชน์เพียงบางส่วน เพราะผู้แต่งสุภาษิตได้คิดหรือข้อมูลมาจากสังคมในสมัยนั้น ตายายของเราคงได้สังเกตการดำเนินชีวิตสืบต่อกันมาเดิมนำสถิติที่เฒ่าแล้วกล่าวเตือนใจไว้เชิงทำนาย จึงค่อนข้างจะเป็นคำทำนายที่ถูกต้องแม่นยำ ดังนั้นถ้าจะตีความภาษิตไทยโดยเอาสังคมชนชาติอื่นมาวิเคราะห์จึงมักคลาดเคลื่อนได้ง่าย เช่น ภาษิตชาวบ้านของไทยว่า "ควัวให้กูหาง กูนางให้กูแม่" ภาษิตนี้ถ้าตีความโดยเอาสังคมปัจจุบันมาวิเคราะห์ก็อาจจะตีไปในแง่ "สิ่งแวดล้อมและทัศนกรรม" นักจิตวิทยาอาจเอาหลักจิตวิทยามาตีความว่า คนโบราณสอนให้เชื่อเรื่องการปรนเปรอ ตามหลักพฤติกรรมของดูดย่อมเอียงไปทางแม่ เพราะแม่ไต่อบรมสั่งสอนลูกหญิงและใกล้ชิดลูกหญิงของตนมากกว่าใคร ๆ หมด ถ้าแม่เป็นคนดีก็ต้องอบรมลูกให้เป็นคนดีด้วย กูนางจึงควรกูแม่ แต่ถาพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วจะเห็นว่า การตีความอย่างนี้ย่อมค้านกับหลักวิชาเรื่องพฤติกรรมเองอย่างยิ่ง เพราะหลักเรื่องพฤติกรรมเชื่อว่าพฤติกรรมของคน ๆ หนึ่ง ย่อมเป็นผลมาจากพฤติกรรมของคนหลาย ๆ คน "นาง" ที่จะกูจึงต้องมีพฤติกรรมที่เป็นผลรวมของคนทุกคนที่นางเกี่ยวข้องกับใกล้ชิด หากแม่คนเดียวไม่ กูนางจะกูแม่เพียงคนเดียวจึงไม่พอ เมื่อเป็นเช่นนี้เหตุใดคนโบราณจึงว่ากูนางให้กูแม่

คราวนี้ลองหันมาวิเคราะห์ใหม่โดยนำสังคมไทยมาเกี่ยวข้องด้วย เพราะภาคีไทยย่อมมาจากชีวิตในสังคมไทย และสังคมไทยมีลักษณะต่าง ๆ ไปจากสังคมอื่น ๆ การแต่งงานของไทยส่วนใหญ่โบราณท่านให้เจ้าบ่าวไปอยู่ร่วมกับครอบครัวของเจ้าสาว พ่อแม่ของเจ้าสาวมักไม่ยอมให้ลูกสาวของตนแยกครอบครัวไปอยู่ต่างหาก เพราะเป็นห่วงและวิตกนานาประการ เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้ชายจะแต่งงานกับหญิงสาวคนใด จำต้องดูแม่ของหญิงนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งว่าจะเข้ากับตนได้หรือไม่ เพราะแม่ของหญิงนั้นจะเข้ามามีบทบาทในชีวิตครอบครัวของตนไม่น้อยไปกว่าหญิงคนที่เรแต่งงานด้วย บางรายกลับยิ่งไปกว่าหลายเท่านี้ ปัญหาทางครอบครัวจะมีขึ้นหรือไม่จึงอยู่ที่ "แม่" ของ "นาง" มากกว่าจะมาจากตัวนางเอง เพราะลูกต้องเชื่อฟังพ่อแม่ แม่สิ่งที่ท่านเห็นคือนั้นจะฝึก บางทีลูกต้องจำปฏิบัติตามเพื่อแสดงว่าเป็นลูกที่ดี เป็นลูกที่มีความกตัญญูสูง นอกจากนี้บุคคลอื่น ๆ อีกหลายคนที่เกี่ยวข้องอยู่ในครอบครัวนั้น จะเป็นพี่ก็ น้องก็ หลาน ๆ คนก็ มักมีนิสัยคล้อยตามแม่ดูเป็นแม่บ้านอยู่ก่อน ... ตามเหตุผลเชิงอภิปรายที่กล่าวมานี้พอจะเห็นได้ว่า ภาวการณ์นี้อาจจะไม่จำเป็นสำหรับสังคมบางสังคมที่ประเพณีการแต่งงานไม่เป็นเช่นนี้ เช่น ชาวตะวันตกส่วนใหญ่เมื่อเขาแต่งงานแล้ว เขาแยกครอบครัวไปอยู่ต่างหาก ..."

ตัวอย่างภาวศิวบ้านพักได้

1. เข้าบ้านท่านต้องทางหัดเข้าวาน	=	เมื่ออยู่ในบ้านเขาต้องยอม เขาไว้ก่อน
2. คนชี้ครานทำการออกแตก	=	คนชี้ก็เกี่ยวหมักทำการหนักใหม่จนเกินกำลัง
3. อยานอนบ้านคนมี ตามหลังใหม่หนี
นอนหลับโรงปอ	=	อย่าไปนอนค้างคืนบ้านคนมีมี อย่าตามหลังพวกโจร อยานอนในมอณการพนัน เพราะมีแต่เสียหายด้วย
4. เพชชอนยาแพโท	=	ถ้าจะล้ม เลิกก็ขอให้ เพราะทำแล้วไม่อาจสำเร็จได้ อย่าล้มเลิกเพราะคำวิจารณ์ของคนอื่น
5. ตื่นแต่คึกคึกแต่หนุ่ม	=	จะทำอะไรให้รีบทำเสียแต่ยังมีโอกาสมาก

6. ทำไห้รให้ถามพระ เสียหมั่ง = จะทำอะไรให้ปรึกษาผู้เสียบ้างจะได้
ไม่เสียหาย
7. ทาง เตกคากับทางเลน = ชิงگیرาซากี้แรง
8. วัวโคเข้าคอกคนนั้น = ใครทำกรรมก็ชั่วก็ได้รับตามที่คนทำ
9. ตัวไหนตากตัวนั้นไซ้ = กินบุญร้อนทองหรือว่าสันหลังหว่า
10. สามน้ำไม้เปื้อย = ทำเป็นเฉื่อยชาเกียจคร้านแบบทองไม้
รูรอน
11. เส่า เริงอยู่บนหอพาย = คนจรจัด
12. ความไม่ชนนาน = คนที่ไม่ใช้ความคิดมักทำอะไรสำเร็จช้า
13. ขอนลยตามเปี้ยก = ชอบเอาออกหอมกกับ เขา เสมอ
14. ทำงานเหมือนหมา เลียน้ำร้อน = ทำงานไม่เรียบร้อย ไร้ใจไม่ได้
15. พาโล เหมือนวัวตากจก = คือรับมาก
16. ยิงหยุกยิงไกล ยิงไปยิงแต่ = ยิงทำยิงไกลผลสำเร็จ ยิงทิ้งยิงสำเร็จช้า
17. ไอยอกทองบ้านาย = คนที่ชอบให้เขาหลงใจ
18. ทำหน้าเหมือนโนราโรงแพ้ = ตีสีหน้าเป็นคนผิดหวังอย่างยิ่ง
19. ปัดปัด เหมือนแม่ไก่รังทั้ง = เทียววุ่นวายให้คนอื่นรำคาญ
20. ตีเมี้ยอย่าดูหน้า พันพร้าวอย่าดูคม = เมื่อต้องใช้ความเด็ดขาด อย่าอาลัยอาวรณ์
กับสิ่ง เล็ก ๆ น้อย จะใจอ่อนเสียก่อน

2.3 โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศึกษา พระบรมธาตุเจดีย์ กิลาคาริกของ เมืองนคร กำแพงเมืองนครศรีธรรมราช

พระบรมธาตุเจดีย์ (วิเชียร ณ นคร และคนอื่น ๆ 2521 : 447 - 450)

สัญลักษณ์ของ เมืองนครศรีธรรมราชที่รู้จักกันดีในทุกภาคของประเทศไทยตลอดจนต่าง
ประเทศคือ พระบรมธาตุเจดีย์ อันเป็นมิ่งขวัญของชาวนครและชาวพุทธทั้งหมด กล่าวกันว่าแต่
เดิมนั้นรูปทรงของพระบรมธาตุเจดีย์ไม่ได้เป็นอย่างทุกวันนี้ ที่เห็นนั้นเป็นพระเจดีย์ที่สร้างขึ้นใหม่
เพื่อครอบเจดีย์องค์เก่าไว้ พระเจดีย์องค์เดิมที่อยู่ภายในนั้นสร้างตามความเชื่อพุทธศาสนาฝ่าย
มหายานในสมัยศรีวิชัย ประมาณ พ.ศ. 1300 พระบรมธาตุเจดีย์องค์เดิมจึงสร้างแบบสถาปัตยกรรม
ศรีวิชัย รูปแบบจึงคล้ายคลึงพระบรมธาตุไชยา กรมถึงศรีวิชัยตอนปลาย ประมาณ พ.ศ. 1700
พุทธศาสนิกายหินยานเจริญมากในลังกา กัมพูชา ไทย พม่า และมอญ จึงส่งพระภิกษุไปศึกษา
พระธรรมวินัยที่ลังกา พระภิกษุสงฆ์จากเมืองนครไปศึกษาที่ลังกาโดยพระเจ้าจันทร์ภาณุศรีธรรมราช
ซึ่งทรงเป็นมหาสมณูปถัมภ์มากได้จัดส่งไป เมื่อพระภิกษุเหล่านั้นกลับมาเมืองนครใน พ.ศ. 1770 ก็ชักชวน
พระภิกษุชาวลังกามาตั้งคณะสงฆ์ที่เมืองนคร เรียกว่า "พระพุทธศาสนาธิลลังกาวงศ์" ณะนั้น
พระบรมธาตุของ เมืองนครองค์เดิมกำลังชำรุดทรุดโทรมมาก ภิกษุชาวลังกาจึงมาช่วยกันซ่อมแซม
ให้เป็นไปตามแบบสถาปัตยกรรมลังกา โดยก่อสร้างแบบลังกาครอบเจดีย์องค์เดิม เจดีย์องค์เดิม
นั้นได้ค้นพบเมื่อคราวปฏิสังขรณ์พระบรมธาตุเจดีย์ในสมัยรัชกาลที่ 5 และมีหลักฐานยืนยันว่า ชาวลังกา
เคยมาอยู่เมืองนครจริง ๆ นอกจากพระบรมธาตุเจดีย์แล้วยังมีโบราณวัตถุที่ขุดพบด้วยคือใน
พ.ศ. 2475 ได้ขุดพบพระพุทธรูปลังกา ทำด้วยหินสีเขียวคล้ายมรกต 1 องค์ ฝีมือช่างลังกา
รุ่นเก่า โดยขุดพบที่บริเวณพระพุทธรูปจำลองในวัดพระมหาธาตุ ปัจจุบันเก็บไว้ในพิพิธภัณฑสถาน
แห่งชาติวัดพระมหาธาตุ นครศรีธรรมราช

ตามความเชื่อที่มีมาแต่โบราณเชื่อว่าภายในองค์พระบรมธาตุคือ ที่ฐานของพระบรมธาตุ
มีสระกว้างยาวเท่ากัน คือ 8 วา ลึก 5 วา รองด้วยหินก้อนใหญ่ ช่าง ๆ ก่อยัดด้วยปูนเพชร
ปูนขาวผสมน้ำอ้อยทุกชั้น ภายในสระ มีสระเล็กอีกสระหนึ่ง สระเล็กนี้หล่อด้วยปูนเพชรขนาด
กว้างยาวเท่ากันคือ 2 วา ความลึก 2 วา สระนี้บรรจุพิษของนาคอยู่ทั้งสระ ภายในสระมีขันทอง

ลอยอยู่ ภายในชั้นบรรจุนอบทอง ซึ่งมีพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธองค์ประดิษฐานที่มุมสระทั้งสี่มุม ทุกมุมมีทองคำหนักตุ้มละ 38 คนหาญ วางอยู่มุมละตุ้ม

ในปัจจุบันนี้พระบรมธาตุเจดีย์เป็นทรงโอคว่ำ (โอ คือกาชนะเครื่องสานอย่างหนึ่งสำหรับใส่ของ รูปรางคล้ายขัน) หรือระฆังคว่ำ โดยปากของระฆังนั้นติดกับพื้นกำแพงแก้ว ที่มุมกำแพงแก้วมีเจดีย์พระบรมธาตุทั้ง 4 มุม มีสิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับพระบรมธาตุเจดีย์ดังต่อไปนี้

1. สูงจากพื้นถึงยอด 37 วา หรือ 53.075 เมตร (บางแห่งว่า 38 วา 2 ศอก หรือ 77.00 เมตร)

2. เส้นผ่าศูนย์กลางที่ฐาน 22.98 เมตร

3. ฐานยาวด้านละ 18 วา 1 ศอก 15 นิ้ว (บางแห่งว่า 15 วา 3 นิ้ว)

4. ยอดหุ้มด้วยทองคำหนัก 800 ชั่ง (ประมาณ 216 กิโลกรัม)

5. ส่วนที่หุ้มทองคำสูง 6 วา 2 ศอก 1 คืบ หรือ 8.294 เมตร

6. ปล้องโฉม (โฉมคือลำปี่เป็นปล้อง ๆ หมายถึงปล้องที่ยอดพระเจดีย์ จำนวน 52 ปล้อง)

7. หน้ากระดานปล้องโฉมมีพระมหาสาวก 8 องค์ เรียกว่า "พระเวียง" ยืนเวียงเป็นทักษิณวัตร ประนมมือทุกองค์

8. ตั้งแต่ม้าคว่ำม้าหงายถึงปทุมโกศ สูง 6 วา 2 ศอก 1 คืบ (บางแห่งว่า 4 วา 2 ศอก) หุ้มด้วยทองคำแผ่นหนาขนาดใบตาล มีลวดทองคำคาดไว้ รอยเชื่อมระหว่างแผ่นใช้หมุดย้ำ

9. ส่วนที่หุ้มด้วยทองคำนี้ยังมีทองรูปพรรณนานาชนิด เช่น แหวน กำไล พระพุทธรูป และต่างหู เป็นต้น ถูกแขวนไว้ด้วยเส้นลวดเป็นจำนวนมาก

10. บนยอดสุดมีหม้อทองคำ 1 ใบ โคนปากพองไขว้างหงายไว้ ในหม้อมีปิ่นทองคำทำเป็นคันธงห้อยด้วยใบโพทอง และมีดอกไม้ไหว (ชื่อดอกไม้ที่ประภัสร์ด้วยกระดาดบ้าง ทองบ้าง แล้วเอาลวดเล็ก ๆ ชดทำเป็นก้านไหว ๆ) ทำด้วยกระดาดเพชรปักไว้ในหม้อ 4 ดอก กระดาดเพชรนี้เจ้าพระยาสุรธรรมมนตรี (พร้อม) ใ้รับในพระราชพิธีโสกันต์สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ ในรัชกาลที่ 5 แล้วตกทอดมาเป็นของคุณนุ้ย ณ นคร ซึ่งเป็นบุตร แล้วคุณนุ้ย ได้มอบให้นำขึ้นไปไว้เมื่อ พ.ศ. 2457 คราวติดสายล่อฟ้าที่องค์พระบรมธาตุเจดีย์

11. ใ้หม้อทองคำมีก้ำไลหยกรองรับอยู่ 1 วง
 12. ใ้กรงแก้วทำเป็นพานสำริคเกลี้ยง ๆ มีกัลป์ยืนทั้ง 4 ทิศ ทิศละกัลป์ กลางพาน
หะลุมีลวดทองแดง 5 เส้นยื่นออกมา แล้วตัดใ้ผายออกตามขอบพานโดยรอบ เป็นใ้กรงแก้ว 4 ชิ้น
แล้วรวบปลายเป็นกระจุกบัว เรียกว่ากรงแก้ว ใ้กรงทั้ง 4 นั้นสวมลูกแก้วโตเท่าผลหมากสุกใ้ละ
16 ลูก ส่วนใ้ที่เป็นแกนกลางนั้นสวมวงแก้ว 9 วง ส่วนในพานสำริคมีวงแก้วเล็กต่างสี
หลายอย่าง ใ้กัลป์ลวดทองคำผูกติดกับแกน
 13. รถม ๆ องค์พระเจดีย์มีก้ำแพงแก้ว 4 ด้าน กว้างยาวเท่ากันทุกด้านคือ 12 วา
2 ศอก
 14. โบริสมาและรั้วเหล็กฉนวนรอกำแพงแก้วประดับด้วยเครื่องสูง มีฉัตรและบังสุราย
และมีกระดิ่งทำเป็นระฆังห้อยใบโพไ้วโดยรอบ
 15. ใ้พระบรมธาตุเจดีย์จำลองทั้ง 4 มุมก้ำแพงแก้ว มีขุมบรรจุพระพุทธรูป
 16. ฐานของพระบรมธาตุเจดีย์เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีหัวข่างยื่นออกมาจากฐานทั้งหมด
มี 22 หัว ซึ่งสันนิษฐานว่า หัวข่างทั้งหมดคือหัวข่างนั่นเอง
 17. พระบรมธาตุเจดีย์สูงเป็นที่สองของประเทศไทย (พระปฐมเจดีย์สูงที่สุด คือ 60 วา
แต่พระบรมธาตุเจดีย์เก่าแก่กว่าพระปฐมเจดีย์)
- สำหรับหลักฐานการรวมก่อสร้างพระบรมธาตุเจดีย์นั้นไม่ปรากฏเป็นที่แน่นอน เพราะเป็น
ปูชนียสถานที่เก่าแก่เกินไป จะหาหลักฐานใ้ได้ก็เพียงตำนานเท่านั้น

ศิลาจารึกของเมืองนคร

ดินแดนแถบภาคใ้ของไทยในสมัยโบราณเคยเจริญรุ่งเรืองมีศิลปวิทยาการ มีศาสนา
มีวัฒนธรรม และการปกครองตลอดจนเรื่องราวต่าง ๆ เป็นมาอย่างไรนั้น ถ้าไม่มีศิลาจารึก
บอกใ้แจ้งประจักษ์พยาน การที่ศึกษาค้นคว้าเรื่องราวทางอารยธรรมของมนุษยชาติในอดีตจะมีตน
อย่างมากที่ใ้ไขว และอาณาจักรศรีวิชัยหรืออาณาจักรตามพรลิงค์ก็อาจจะไม่มีใครรู้จักเลยก็ได้

ศิลาจารึกภาษาโบราณที่ค้นพบในภาคใ้ของประเทศไทยมีน้อยหลัก ที่พบส่วนใหญ่ใ้ใช้
ภาษสันสกฤตและพหิมิต เฉพาะเรื่องราวในอาณาจักรศรีวิชัยก็มีหลักที่ 23 - 29 ซึ่งนักปราชญ์

ทงโบราณคดีได้อ่านและแปลไว้แล้ว (มีพิมพ์อยู่ในหนังสือประชุมศิลาจารึกสยามภาคที่ 2) และยังมีศิลาจารึกอีก 1 - 2 หลักอยู่ในวิหารโพธิ์ลังกา วัดมหาธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งยังไม่มีผู้ใดอ่านได้ ศาสตราจารย์ ยอร์ช เซเคส์ กล่าวถึงแต่เพียงว่าเป็นศิลาจารึกอักษรโบราณที่เก่าแก่กว่าบรรดาคำอักษรอื่น ๆ ที่เคยพบมาแล้วในประเทศไทย เป็นตัวอักษรคล้ายกันกับอักษรที่ใช้ในประเทศอินเดียในราวพุทธศตวรรษที่ 8 - 10

ศิลาจารึกภาษาโบราณที่ค้นพบที่เมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งนักปราชญ์ได้อ่านไว้แล้วก็มีศิลาจารึกที่วัดเสมาเมือง (หลักที่ 23) จารึกบนแผ่นหินดำ จากวัดมหาเจียงคณ (จารึกที่ 27) จารึกที่วัดพระมหาธาตุ (จารึกที่ 28) และจารึกภาษาทมิฬที่วัดพระมหาธาตุ (จารึกที่ 29) ศิลาจารึกนครศรีธรรมราชซึ่งมีความสำคัญมากที่สุดคือ หลักที่ 23 ในที่นี้จะนำเอาศิลาจารึกหลักนี้มากล่าวถึงเท่านั้น ผู้ใดสนใจจะศึกษารายละเอียดทุกหลักที่มีผู้อ่านไว้แล้วก็ค้นคว้าศึกษาได้จากประชุมศิลาจารึกสยามภาค 2 ได้

ศิลาจารึกที่วัดเสมาเมือง

ศิลาจารึกหลักนี้สลักบนหินทรายเป็นรูปใบเสมาสูง 1.04 เมตร ฐานกว้าง 40 เซนติเมตร และส่วนยอดกว้าง 50 เซนติเมตร ในชั้นแรกคิดกันว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงนำศิลาจารึกหลักนี้มาจากตำบลเวียงสระ ซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่จากการสอบถามของ ยอร์ช เซเคส์ ที่เวียงสระ เมื่อ พ.ศ. 2469 ยอร์ช เซเคส์ ยืนยันในศิลาจารึกที่ 2 ว่า "ข้าพเจ้าแน่ใจว่าไม่มีศิลาจารึกหลักใดที่ไปมาจากตำบลเวียงสระเลย" จึงเป็นอันแน่ใจว่าจารึกหลักนี้ได้ไปจากวัดเสมาเมืองแน่นอน ตั้งแต่นั้นมาศิลาจารึกหลักนี้จึงได้ชื่อว่า ศิลาจารึกวัดเสมาเมือง ศิลาจารึกวัดเสมาเมือง มีจารึก 2 ก้าน ก้านแรกเป็นภาษาสันสกฤต 29 บรรทัด ก้านหลังมีจารึกภาษาสันสกฤตซึ่งยังสลักไม่เสร็จอยู่ 4 บรรทัด แต่ละก้านมีกรอบเส้นกั้นอยู่ทั้งสองก้าน ก้านแรกมีข้อความสมบูรณ์ จารึกในศักราช 697 ซึ่งตรงกับ พ.ศ. 1318 หลังจากกล่าวสรรเสริญพระราชาแห่งอาณาจักรศรีวิชัย ซึ่งดูเหมือนจะทรงพระนามว่า อรรณเสตุ แล้วจารึกนี้ก็กล่าวถึงการสร้างศาสนสถานดังต่อไปนี้คือ ศาสนสถานสามหลังสร้างด้วยอิฐ ซึ่งพระราชาทรงสร้างและอุทิศถวาย

แก่พระพุทธองค์ผู้ทรงชนะมาร พระโพธิสัตว์ปัทมปาณี และวัชรปาณี ตามลำดับ นอกจากนี้ก็มีสถูป
 อีก 3 องค์ ซึ่งมีพระราชสถลวิระนามว่า ชยันตะ สร้างขึ้นตามพระราชโองการของพระราชา และ
 เจดีย์อีก 2 องค์ ซึ่งอริมุกตินิกายของพระราชสถลวิระเป็นผู้สร้าง จาริกนี้จบลงด้วยการแสดงเวลา
 ตามวิชาโหราศาสตร์ กานที่สอง ไม่เกี่ยวข้องกับกานแรก และตัวอักษรที่ใช้ก็ดูเหมือนจะหลังกว่า
 เล็กน้อย น่าเสียดายที่ศิลาจาริกนี้ไม่จบ และมีเพียงการเริ่มต้นสรรเสริญพระราชาผู้ทรงพระนาม
 ว่า "ศรีมหาราชา" ผู้เป็นประมุขแห่งราชวงศ์ไศเลนทร์ จาริก 4 บรรทัดนี้ก่อให้เกิดการถกเถียง
 กันอย่างมากภายในหมู่นักโบราณคดี และนักประวัติศาสตร์ของเอเชียอาคเนย์

คำแปลของศิลาจาริกวัดเสมา เมือง

กานที่ 1 (พระเจ้ากรุงศรีวิชัย) พระองค์ทรงพระเกียรติคุณประสิทธิ์ จากแหล่งอัน
 ไม่รู้จักสุดสิ้นคือวินัยคุณความประพฤติ เกียรติคุณความสุภาพ ทรุคคุณความรู้ คมคุณความอดทน
 กษมาคุณความเพียร ไวรยศคุณความกล้าหาญ ตยาคคุณความบริจาคน ทุยคุณความสง่า มติคุณ
 ความฉลาด ทยคุณความเมตตาจิต พระองค์นี้ประกอบคุณธรรมทั้งนั้นเป็นอาทิ กระทำให้
 บังเกิดความเสื่อมแก่พระเกียรติของพระราชอื่น ๆ กุจกัถแสงทว เสื่อมลงไป เมื่อพระจันทร์อุทัย
 ในฤดูสารท (คือฤดูใบไม้ร่วง) พระองค์ทรงคุณเป็นม่อเกิด ไซแต่เท่านั้นในโลกนี้พระองค์ยังเป็น
 ที่พึ่งของสาธุชนอันมีชื่อเสียง เลื่องลือมหาสมุทร ทรงมีบรรดาแก้วมุกดาเพชรพลอย และยังเป็นที่พัก
 ของพวกนาคอันมีพระศีระประคัมคัยแสงแก้ว ผู้ใคร่มีใจร้อนรุ่มคัยเปลวเพลิงคือความยากจน
 เข้ามาสู่พระมหากรุณาธิคุณของพระองค์เป็นที่พึ่ง ย่อมได้รับความพึงพอใจ อุปมาถึงข้างเวลา
 แดกร้อนไปสู่หนองอันมีน้ำใส สงบ และไม่รู้จักเหือดแห้งซึ่ง เต็มไปคัยเกษตรคอกบัว

สาธุชนทั้งหลายมาจากทั่วทุกแห่ง เมื่อได้เข้ามาสู่พระองค์ผู้ทรงพระคุณคล้ายกับพระมุนี
 ก็ได้รับสิ่งอันประเสริฐ อุปมาถึงบรรคาคันไม่มีคัมมะม่วงและคณพิศุคเป็นอาทิ เวลาฤกษ์ขุสมัยก็ได้
 รับสิริอันประเสริฐยิ่งนัก

พระเจ้ากรุงศรีวิชัย ทรงมีชัยชนะและพระศรีวิชัยก็ได้บันดาลให้อาสน์ของพระองค์อบอุ
 คัยเพลิงรัศมีซึ่ง เกิดขึ้นจากพระราชาแห่งประเทศไกล เคียง พระองค์นี้พระพรหมได้อุทิศสำหรับบันดาล
 ให้นั่งเกิดราวกับว่าทรงพระราชประสงค์ที่จะทำให้พระธรรมมั่นคงในอนาคตกาล

พระเจ้ากรุงศรีวิชัยผู้ประกอบความดีและเป็นเจ้าแห่งพระราชวังหลายในโลก ทั้งปวง ไค้ทรงสร้างปราสาทอิฐทั้งสามนี้เป็นที่บูชาพระโพธิสัตว์เจ้าผู้ถือคอกบัว (คือ ปทุมปาณี) พระผู้จัญพระยามาร (คือพระพุทธรองค์) และพระโพธิสัตว์เจ้าผู้ถือวัชระ (คืออชฺรปาณี)

ปราสาททั้งสาม (เจดีย์) นี้เปรียบเหมือนสายฟ้าฟาดลงบนภูเขอันเป็นมลทินแห่งโลก ทั้งปวง และเป็นที่ยิ่งเกิดความรุ่งเรืองแก่ไตรโลก พระองค์ไค้ถวายปราสาททั้งสามนี้แก่บรรดาพระชินราชอันประเสริฐสุกซึ้งสถิตอยู่ในเทพที่ศ

ภายหลังทรงโปรดเกล้าฯ ให้พระราชสถวิระชั้นตบสร้างพระสถูปสามองค์ เมื่อ (ชยันตะ) ถึงมรณภาพแล้ว พระสถวิระอธิมุกติผู้เป็นศิษย์ไค้สร้างพระเจดีย์อิฐสององค์ใกล้ปราสาท (เจดีย์) ทั้งสาม (ที่พระราชโค้ทรงสร้างขึ้น (มหาศักราช) 697 ขึ้น 11 ค่ำ มาฆมาส เดือน 6 เมื่อเวลาพระอาทิตย์พร้อมด้วยพระศุกร์ อุทัยในคาวกรกฎ พระเจ้ากรุงศรีวิชัยพระองค์มีรูปสัณฐานคล้ายกับเทวราช และประกอบด้วยสิริอันประเสริฐยิ่งกว่าพระราชอื่น ๆ ไค้ทรงสร้างพระสถูปและเจดีย์ ๓ สถานที่แห่งนี้ (มีความมงคล) คล้ายกับสร้างด้วยแก้วประเสริฐสุกในไตรโลก

กานที่ 2 "พระราชโองค้ให้ทรงเคษาภาพ (หรือค้ายรัศมี) เป็นเอกคัจฉกัวงอาทิตย์ กัจฉกัวงามมีคณคองทัพของบรรดาราชศัตรู พระองค์ทรงประกอบความงามอันมีเสน่ห์เปรียบเหมือนคางจันทร์ (หรือประกอบความงามแห่งคางจันทร์) อันปราศจากเมฆหมอกในฤคคาร์ททรงมีเสน่ห์คัจฉกัลักษณะของมันมกะ (พระองค์) นี้ทรงพระนามว่าวิษณุและค้ายความกล้าหาญก็เปรียบเหมือน (พระวิษณุ) องค์ที่สอง กัจฉกัความหยิ่งยะโสของบรรดาราชศัตรู ทรงพระนามว่าศรีมหาราชา เพื่อแสดงว่าพระองค์ทรงสืบลงแควราชวงศ์ไค้เสนาทรจากพระองค์นั้น ..." (ยังจารึกไม่เสร็จ)

แม้ว่า เนื้อหาของศิลาจารึกวัดเสมาเมืองที่ ยอร์ช เซกส์ ชำระและแปลไว้ซึ่งกล่าวมาแล้วนั้นจะเป็ประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษา เรื่องราวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ตลอดจนวิชาอักษรศาสตร์ก็ตาม แต่ในปัจจุบันนี้มีกลุ่มบุคคลผู้สนใจศึกษาโบราณคดีและประวัติศาสตร์ไม่น้อยที่ไม่เห็นด้วยกับ ยอร์ช เซกส์ ซึ่งนับว่าเป็นนิมิตร์คี่ของผู้ศึกษา ในการที่จะไค้ค้นหาความจริงที่ไค้เคียงกับความจริงในอดีตใ้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ย่อมคี่กว่าการยึดถือมันอยู่อย่างไม่มีเหตุลืมตา และไม่ยอมเปลี่ยนแปลงแนวความคิดเดิมอย่างแน่นอน

กำแพงเมืองนครศรีธรรมราช (วิเชียร วัฒนาร และคนอื่น ๆ 2521 : 526 - 530)

สัญลักษณ์แห่งความเก่าแก่และยิ่งใหญ่ของเมืองนครอย่างหนึ่งก็คือกำแพงเมือง กล่าวกันว่ากำแพงเมืองนครชั้นแรกสุดนั้นคงจะเก่าแก่เท่า ๆ กับเมืองนครที่เกี่ยว ตามพงศาวดารกล่าวว่ากำแพงเมืองนครชั้นแรกสุดนั้นสร้างสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราช โดยชาวอินเดียฝ่ายใต้และมอญซึ่งอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมืองนครเป็นผู้สร้าง ในสมัยที่ยังเรียกเมืองนครว่า "ตามพรลิงค์" จากพงศาวดารนี้สันนิษฐานว่ากำแพงเมืองที่พวกอินเดียและมอญสร้างขึ้นเป็นกำแพงดิน มีคูล้อมรอบอย่างที่พบซากที่เมืองเวียงสระและเมืองไชยา ทั้งนี้ก็เพราะว่าจากหลักฐานที่พบที่เมืองต่าง ๆ ปรากฏว่าชั้นแรกนั้นกำแพงเป็นดินทั้งหมด บางเมืองอาจจะเพ็งกออิฐชั้นที่หลัง บางเมืองก็มีคอกอิฐเสริมเข้าไปแต่อย่างใด

สันนิษฐานว่าได้มีการบูรณะกำแพงเมืองส่วนต่าง ๆ กันมาหลายครั้ง ทุกครั้งคงพยายามรักษาแนวกำแพงเดิมอย่างเคร่งครัด จนใน พ.ศ. 1950 อันเป็นสมัยที่สมเด็จพระราเมศวรแห่งกรุงศรีอยุธยาได้เสด็จไปตีล้านนาไทยได้ แล้วกวาดต้อนผู้คนมาไว้ที่เมืองนคร ชาวล้านนาไทยจึงนำเอาแบบอย่างการสร้างกำแพงมาจากเมืองเชียงใหม่มาซ่อมกำแพงเมืองนคร โดยทำเป็นกำแพงปึกเสาปูนดิน

ในราว พ.ศ. 2100 กำแพงเมืองนครคงจะถูกตัดแปลงเป็นกำแพงกออิฐขึ้น เพื่อให้เป็นป้อมปราการที่แข็งแรง ป้องกันปืนใหญ่และปืนอื่น ๆ ตามแบบตะวันตกโดยชาวโปรตุเกสได้นำวิธีการสร้างแบบกออิฐและตั้งฐานปืนใหญ่ขึ้นมา ด้วยชาวโปรตุเกสได้เข้ามาเป็นทหารอาสาสมัครฝึกหัดการไว้ปืนตลอดจนการสร้างป้อมปราการกำแพงให้กับคนไทย กำแพงที่สร้างในยุคนี้ปรากฏหลักฐานแน่นอนก็คือกำแพงเมืองกำแพงเพชร

ในราว พ.ศ. 2199 - 2310 อันเป็นสมัยพระนารายณ์มหาราชจนถึงสมัยเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 โดยเฉพาะในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ไทยได้มีการติดต่อกับฝรั่งเศสอย่างใกล้ชิด นายช่าง วิศวกร และสถาปนิกของฝรั่งเศสเข้ามาดูเมืองไทยมากมาย จึงมีการสร้างกำแพงเมืองและป้อมปราการในเมืองไทยตามแบบแชโต (Chateau) อย่างกว้างขวาง กำแพงเมืองนครที่เห็นกันอยู่ในปัจจุบันนี้ ก็เป็นกำแพงเมืองที่สร้างในสมัยนี้

กำแพงเมืองและป้อมของเมืองต่าง ๆ ที่สร้างในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชตามแบบของฝรั่งเศสพร้อม ๆ กับกำแพงเมืองนครก็มียู่มาก เช่น กำแพงเมืองธนบุรี กำแพงเมืองสงขลา กำแพงเมืองปัตตานี กำแพงเมืองพิมาย กำแพงเมืองเพชรบูรณ์ กำแพงเมืองน่าน กำแพงเมืองลพบุรี เป็นต้น

ในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีในสำเนาฎีเรื่องตั้งพระเจ้าชัคติยราชนิคมสมมติไทสวรรยพระเจ้านครศรีธรรมราช (หนู) ได้กล่าวถึงกำแพงเมืองนครไว้ว่า "ประการหนึ่งควรไ้ตรวจตราตกแต่งซ่อมแซมกำแพงค่ายคูประตูเมืองพวง รอหอบ เข็ง เทิน และบำรุงช่องสุ่มหมู่โยธาทหารให้ชำนิชำนาญในการยุทธไว้จงสรรพ ..."

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ในสำเนาฎีเรื่องตั้งเจ้าพระยานครศรีธรรมราช (พิศ) ซึ่งโปรดเกล้าให้ออก ณ วันอังคาร เดือน 8 แรม 11 ค่ำ ปีมะโรง ฉศก จุลศักราช 1146 (พ.ศ. 2327) ก็ได้กล่าวแสดงความห่วงใยต่อกำแพงเมืองนครไว้ว่า "... ถ้าเจ้าพระยานครศรีธรรมราชออกมาถึง เมืองนครศรีธรรมราชแล้ว ให้ตรวจตราดูกำแพงแลประตูเมือง พวงรอหอบ เข็ง เทิน การสิ่งใดซึ่งชำรุดปรักหักพังอยู่นั้น ให้เจ้าพระยานครศรีธรรมราชว่ากล่าวตักเตือน เร่งรัก แกกรรมกรเจ้าหนุ่พนักงานให้เร่งทำ แล้วตกแต่งซ่อมแซมขึ้นไว้ให้จงหนักหนามั่นคงจงทุกหน้าที่พนักงาน อย่าให้ชำรุดปรักหักพังแต่หน้าที่หนึ่งได้ ..."

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยซึ่งตรงกับสมัยที่พระยานครศรีธรรมราช (พิศ) ครองเมืองนคร ก็ได้มีการซ่อมแซมกำแพงเมืองกันเป็นครั้งสุดท้าย

ปัจจุบันนี้ตัวกำแพงเมืองคานเหนือเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ยังปรากฏให้เห็นใบเสมาและแนวป้อมได้ ส่วนตอนอื่น ๆ นั้นพังทลายให้เห็นเพียงซากอิฐหรือเป็นดินเท่านั้น อย่างเช่น คันทะวันตกซึ่งเรียกกันว่า "แพงตก" (กำแพงตก) และคันทะวันออก (แพงออก) นั้นพังทลายไปหมดแล้วเช่นกัน ทั้งนี้เพราะในปี ร.ศ. 115 ซึ่งตรงกับ พ.ศ. 2439 นั้น เจ้าพระยามรราช (ปั้น สุขุม) ครั้งยังเป็นพระยาสุโขทัยวินิต ข้าหลวงสมุหเทศาภิบาล สำเร็จราชการมณฑล นครศรีธรรมราช สั่งให้รื้อกำแพงเมืองซึ่งชำรุด แต่ยังคงเห็นรูปทรงและใบเสมาชัดเจน เอาอิฐมาทำถนนที่เลียบริมกำแพงคานในทุกคาน ถัดจากกำแพงเมืองทั้งสี่คานก็เป็นคูเมือง ปัจจุบันคูเมืองบางคาน อย่างคันทะวันออกนั้นคันดินจนกลายเป็นที่สร้างบ้านเรือนอยู่อาศัยของผู้นไปแล้ว

ก. กำแพงเมือง กำแพงเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ป้อมอกเขตคันนี้

1. คันทิศเหนือ กว้าง 11 เส้น 10 วา บางแห่งว่ากำแพงซึ่งสร้างครั้งแรกสุด กว้าง 11 เส้น 14 วา หากวัดในปัจจุบันนี้ได้ 456.5 เมตร ปัจจุบันแนวซากกำแพงคันนี้ ทิศตะวันออกจรดวัดชุมป้อม ส่วนทิศตะวันตกเฉียงเหนือจรดคูเมืองของเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช คูเมืองคันนี้คือ คลองหน้าเมือง

2. คันทิศใต้ กว้าง 11 เส้น 10 วา บางแห่งว่ากำแพงซึ่งสร้างครั้งแรกสุด กว้าง 11 เส้น 14 วา หากวัดในปัจจุบันได้ 465.5 เมตร ปัจจุบันแนวซากกำแพงคันนี้ ทิศตะวันออกจรดโรงเรียนภาษาต่างประเทศและเลขานุการ ส่วนทิศตะวันตกจรดหัวท่าเรือ หรือที่ทำการประปานครศรีธรรมราช คูเมืองคันนี้ก็คือคลองป่าหล้า

3. คันทิศตะวันออก ยาว 55 เส้น 5 วา บางแห่งว่ากำแพงซึ่งสร้างครั้งแรกสุด ยาว 60 เส้น 8 วา หากวัดในปัจจุบันได้ 2,238.5 เมตร ปัจจุบันแนวซากกำแพงคันนี้ ทิศเหนือจรดวัดชุมป้อม ส่วนคันทิศใต้จรดโรงเรียนภาษาต่างประเทศและเลขานุการ คูเมืองคันนี้ คั้นเงินเสียเป็นส่วนใหญ่จึงกลายเป็นที่ทำนาและสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัยของผู้คนไปแล้ว

4. ทิศตะวันตก ยาว 55 เส้น 5 วา บางแห่งว่ากำแพงซึ่งสร้างครั้งแรกสุด ยาว 60 เส้น 8 วา หากวัดในปัจจุบันได้ 2,238.5 เมตร ปัจจุบันแนวซากกำแพงคันนี้ ทิศเหนือจรดมณัคนาคันตะวันตกเฉียงเหนือของเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ส่วนคันทิศใต้จรดหัวท่าเรือ หรือที่ทำการประปานครศรีธรรมราช คูเมืองคันนี้คือคลองท่าดี

รายละเอียดเกี่ยวกับกำแพงเมืองนคร

1. มีความสูงโดยตลอดถึงยอดเสมา 15 ศอก
2. เเชิงเทินหนา 22 ศอก
3. ริมเชิงเทินสูง 2 ศอก
4. กำแพงลึก 8 ศอก
5. มีป้อมทั้งสิ้น 10 ป้อม
6. แม่ไฟรองรับฐานกำแพงเป็นไม้ทองเหลือง
7. บนเชิงเทินมีช่องปืนตลอดแนวโดยรอบ 4 คัน

8. รอย ๆ เมืองมีกำแพงชั้นนอกหลายจนไม่มีซากอีกแล้วอยู่ทั้ง 4 ทิศ คือ
- 8.1 กำแพงถม อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือบริเวณท่าแพปัจจุบัน
 - 8.2 กำแพงเซา อยู่ทางทิศตะวันตก บริเวณตำบลกำแพงเซาปัจจุบัน
 - 8.3 กำแพงโลก อยู่ทางทิศตะวันออก บริเวณทุ่งแพงโลก ตำบลท่าไร่ปัจจุบัน
 - 8.4 กำแพงสูง อยู่ทางทิศใต้ บริเวณบ้านแพสูงหรือแกสูงปัจจุบัน
 - 8.5 ประตูเมือง กำแพง เมืองนครศรีธรรมราชมีประตูซึ่งมีชื่อต่าง ๆ กัน

รวม 10 ประตู

ปัจจุบันกำแพงเมืองนครกลายเป็นสถานที่เชิดหน้าชูตาอย่างหนึ่งของชาวนครา เพราะเป็นเครื่องแสดงถึงความเก่าแก่ ความแข็งแกร่ง ความเจริญรุ่งเรือง และประวัติศาสตร์อันยาวนานที่น่าชื่นชม ยากที่จะหาเมืองใดมาเทียบได้ อิฐทุกก้อน เศษวัสดุทุกชิ้นของเก่าทุกชนิดในกำแพงนี้มีความหมายคือความเป็นเมืองนคร ควรแก่การหวงแหนปกป้องรักษา ไม่ยอมให้มีการทำลายโบราณสถานแห่งนี้ ค่ายเหตุเดิรเพียงเพื่อความเร็วทางก้านวัตถุเท่านั้น หากเราไม่ช่วยกันอนุรักษ์แล้วไซ้ อีกไม่นานก็จะไม่เห็นซากแห่งความเป็น "เมืองนคร" กันอีกต่อไป

2.4 สถานที่ที่น่าสนใจ ศึกษาศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้

ศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้

ความเข้มแข็งและสถานที่ตั้ง

ภาคใต้มีวัฒนธรรมที่มีลักษณะเด่นพิเศษไปจากภาคอื่น ๆ แต่ยังคงเคารพการศึกษาคุณค่าและวิจัยอย่างจริงจัง หากมีการศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง และถูกหลักวิชา ก็สามารถจะนำวัฒนธรรมมาช่วยในการพัฒนาภูมิภาคและประเทศทั้งด้านฟื้นฟูทางด้านการเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม และก่อเกิดแก่การศึกษาวิทยาการต่าง ๆ ให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างประหยัด รวดเร็ว และสัมฤทธิ์ผล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา เป็นมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในภาคใต้ และมีนโยบายที่จะศึกษาค้นคว้าส่งเสริมวัฒนธรรมภาคใต้ จึงได้เสนอโครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2519 และได้บรรจุโครงการไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) จนได้รับมติเห็นชอบจากคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัยให้สนับสนุนโครงการนี้ เมื่อวันที่ 14 เมษายน 2520 ปัจจุบันศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ตั้งอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

วัตถุประสงค์

ศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อทำหน้าที่อนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมภาคใต้ให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ
2. เพื่อเป็นศูนย์กลางแก่การศึกษาค้นคว้าและวิจัยวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้
3. เพื่อให้เป็นแหล่งกลางในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมแต่ละแขนง ทั้งด้านการสาธิต การฝึกอบรม การจัดประชุมสัมมนา และจัดนิทรรศการต่าง ๆ
4. เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่งดงามของภาคใต้กับสถาบันอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

5. เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าของภาคใต้และเอเชียอาคเนย์ อันจะช่วยดึงดูด
เกียรติของภาคและของชาติ ให้ภาพพจน์ที่งดงามแก่ชาวต่างชาติไม่ให้ต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ที่อยู่
ใกล้เคียง ซึ่งกำลังเร่งรัดพัฒนาในเรื่องนี้

6. เพื่อศึกษาค้นคว้าหาทางส่งเสริมให้ชาวภาคใต้ได้ใช้ทรัพยากร ใช้กำลังงานเพิ่มพูน
เศรษฐกิจให้สอดคล้องกับโลกทัศน์ อันจะช่วยรักษาเอกลักษณ์ของชาติ และก่อให้เกิดความสงบสุข
เช่น การพัฒนารูปแบบของศิลปหัตถกรรม การส่งเสริมให้รู้จักนำทรัพยากรมาผลิตศิลปหัตถกรรม
ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโดยอาศัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ไม่เป็นผล เสียต่อวัฒนธรรม
และเอกลักษณ์ของชาติ อันเป็นวิถีทางสำคัญที่จะช่วยให้วัฒนธรรมที่งดงามอยู่รอดในภาวะปัจจุบันและ
ในอนาคต

7. เพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนให้การเรียนการสอนตามหลักสูตรไทยคดีศึกษาของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ใกล้เคียงขึ้น

หน่วยงานของศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ ประกอบด้วยหน่วยงาน 3 ส่วน คือ

1. งานพิพิธภัณฑ์ภาพและห้องสมุด
2. งานส่งเสริมและเผยแพร่
3. งานวิจัย

ซึ่งแต่ละหน่วยงานก็แบ่งเป็นฝ่ายต่าง ๆ แยกย่อยลงไปอีก แต่รายละเอียดจะไม่กล่าวถึง
ไว้ในที่นี้

อาคารของศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้

ศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้มีอาคารสถานที่ที่น่าสนใจดังนี้

1. อาคารท่าเนินการ เป็นตึกสามชั้น เป็นที่ดำเนินการพิพิธภัณฑ์ศึกษาศาสตร์ หอ
พิพิธภัณฑ์ภาพ พิพิธภัณฑ์เสียง ห้องประชุม ห้องจัดนิทรรศการ ห้องบรรยาย ห้องการละคร
แต่ละฝ่ายมีข้อมูลพร้อมเปิดให้ประชาชนชมและใช้บริการ โดยเฉพาะห้องพิพิธภัณฑ์เสียง มีที่ฟังเสียง
60 ที่ สามารถเลือกฟังรายการได้เอง 10 ที่

2. โรงละครเปิด สร้างโดยปรับเชิงเขาเป็นอัฒจันทร์ จุฬคนได้ประมาณ 4,000 คน
 3. บ้านโบราณแบบปักข์ไต เป็นบ้านโบราณที่สร้างตามแบบเดิม ขนาดวัสดุที่ใช้ตามสภาพจริง ใช้เป็นที่ฝึกสอนดนตรีไทย
 4. บ้านทรงจีน แบบถนนนครในสงขลา เป็นบ้านที่สร้างขึ้นเพื่ออนุรักษ์บ้านทรงจีนแบบถนนนครใน จังหวัดสงขลา ซึ่งมีเอกลักษณ์โดยเฉพาะ
- นอกจากนี้แล้วยังมีโครงการสร้างอาคารต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น อาคารพิพิธภัณฑ์ที่กษัตริย์คือ บ้านไทยมุสลิม อาคารปฏิบัติทางศิลปหัตถกรรม
- จึงเห็นได้ว่าศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ เป็นสถานที่หนึ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เป็นแหล่งที่จะค้นคว้าส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมภาคใต้ให้คงอยู่และแพร่หลายออกไป นอกจากนี้แล้วยังเป็นแหล่งที่ได้เก็บรวบรวมโบราณวัตถุ ภาพเขียน และวรรณกรรมท้องถิ่น ฯลฯ ของภาคใต้ไว้มากแห่งหนึ่ง (สุทธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ม.ป.ป. : 1 - 24)

2.5 บุคคลสำคัญ ศึกษาหลวงปู่ทวด, ชุมนุญดัมภ์ภนรากร

หลวงปู่ทวด

หลวงปู่ทวดซึ่งชาวใต้เคารพนับถือมากและเชื่อกันว่าสามารถเหาะบินนำทะเลให้กลายเป็นน้ำจืดได้นั้น เดิมชื่อว่า ปู่ เป็นบุตรของนายทูล นางจันทร์ เกิดเมื่อวันศุกร์ เดือน 4 ปีมะโรง ตรงกับ พ.ศ. 2125 ณ บ้านสวนจันทร์ อำเภอสะทิงพระ จังหวัดสงขลา

เล่ากันว่าพ่อคลอดเด็กชายปู่ได้ใหม่ ๆ นางจันทร์ผู้เป็นมารดาต้องไปเกี่ยวข้าวในนา ได้นำเด็กชายปู่ไปค้าขาย โดยผูกเปลให้ลูกนอนอยู่ใต้ต้นไม้ ครั้นขึ้นจากนาคูถูกพี่ว่ามึงผู้ใหญ่ขนาดเท่าคนหมากนอนชกอยู่รอมเปลาที่บุตรของนางนอนอยู่ นางตกใจร้องไห้คนช่วย แต่ไม่มีใครสามารถช่วยเหลือได้ ในที่สุดนางจึงนั่งลงพนมมือไหว้ระลึกถึงคุณเมตตา มารดา คุณพระศรีวิรัตนศรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ช่วยคุ้มครองบุตรน้อยของนาง ในบัดดลนั้นเองงูใหญ่ตัวนั้นก็เลื้อยหายไป หิ้งลูกแก้วขนาดไซ้คนพิราบไว้ในฝ่ามือของลูกชายของนาง ลูกแก้วนั้นปัจจุบันก็ยังเก็บรักษาอยู่ที่ วัดพะโคะ ตำบลชุมพล อำเภอสะทิงพระ จังหวัดสงขลา

เมื่ออายุได้ 7 ขวบ บิดาได้นำเด็กชายปู่ไปฝากไว้กับสมภารจง วัดคีฬาง เพื่อให้ศึกษาเล่าเรียน เด็กชายปู่มีความเฉลียวฉลาด สามารถเรียนทั้งหนังสือขอมและไทยได้อย่างรวดเร็ว ครั้นอายุได้ 15 ปี สมภารจงก็ไต่บวชเป็นสามเณรไปศึกษาต่อที่พระจิน เสนทิวัดคีฬายัง (วัดคีฬายังอยู่ในท้องที่ตำบลบ่อตรุ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา) ต่อมาได้บวชเป็นภิกษุและไปศึกษาต่อที่นครศรีธรรมราช

ในปี พ.ศ. 2147 เจ้าสมิราม (ชื่อของหลวงปู่ทวดเมื่อตอนเป็นพระภิกษุใหม่ ๆ) ได้เดินทางไปเล่าเรียนพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ ณ กรุงศรีอยุธยา ขณะนั้นหลวงปู่ทวดมีอายุเพียง 22 ปี นับเป็นภิกษุหนุ่มที่มีอายุพรรษาเพียง 2 พรรษาเท่านั้น แม้ว่าจะบวชเรียนมาตั้งแต่เป็นสามเณรเมื่ออายุได้ 15 ปีก็ตาม แต่หลวงปู่ทวดก็เป็นผู้รอบรู้ในพระธรรม ตลอดจนพระเวทย์อาคมขลังอันศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เพราะได้จำเรียนมากับอาจารย์ถึง 3 องค์ด้วยกัน ตลอดระยะเวลา 7 ปีที่ครองเพศบรรพชิต

หลวงปู่ทวดลงเรือสำเภารอนแรมมาในทะเลหลวงอันกว้างใหญ่ ครั้นเมื่อเรือสำเภาแล่นไต่มาถึงเขตสามร้อยยอด เมืองประจวบคีรีขันธ์ ก็พบมรสุมใหญ่ตลอดเวลา 3 วัน 3 คืน หลังพายุสงบทุกคนบนเรือต่างหิวและกระหายน้ำเป็นที่สุด ถ้าหากหาน้ำจืดไม่ได้แล้วก็คงไม่รอดชีวิตกันทั้งสำเภา หลวงปู่ทวดเห็นเหตุกรณทั้งหมด ก็เกิดความสงสารจึงได้แสดงปาฏิหาริย์ครั้งยิ่งใหญ่ โดยลงไปใ้ในเรือลัดจอบ เอาเท้าซ้ายซึ่งมีลักษณะหูก แผลงในน้ำแล้วนำทะเลในบริเวณนั้นก็กลายเป็นน้ำจืด จากเหตุกรณอันน่ามหัศจรรย์นี้ ทำให้หลวงปู่ทวดได้รับสมญานามว่าหลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืดมาจนบัดนี้ หลวงปู่ทวดได้เข้าไปศึกษาวิชาเรียนอยู่ที่กรุงศรีอยุธยาจนถึง 9 ปี คือระหว่างปี พ.ศ. 2147 - 2156 ปรากฏเกียรติคุณแพร่หลายมาก จนกระทั่งได้รับพระราชทานสมณศักดิ์จากสมเด็จพระเอกาทศรถเป็น พระราชาชนูปถัมภ์รามคณูปมาจารย์

ในปี พ.ศ. 2156 หลวงปู่ทวดถวายพระพรลาสมเด็จพระเอกาทศรถกลับคืนสู่เมืองสะทิงพระ อันเป็นถิ่นกำเนิด โดยการเดินทางจากกรุงศรีอยุธยามาจนถึงเมืองสะทิงพระ ขณะนั้นหลวงปู่ทวดมีอายุได้ 31 ปี เมื่อกลับมาแล้วหลวงปู่ทวดได้บูรณะวัดพัทธสิงหนบรรพต (วัดพะโคะ) และจำพรรษาที่นั่นอยู่นาน หลังจากนั้นท่านก็หายตัวไปจากวัดพะโคะ แล้วไปสร้างวัดขึ้นใหม่ในท้องที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ท่านตั้งชื่อวัดที่ท่านตั้งขึ้นใหม่นี้ว่า วัดช้างให้ (เพราะช้างมาแสดงนิมิตให้สร้างวัด) และมีชื่อทางราชการในปัจจุบันว่า วัดราชบูรณาราม

หลวงปู่ทวดจำพรรษาอยู่ที่นี่ ได้สั่งสอนพระธรรมแก่คนทั่วไปจนกระทั่งมรณภาพเมื่อปี พ.ศ. 2215 รวมอายุท่านได้ 90 ปี และครองเพศบรพชิตไ้ยาวนานถึง 75 ปี เวลานี้ชื่อของท่านประดิษฐานอยู่ ณ เชื้อมท่านช้างให้ ซึ่งอยู่หน้าวัดช้างให้ซึ่งเป็นวัดที่ชาวใต้รู้จักกันดีนั่นเอง

ขุนอุปถัมภ์ภรากร (ปรีชา นุ่นสุข 2523 : 10 - 19)

ขุนอุปถัมภ์ภรากรมีนามเดิมว่า พุ่ม ช่วยพูลเงิน เกิดเมื่อวันศุกร์ เดือน 4 ขึ้น 7 ค่ำ เวลา 11 นาฬิกาเศษ ตรงกับวันที่ 4 มีนาคม 2434 ณ บ้านเกาะม่วง หมู่ที่ 2 ตำบลคอนทราย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่ออายุ 7 ขวบ บิดาก็เสียชีวิต มารดาจึงต้องย้ายครอบครัว อันมีนางพลับ บุตรสาวคนโตอีกคนหนึ่งกลับภูมิลำเนาเดิมที่บ้านชายคลอง หมู่ที่ 2 ตำบลชะม่วง ในท้องที่อำเภอกะเจียวกัน เด็กชายพุ่มเป็นเด็กกำพร้าอนสอนง่าย เป็นที่รักใคร่ของบรรดาญาติมิตร

การศึกษา

ความหวังเดิมของบิดานั้นอยากให้เด็กชายพุ่มศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรมจนแตกฉาน ให้สามารถทำราชการได้ ไม่ต้องการเห็นบุตรมาเจริญรอยตามตำแหน่งนายโรงโน้หน่า เพราะเป็นอาชีพเด่นกินรำกิน ไม่มีเกียรติ (หากมีความรู้สึกของคนสมัยนั้น) แต่บิดาก็มาสิ้นบุญเสียก่อน มารดาซึ่งเห็นชอบตามความคิดของบิดา จึงได้จัดการให้เด็กชายพุ่มได้เรียนหนังสือ โดยเมื่อเด็กชายพุ่มอายุได้ 11 ปี ได้ฝากเด็กชายพุ่มไว้กับพระครูกาเดิม (หนู) วัดวิหารเม็ก ตำบลลำปำ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง แต่ดูเหมือนว่าโชคจะไม่เข้าข้างเด็กชายพุ่มเสียจริง ๆ เพราะเด็กชายพุ่มเรียนหนังสือไป พออ่านออกเขียนได้ พระครูกาเดิม (หนู) จำเป็นต้องเดินทางเข้าทำกิจธุระในกรุงเทพฯ เด็กชายพุ่มจึงหมดโอกาสในการศึกษา ต้องเดินทางกลับบ้านมาอยู่กับมารดาอีกครั้งหนึ่ง เด็กชายพุ่มจึงหันมาสนใจเอาดีทางโน้หน่า โดยสมัครเป็นศิษย์ของโน้หน่าชุมบ้านป่าพยอม อำเภอควนขนุน ได้พยายามฝึกฝนทั้งรำทั้งร้องอยู่ 2 ปี จนเจนจำแต่ยังไม่เป็นที่พอใจ จึงได้ไปฝากตัวเป็นศิษย์อยู่กับโน้หน่าไซโก แห่งบ้านไม้เสียบ ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โน้หน่าไซโกพิจารณาเห็นว่าเด็กชายพุ่ม หน่วงกานตีมาก จึงยินดียรับเป็นศิษย์ในทันที และครอบวิชาให้อย่างไม่หวงแหน เรียนอยู่กับโน้หน่าไซโกเป็นเวลา 6 ปีเต็ม ๆ เด็กชายพุ่ม ช่วยขุดเงิน จึงกลายเป็น "โน้หน่าพุ่ม" อย่างเต็มตัว ครั้นเมื่อโน้หน่าพุ่ม อายุได้ 16 ปี ขณะที่ออกโรงแสดงหาความชำนาญ มารดาก็ถึงแก่กรรมลง ด้วยความซาบซึ้งในพระคุณของมารดา ดังนั้นเมื่ออายุได้ 21 ปี โน้หน่าพุ่มจึง เข้าพิธีอุปสมบทเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้มารดา โดยมีพระครูกาเดิม (หนู) เป็นพระอุปัชฌาย์ ครั้นลาสิกขาบท โน้หน่าพุ่มได้กลับไปอยู่กับนางพลับผู้พี่สาว และออกโรงแสดงโน้หน่าอีกวาระหนึ่ง คราวนี้ออกเดินทางไปแสดงในที่ต่างถิ่นเป็นนิจสิน เพราะมีผู้นิยมชมชอบยิ่งทวีขึ้นทุกวัน การแสดงของโน้หน่าพุ่มจึงมากที่มากแห่ง มากเมือง มากจังหวัด จนรำลือกันถึงการแสดง การร่ำรำอันอ่อนช้อย งดงาม ยากที่จะหาผู้มาหักเหียมของโน้หน่าพุ่มช่วยขุดเงิน

กล่าวกันว่าชาวภาคใต้ในยุคนี้ต่างกล่าวขวัญถึงโน้หน่าพุ่มกันไม่ขาดปาก และได้ขนานนามโน้หน่าพุ่ม ช่วยขุดเงิน ว่า "โน้หน่าพุ่ม เทวดา" กันทั้งสิ้น เพราะรำสวยเหมือนเทวดา โน้หน่าพุ่ม เป็นบุคคลมธยัสถ์ สุภาพอ่อนโยน สุราไม่ดื่ม บุหรี่ไม่สูบ เงินที่หามาได้ก็ให้พี่สาวเป็นผู้เก็บสะสมไว้

จนมีฐานะมั่งคั่ง จนเมื่อ พ.ศ. 2462 ขณะที่มีอายุได้ 28 ปี จึงได้แต่งงานอยู่กับ นางสาวแพรว ทองขุนคำ บุตรสาวของนายปาน - นางแจ่ม ทองขุนคำ ผู้มีฐานะร่ำรวยแห่งหมู่บ้านนาขยาค อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และนับตั้งแต่นั้นมา โนห์ราพุ่ม เทวา ก็อดเลืบ เลิกอาชีพการแสดง โนห์รา หันมาประกอบอาชีพทำนาทำสวนอย่างมีความสุขตลอดมา และมีบุตรกับนางแพรว จำนวน 5 คน เป็นผู้ชาย 2 คน ผู้หญิง 3 คน ขณะนี้ (พ.ศ. 2523) บุตรทุกคนมีครอบครัวแล้ว

พ.ศ. 2468 ขณะที่มีอายุได้ 35 ปี ได้รับเลือกจากที่ประชุมของคณะในตำบลให้ดำรงตำแหน่ง กำนันตำบลชะม่วง สืบต่อจากนายพุ่ม นาคะวีโรจน์ เป็นกำนันพุ่มอยู่ 6 ปี ก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ พระราชทานบรรดาศักดิ์กำนันพุ่ม ช่วยพูดเงิน เป็น ขุนอุปถัมภ์นรากร ในขณะที่ทำหน้าที่เป็นกำนัน ก็ได้ทำประโยชน์ให้แก่ประชาชนและประเทศชาติอย่างกว้างขวางและมีเกียรติคุณดีเด่น เช่น พ.ศ. 2475 ได้รับพระราชทานเหรียญที่ระลึกฉลองพระนครครบรอบ 150 ปี พ.ศ. 2477 ราษฎรได้เลือกให้เป็นผู้แทนตำบล ได้รับพระราชทานเข็มกลัดผู้แทนตำบล พ.ศ. 2478 ได้รับเงินรางวัล 100 บาท จากทางราชการ ฐานะเป็นกำนันผู้มีความประพฤติดี และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตลอดมาจนถึง พ.ศ. 2485 ขุนอุปถัมภ์นรากรยกย่องในเวลาออกจากตำแหน่งกำนันตำบลชะม่วง หลังจากรับราชการมาเป็นเวลา 20 ปี เพื่อประกอบอาชีพส่วนตัวคือทำนาและทำสวน

การสอนศิษย์โนห์รา

พ.ศ. 2507 ได้รับเชิญไปสอนโนห์ราให้กับนักเรียนฝึกหัดครูสงขลา จนกระทั่งโรงเรียนฝึกหัดครูสงขลายุบรวมกับวิทยาลัยครูสงขลา ท่านก็ยังคงสอนอยู่

พ.ศ. 2514 ได้รับเชิญไปสอนโนห์ราให้กับนักศึกษาวิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช ศิษย์ของท่านทั้งสองสถาบันนี้คงมีไม่น้อยกว่า 1,000 คน

เกียรติอันสูงสุดในความเป็นพุ่ม เทวา

ขุนอุปถัมภ์นรากรในฐานะแห่งโนห์ราพุ่ม เทวา เคยได้รับพระมหากรุณาธิคุณและเกียรติอันสูงสุดในความเป็นพุ่ม เทวา แห่งภาคใต้หลายครั้ง ซึ่งพอจะกล่าวโดยสังเขปได้ดังนี้

พ.ศ. 2458 รำถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว 2 ครั้ง คือที่พลับพลานาง
อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง และที่หน้าวังสมเด็จ จังหวัดสงขลา

พ.ศ. 2476 รำถวายสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ณ ภัตตาคารลำปำ
จังหวัดพัทลุง ได้รับพระราชทานเงินรางวัล 500 บาท

วันที่ 17 มีนาคม 2502 รำถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ณ พลับพลาที่ประทับ หน้าศาลากลางจังหวัดพัทลุง ได้รับพระราชทาน
เหรียญพระบรมรูป รัชกาลที่ 9

วันที่ 12 สิงหาคม 2513 รำถวายพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพร
ณ โรงเรียนนาฏศิลป์ กรุงเทพฯ

วันที่ 18 มกราคม 2514 ผู้อำนวยการวิทยาลัยครูสงขลา นำไปรำให้ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์
ปราโมช ณ โรงแรมสมิทธา จังหวัดสงขลา

พ.ศ. 2514 ผู้อำนวยการกองหอสมุดแห่งชาติ (นางแม่มาส ชาลิต) นำไปรำถวาย
บันทึกไว้เป็นภาพยนตร์ ณ หอสมุดแห่งชาติ ท้าวสุกรี กรุงเทพฯ

วันที่ 20 มีนาคม 2514 ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช นำไปรำถวายพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ณ พระที่นั่งจักรวรรดิไพฑูริย พระราชวังดุสิต

วันที่ 8 - 9 พฤษภาคม 2514 ทางราชการเชิญไปแสดง ณ บริเวณท้องสนามหลวง
กรุงเทพฯ เนื่องในงานวันรัชชกาลที่ ๕๕

นันทาทรรศนะต่อความเป็นพุ่มเทวา

หน่วยงานและบุคคลในระดับต่าง ๆ ต่างก็มีทรรศนะในเชิงสรรเสริญเกียรติคุณของ
ขุนอุปถัมภ์นารากร ในความเป็นพุ่มเทวา ในหลายทางและหลายวาระ เช่น ขุนอุปถัมภ์นารากร:
พุ่มเทวา คือผู้รักชาติ

ท่านขุนอุปถัมภ์นารากร เองก็มีทรรศนะต่อพุ่มเทวา เช่นเดียวกับที่คนอื่น ๆ มีต่อพุ่มเทวา
โดยเห็นว่า พุ่มเทวา เป็นคนรักชาติยิ่งชีวิตคนหนึ่งเหมือนกัน กล่าวคือ ความรักชาติ ไม่จำเป็น

จะต้องเป็นผู้ถืออาวุธไปรบทัพจับศึกเสมอไปหรือ การมาช่วยกันรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของปิตุภูมิ
มิให้ใครมาทำลายได้ ก็เป็นความรักชาติยิ่งชีพได้เหมือนกัน

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ : พุ่ม เทวา คือผู้สืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติ

ในโครงการจัดงานเชิดชูเกียรติศิลปินของภาคใต้ : ชุนอุปถัมภ์ภรากร (พุ่ม เทวา)

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้มีพรทนะต่อพุ่ม เทวาคนหนึ่งมีความหมายว่า พุ่ม เทวา
นับได้ว่าเป็นโนห์ราที่มีอาวุโส ทั้งมีชื่อเสียงและเป็นที่เคารพนับถือของคนหลายระดับ เป็นระยะ
เวลานานจนถึงปัจจุบัน เป็นผู้เผยแพร่ศิลปะการเล่นโนห์ราไปทั่วจังหวัดภาคใต้ เป็นผู้ที่มีความ
สำคัญยิ่งในการฟื้นฟูการรำโนห์ราให้แพร่หลาย เป็นที่รู้จักและยอมรับนับถือกันโดยทั่วไป กิษย์ของ
ท่านแต่ละคนยังคงรักษาแบบแผนการรำตามแบบที่ได้เรียนได้ฝึกหัดมาทุกประการ ตามความตั้งใจ
ที่ท่านชุนได้สั่งไว้ อันยังผลให้ศิลปะก้านนี้คงอยู่และสืบทอดต่อไป

ส่วน ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้กล่าวยกย่อง พุ่ม เทวา ไว้ว่า พุ่ม เทวา คือดวงประทีป
แห่งนาฏศิลป์

พุ่ม เทวาวรรณและพวงนี้

กวยเกียรติคุณอันยิ่งใหญ่ซึ่งเป็นเกียรติยศทางการทำงาน เป็นเกียรติยศในความสามารถ
ตลอดถึงความเป็นมาแห่งสมญานาม "พุ่ม เทวา" โนห์รา ผู้ว่าสวยเหมือนเทวดา กำนันผู้มีเกียรติคุณ
รับพระราชทานมรรคาศักดิ์เป็นชุนอุปถัมภ์ภรากรคนชยันแห่งชาติ และผู้พิศมัยร่างกายแม้จะเสมือน
ไม้ไผ่ตั้งแต่ยังยืนมั่นในการฟื้นฟูเผยแพร่ศิลปะพื้นเมืองของภาคใต้ไว้ให้คงอยู่คู่ชาติสืบไป ชุนอุปถัมภ์ภรากร
(พุ่ม เทวา) จึงเป็นบุคคลที่อยู่ในดวงใจของทุกคน เป็นแบบอย่างของคนในชาติทั้งในวันนี้และพวงนี้
เป็นนิรันดร์

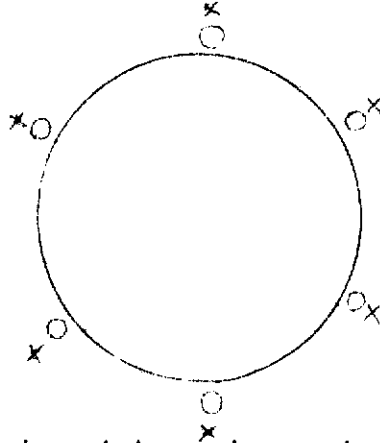
3. สาขากีฬาและนันทนาการ (The sports and Recreation)

3.1 กีฬาศึกษา การเลินมาทางแดง

การเลินมาทางแดง

การเลินมาทางแดง เป็นกิจกรรมนันทนาการที่ให้ความสนุกสนานแก่ผู้เล่น และผู้อ่านได้ ออกกำลังกายไปด้วย ไม้มุ่งที่การแพชนะและไม่คอยเอาจริง เอาจริงในเรื่องวิธีการหรือเทคนิค การเลิน แต่จะมุ่งในด้านความรื่นเริงของผู้เข้าร่วมเลินมากกว่า

สนาม ใช้สนามที่กว้างพอควรที่จะยืนเป็นวงโดยโยนรับพอลิ่ง ลานวิ่งกว้างพอที่จะวิ่งหนี การปาได้

จำนวนผู้เล่น ไม่จำกัดว่าฝ่ายละเท่าใด แต่ถ้ามักเกินไปวงจะกว้างซึ่งอาจเล่นกันได้ ไม่ทั่วถึง ขนาด 5 คู หรือ 6 คู จะพองาม

อุปกรณ์ในการเลิน ฝาหอยทรายหรือลูกบอลหรือตะกร้อที่สานด้วยใบมะพร้าวใส่ดินทราย ไวข้างในพอขวางปาได้ไม่เจ็บนัก

วิธีเลิน ผู้เลินจับเป็นคู่ แบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายม้าและฝ่ายโยน เริ่มเล่นด้วยการเสี่ยงว่าใครได้ชีก่อนหรือโยนก่อน อาจแยกเสี่ยงเฉพาะคู่หรือแยกพวกก่อนแล้วเสี่ยงก็ได้ ฝ่ายเสี่ยงแพต้องเป็นม้าให้ฝ่ายชนะชีกโยนของ (อุปกรณ์ที่ใช้เลิน) รับกันไปรอบ ๆ วงไปตามลำดับ บางครั้งก็อนุญาตให้ข้ามคนได้ แล้วแตกการตกลง คนเป็นม้ามั้สิทธิ์โยกตัวเพื่อให้คนรับของพวกได้ เมื่อของตกฝ่ายเป็นม้าจะจับขวางผู้ชีกทันที ถ้าปาถูกฝ่ายโยนก็ตกลงรับเป็นม้าถูกชีกหลังและเล่นต่อไป

แต่ถ้าฝ่ายโยนหรือหนีฝ่ายเป็นมาปาไม่ถูก ฝ่ายเป็นมาก็ถูกชกหลังต่อเล่นไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะเลิก
การเล่นนี้ไม่มีการตัดสินแพ้ชนะ (เจริญ รอดเดช 2520 : 12)

3.2 นันทนาการ ศึกษา การละเล่นพื้นบ้าน ได้แก่ เพลงบอก มโนห์รา กาทลอ
เพลงบอก (วิเชียร อนุคร และคนอื่น ๆ 2521 : 330 - 333)

ความหมาย เพลงบอกเป็นการละเล่นอย่างหนึ่ง นิยมเล่นกันในวันครูสงกรานต์
เป็นการบอกเล่าข่าวร้องไห้ชาวบ้านทุกแควไต่ทราบว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่แล้ว หรือเป็นการ
บอกเล่าเรื่องราวข่าวสารต่าง ๆ เช่น บอกข่าวเชิญไปทำบุญกุศลที่นั่นที่นั่นตามเหตุการณ์ จะเห็นว่า
เพลงบอกเกิดขึ้นเพื่อใช้ในการข่าวประกาศเรื่องต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบนั่นเอง เหตุผลก็คือ
ในสมัยโบราณคนที่รู้หนังสืออ่านออกเขียนได้มีน้อย กิจกรรมพิมพ์ไม่แพร่หลาย โดยเฉพาะราย-
ละเอียดการเปลี่ยนแปลง หรือการประกาศสงกรานต์ประจำปีไม่ได้มีการพิมพ์ปฏิทินอย่างเช่นปัจจุบัน
แต่มีบางท่านบอกว่า เพลงบอกคือเพลงกระบอกทั้งนี้เพราะว่าคณะเพลงบอกจะมีกระบอกไม้ไผ่ซึ่ง
บรรจุน้ำมนต์หรือเหล้าดีไปในวงด้วย เพื่อใช้กระแทกตรงนั้นได้มานปลุกให้เจ้าของบ้านตื่นใน
ตอนกลางคืนก่อนวันสงกรานต์ จึงได้เรียกการละเล่นนี้ว่าเพลงกระบอก แต่ต่อมาคำว่า "กระ"
ได้หายไป เพราะชาวบ้านได้นิยมพูดสั้น ๆ อยากรู้ก็ถามข่าวมักชกไต่ส่วนใหญ่เชื่อว่า เพลงบอกมา
จากการบอกกล่าวอันเป็นความหมายแรก มีน้อยคนที่เข้าใจว่าหมายถึงกระบอก

ไม่ว่าเพลงบอกจะมีความหมายหรือความเป็นมาอย่างไรก็ตาม เพลงบอกก็เป็นการละเล่น
ที่นอกจากให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่ความรู้ในเรื่องสงกรานต์ เช่น
ความเป็นมาของสงกรานต์ ชื่อของนางสงกรานต์ พาหนะของนางสงกรานต์ ตลอดจนจำนวนนาศ
ที่ให้ไว้ ชาวกล้าจะได้อะไร และความรู้เรื่องอื่น ๆ เช่น คำสอน วัฒนธรรม ประเพณี
ประวัติ บุคคลสำคัญอีกด้วย

ลักษณะการเล่น พอถึงปลายเดือนสี่ข้างเดือนห้า ซึ่งเป็นระยะที่ชาวบ้านมักไต่ส่วนมาก
เก็บเกี่ยวขั้นหนึ่งเสร็จแล้ว เวลาพลบค่ำตามแคว้นบ้านจะได้ยินเสียง เพลงบอกแหบจะกล่าว
ไต่ทุกหมู่บ้าน ออกกระเวนตามบ้านใกล้เคียงโดยมีบุคคลหนึ่งเป็นที่รู้จักกันในหมู่บ้านนั้น
เป็นคนนำทาง คอยไปปลุกเจ้าของบ้านให้เปิดประตูรับ เจ้าของบ้านจะเปิดประตูรับก็ต่อเมื่อ

เขาแน่ใจว่าคนที่มาเขียนนั้นเป็นผู้ซึ่งเขารู้จักดี หากจำเสียงไม่ได้จะไม่ยอมเปิดประตูรับอย่างเด็ดขาด ทั้งนี้เพราะว่าบางทีก็มีการสวมรอยของผู้ร้ายมาทำที่ เป็นเพลงบอกแล้ว เขาปล้นบ้านก็มี เมื่อเจ้าของบ้านเปิดประตูรับ แม่เพลงก็จะขับกลอนเพลงบอกขึ้นทันที เนื้อความในตอนแรกมักจะเป็นบทไหว้ส่งศักดิ์สิทธิ์และกล่าวชมเชย เจ้าของบ้านตามสมควร เจ้าของบ้านจะเชื่อเชิญขึ้นบนเรือน ยกเอาหมากพลู บุหรี่ หรือบางทีก็นำเหล้ามาปลั่งออกมาเลี้ยงหรือหยิบยื่นให้เป็นสละเบี่ยงหรือยาแก้หนาวในคณะที่ออกตระเวนว่าเพลงบอกกันต่อไป เจ้าของบ้านบางคนอาจจะตองภูมิรู้ของเพลงบอกโดยถามถึงเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่นหลักธรรมคำสอน หรือความเป็นมาของทฤษฎีสงกรานต์ แม่เพลงก็จะขับเพลงบอกเล่าให้ฟัง หากชอบก็ถูกตอง เจ้าของบ้านก็จะให้รางวัล แต่ถ้ายกไปได้อาจจะเคราะห์ร้ายถูกเจ้าของบ้านเชิญลงจากบ้านก็ได้แต่ส่วนใหญ่แล้ว เจ้าของบ้านก็ไม่ถึงกับไล่คณะเพลงบอกเพราะอยากจ่ายรางวัล จึงมักมีรางวัลให้คณะเพลงบอก คิดไม่คิดมือถนัดไปเสมอ กอเมาะอำลาลากลับไปบ้านอื่น ๆ คณะเพลงบอกจะขับเพลงบอกให้ศีลให้พรตามธรรมเนียม และคณะเพลงบอกก็จะตระเวนกันต่อไปตลอดกรุงจึงจะเลิก แต่ส่วนใหญ่มักจะไปเมามายอยู่ที่ใดที่หนึ่ง

ผู้เล่นเพลงและเครื่องดนตรี

เพลงบอกคณะหนึ่งใช้คนไม่มาก มีแม่เพลง 1 คน และลูกคู่อีก 4 - 6 คน หรืออาจจะน้อยหรือมากกว่านี้ก็ได้ มีดนตรีประกอบอย่างเดียวคือ ฉิ่ง การร้องเพลงบอกใช้ภาษาถิ่นมักจะได้โดยร้องคนเป็นกลอนสวดแต่ ๆ ใช้ปฏิภาณร้องไปตามเหตุการณ์ที่พบเห็น แต่ถ้าวร้องในโอกาสอื่น เช่น ร้องกล่อมขวัญ หรือสรรเสริญความดีงามของบุคคลมักจะเตรียมตัวโดยประพันธ์เรื่องไว้ก่อนไปร้องก็มี ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามแบบแผน ถูกตองตามกาลเทศะ และมีความไพเราะตรงกับวัตถุประสงค์ของเจ้าภาพหรืองานนั้น ๆ สำหรับดนตรีประกอบ บางคราวก็มีเพิ่มขึ้น คือนอกจากฉิ่งซึ่งเป็นเครื่องดนตรีหลักแล้ว ก็อาจมี ขลุ่ย ปี่ ทับ กรับก็ได้

แม่เพลงส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้คงแก่เรียนและรอบรู้สารพัด มีไหวพริบปฏิภาณดี สกิลปัญญาหลักแหลม เจ้าของบ้านจะให้กล่าวชมอะไรก็มักจะชมได้ทันที หรือในการประชันกัน มักจะโต้ตอบกันอย่างเผ็ดร้อน แหลคมคม ชูชุกยกกันมาว่าอย่างถึงพริกถึงขิง แต่จะไม่ถือโกรธกัน

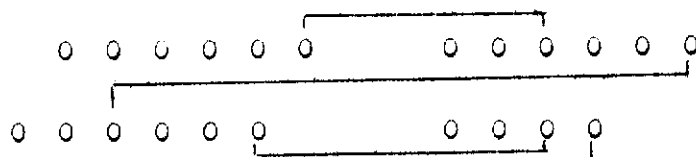
วิธีเล่นหรือขับเพลง

สำหรับวิธีการขับเพลงบอก เมื่อแม่เพลงร้องจบวรรคแรกลูกคู่ก็รับครึ่งหนึ่ง โดยรับว่า "ว่า เอวาทะ" พรอม ๆ กับจะทองคอยค้ำให้เข้ากับจังหวะ ถ้าแม่เพลงว่าวรรคแรกซ้ำอีก ลูกคู่ก็จะรับว่า "ว่าทอยซำฉาเอ" และเมื่อแม่เพลงว่าไปจนจบบทแล้ว ลูกคู่จะต้องรับวรรคสุดท้ายอีกครั้งหนึ่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

รอก :	น้ำเคยเหี่ยวขมาหลายบ่อน (ลูกคู่รับ)	ในเขตนครไม่เคยแพ้
	ทั้งไก่หนุ่มไก่แก่รันปลอยให้รอกณะ	รอกณะเพียงอันสอง (ลูกคู่รับ)
	อายเหลือหางขามันเข้าซาด (ลูกคู่รับ)	ตีเพื่อนดังฟาดกัมไม้พลอง
	จะแพ้ไกรรองท่าชอม	รอกสู้จนยอมตาย (ลูกคู่รับ)
ปาน :	ฉานนี้กว่าปานแหและรวงก่อน (ลูกคู่รับ)	เพราะอายุอ่อนมากมาย
	จำเป็นต้องไซ้ชนิดี	กว่ารอกจะมีชัย (ลูกคู่รับ)
	เขานอกกับปานมาตลอด (ลูกคู่รับ)	ว่าคอนารอกเหมือนหงส์
	จุกเหมือนกระจกั่วเหมือนลิง	จะจริงหรืออย่างไร (ลูกคู่รับ)

ตัวอย่างที่ยกมานี้เป็นบทโต้ตอบระหว่างเพลงบอกปานบอกกับเพลงบอกรอกตลอด เป็นการโต้ตอบด้วยปฏิภาณที่ฉะฉาน ทางฝ่ายทางใช้วาทศิลป์โจมตีกันอย่างรุนแรงเป็นที่ถึงอกถึงใจผู้ฟังไปตาม ๆ กัน

ในกลอนเพลงบอกบทหนึ่ง ๆ มีจำนวนวรรคอยู่ 4 วรรค วรรคหนึ่ง ๆ มีจำนวนคำไม่คอยแน่นอน และสัมผัสก็ไม่คอยเคร่งครัด โปรดสังเกตแผนผังและสัมผัสต่อไปนี้

" ครันไคมีครตนักดี	ผูกไมตรีไว้ในแน่น
อย่ากลอนแคลนลอคลักสัน	ทำเป็นหันหน้า
เมื่อข่าวของเงินทองเพื่อ	หยิบแบ่เนื้อแจกเจ้าจุน
กับหมันหมุนเอาใจคอย	กันให้พอคี "

แต่ก่อนนั้นเมื่อใกล้จะถึงเทศกาลต่าง ๆ คณะเพลงบอกหรือพวกที่ชอบเพลงบอกต่างก็เตรียมฝึกซ้อมหาลูกคู่และคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ เพื่อที่จะประกวดประชันกัน โดยเฉพาะในวันสงกรานต์ซึ่งที่กล่าวไว้ในตอนต้นแล้ว หลังจากศึกษาคร่ำครึเสร็จ ทกมายคณะเพลงบอกจะไปว่าเพลงบอกตามบ้านผู้ใดคนใดหรือผู้ใดที่ตนรู้จักคุ้นเคย เจ้าของบ้านที่เพลงบอกไปจะจัดเตรียมอาหารและของรางวัลตามความเหมาะสม คณะเพลงบอกจะกล่าวกลอนชมทุกสิ่งทุกอย่าง และถ้าเจ้าของบ้านขอให้ชมสิ่งใดก็จะกล่าวกลอนชมสิ่งนั้น คณะเพลงบอกที่ไปนี้มักจะจบเพลงบอกลงด้วยคำเป็นขอเจ้าของบ้าน แล้วก็ลากลับไปบ้านอื่น ๆ อีก ความนิยมแบบนี้ในปัจจุบันกำลังลดน้อยลงมาก ยังมีเหลืออยู่ในบางท้องถิ่นเท่านั้น ส่วนใหญ่แล้วเพลงบอกปัจจุบันมักจะว่าประชันกันตามงานวัด งานทำบุญบ้าน งานนักขัตฤกษ์ หรือกล่าวเรื่อยไปเงินตามวัดในงานบุญหรือตามบ้านโดยไม่ระบุเวลาว่าเป็นเวลาใด จึงทำให้ศิลปะเพลงบอกชนิดวัตถุประสงค์เดิมออกไปทุกที

นักเล่นเพลงบอกที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย จนคิดปากชาวบ้าน เช่น ปานบอกรอดหลอ เพลงบอกสร้อย ฯลฯ ในปัจจุบันวงการเพลงบอกซบเซาลงไปมาก ผู้สนใจเพลงบอกมีอยู่เป็นส่วนน้อยคือเฉพาะในหมู่ของคนเขาคันทรง และในสถานศึกษาบางแห่งเท่านั้น คนส่วนใหญ่จึงมักมองเห็นว่าเป็นสิ่งไม่ทันสมัย สู้ภาพยนตร์โทรทัศน์ไม่ได้ จึงเป็นเรื่องน่าคิดว่าศิลปะเพลงบอกอาจจะต้องสูญหายและเหลือเพียงชื่อในที่สุด (วิเชียร ณ นคร และคนอื่น ๆ 2521 : 330 - 333)

มโนห์รา

มโนห์ราหรือที่ชาวบึงกาฬได้นิยมพูดคัดคำให้สั้นลงว่า "โนรา" เป็นการละเล่นที่นิยมกันมากทั่วภาคใต้ ไม่ว่างานเทศกาลนักขัตฤกษ์หรืองานมงคลใด ๆ มักจะมีมโนห์รามาแสดงด้วยเสมอ มโนห์ราเป็นการแสดงทำนองเกี่ยวกับละครชาตรีที่เล่นกันแพร่หลายในภาคกลาง กล่าวคือมีการรำรำ มีท่วงเจรจาและการแสดงเรื่องยาว

การพ้อนรำของไทยประเภทละครที่มีมาแต่เดิมนั้นมี 3 อย่าง คือละครชาตรี หรือมโนห์รา ละครนอกและละครใน บรรดาละครทั้ง 3 อย่างนี้ ถือกันว่าละครชาตรีเป็นแบบฉบับดั้งเดิมของละครไทย และอาจเป็นต้นคำรับของละครนอกละครในด้วย ส่วนละครทุกกับละครร้อง เป็นของที่เพิ่งมีขึ้นทีหลัง คือเมื่อรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ประวัติความเป็นมา

มีผู้บางท่านกล่าวว่ามโนห์ราน่าจะเป็นวัฒนธรรมอินเดียมาแต่เดิมแพร่หลายเข้าสู่ชาวและมลายู แล้วจึงเข้าสู่จังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย เพราะถ้าสังเกตท่ารำของมโนห์รา โดยเฉพาะท่ารำในตอนไหว้ครู จะแลเห็นได้อย่างชัดเจนว่ามีท่าทางและการใช้มือและนิ้วคล้ายอินเดีย ลีลาที่ท่ารำก็มีเชิงชาวปักษ์ใต้เป็นอันมาก การแสดงก็ดำเนินคล้ายคลึงกับการแสดง "มะโย่ง" ของมลายูเป็นที่สุด แต่ก็มีบางท่านกล่าวว่ามโนห์ราหรือโนราน่าจะเป็นการเล่นของชาวปักษ์ใต้ดั้งเดิม มีใต้นำมาจากเหนือ วิวัฒนาการมาจากการทำพิธีวงสรวงของพรานซึ่งล่าสัตว์เป็นอาชีพ เครื่องดนตรีทุกอย่างก็วิวัฒนาการมาจากพราน เช่น ใช้ใบไม้เป่า เรียกสัตว์ทำให้เกิดเครื่องเป่า (เช่นเป็) เคาะไม้ทำให้เกิดการเคาะจังหวะ และเกิดเครื่องเคาะจังหวะ เช่น กรับ ฉิ่ง ฉาบ การจับฉิ่งก็มีการสอดฉิ่ง ทำให้เกิดการขับหรือการร้องกลอน ในการล่ากระเจงของพรานก็ใช้ใบไม้รองสูง ๆ แล้วตีเป็นจังหวะ ภายหลังได้ใช้หนังสัตว์หุ้มกระบอกแทนจนกลายเป็นเครื่องตีคอกกลอง

ตำนาน

กำเนิดของมโนห์รามีกกล่าวไว้เป็นตำนานที่เล่าสืบต่อกันมาต่าง ๆ กันออกไปดังนี้ นางนวลทองสำลี ธิดาพระยาสาวยฟ้าพาคณินไปว่ามีเทวดามารำให้ดู นางตื่นขึ้นมาจำได้จึงหัตว์าจนชำนาญแล้วรำให้นางกำนัลดู ทหาร่าทั้งหมดมีสิบสองบท ตำนานมโนห์ราถูกไว้เป็นคำกลอนดังนี้

"นางนวลทองสำลี	เป็นบุตรีท้าวพระยา
นรดิษณังงามนักหนา	จะแจบกังนางอัปสร
เหวเอาเข้าคลจจิต	ให้แบรมิตเทพสิงทร
รูปร่างอย่างซิ่นนอน	รอนว่างาทาคางกัน
แม่ลายพันเพื่อน	ตระหนกถ้วนแต่เครือวัลย์
บทยาทกล่าวพากย์พัน	ยอมจำแกแม่หนักหนา
จำได้สิบสองบท	กามกำหนดคินวิญญาณ์"

ต่อมานางทรงครรภ์เพราะกินเกสรบัว พระบิดาทรงพระพิโรธจึงจับนางลอยแพไปถึงเกาะ "กะซัง" หรือ "สะซัง" จนประสูติโอรสชื่อว่า "เพกกุมาร" นางเฝ้าสอนเมโนห์ราให้โอรสโดยนางรำให้ดูริมฝั่งน้ำให้โอรสดูเงาในน้ำจนเพกกุมารจำได้ พระอินทร์เนรมิตคนให้สืบสองคนออกเดินทางร้ายรำไปจนกระทั่งถึงเมืองพระยาสาयฟ้าฟาด พระยาสาयฟ้าฟาดสนพระทัยได้รำถวายให้ทอดพระเนตรจนเป็นที่พอพระทัยจึงพระราชทานนามว่า "ขุนศรีสัตถา" จึงคำประพันธ์ว่า

" แลไว้ให้รำสนองบาท	โทษราชสมจิตหวัง
สมพระทัยหักฝัง	ทางผลเนตรเห็นความดี
แลแล้วประทานซึ่งเครื่องทรง	สำหรับองค์พระภูมิ
ทำได้ใส่กรศรี	สร้อยทับทรวงทรงภูษา
แลแล้วประทานซึ่งเครื่องทรง	คล้ายองค์พระราชา
แล้วจ้านรจา	ให้ชื่อว่า "ขุนศรีสัตถา"

บางตำนานเล่าว่า ขุนศรีสัตถาหรือพ่อขุนศรีสัตถามาจากกรุงศรีอยุธยา ถ้วย่างพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาค้ำจรงราชานุภาพ ทรงสันนิษฐานว่าขุนศรีสัตถาเป็นละครที่มีชื่อเสียงตอนปลายกรุงศรีอยุธยา มีเรื่องก็อย่างหนึ่งถูกเนรเทศลอยแพไปจากกรุงแพไปติดอยู่เกาะสีมัง ชาวเรือไปพบจึงนำไปอยู่ที่นครศรีธรรมราช ขุนศรีสัตถาได้นำแบบแผนการละครชาวอยุธยาไปเผยแพร่ เรื่องที่นำไปสอนให้เล่นมีเรื่องพระรถเสนและเรื่องมโนห์รา เป็นต้นการเล่นไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงคงรักษาแบบฉบับละครชาตรีสมัยอยุธยาไว้ครบถ้วน และตอนท้ายทรงเล่าว่าขุนศรีสัตถาเป็นนักนาฏศิลป์ที่วงการละครยกย่องเป็นครูมาจนบัดนี้ ซึ่งปรากฏในบทไหว้ครูว่า

"ครูเอยครูสอน	สอนไว้ให้รำสืบสองท่า
พ่อขุนศรีสัตถา	สอนให้รำท่าต่างกัน
แม่ลายกนก	แล้วยกขึ้นเป็นเครื่องวิสัย
ราหูจับจันทร์	ให้เวียนแต่ซ้ายไปขวา"

บางคำรำเลาว่าท้าวทรวงศ์และนางสุวรรณการครองกรุงศรีอยุธยา มีพระธิดาองค์หนึ่งทรงพระนามว่า นางนวลสำลี ครั้นพระธิดาเจริญวัยขึ้น เทพธิดาก็คิดลงมาปฏิสนธิในครรภ์ เมื่อความทราบถึงพระบิดาก็ทรงพระราชดำริว่าจะเป็นที่อับอายแก่ชาวเมือง จึงตรัสสั่งให้ลอยแพนางนวลสำลี เทพธิดาบังคาลให้เกิดพายุพัดแพลอยไปติดอยู่ที่เกาะกะบัง และเนรมิตศาลาให้นางอาศัย เมื่อครบถ้วนเทศกาลประสูติกุมาร เทพธิดาได้มาชุบพี่เลี้ยงและนางนมให้เพื่อบำรุงรักษาพระกุมาร

วันหนึ่งพระกุมารพร้อมด้วยนางนมและนางพี่เลี้ยงไปเที่ยวป่าพบสระน้ำ ที่สระนั้นมีนางกินรี 500 คน มารำเล่นอยู่ พระกุมารกับนางนมคือนางพี่มาลากิจำเอาท่าของนางกินรีนั้นมาได้ ครั้นอายุ 9 ปี เทพธิดาก็ลงมาประทานนามว่า เทพสิงห และเอาก้อนศิลาก้อนหนึ่งชุบให้เป็นพรานบุญ อยู่มาวันหนึ่งพระเทพสิงหและพรานบุญได้ชวนกันไปเที่ยวป่าและไถนอนหลับใต้ต้นรัง เทพธิดาลงมาเข้าเฝ้าบอกท้าวพระเทพสิงหและพรานบุญต่างก็จำได้แม่นยำทั้ง 12 ทาคือ

ท้าวเมลาาย	ท้าววิคุม
ท้าวเขาควาย (ราหูจับจันทร์)	ท้าววิวาน
ท้าวกินนร	ท้าววิคลี
ท้าวจัระมา	ท้าววิแย้ม
ท้าวลงฉวก (หงส์ลีลา)	ท้าวเมงมุมชกโย
ท้าวฉกนอย (ช้างประสาธนา)	ท้าวพาลา

ท้าวทั้ง 12 ท้าวก่กล่าวแล้วเป็นท้าวแบบฉบับของมโนห์รามาจนถึงทุกวันนี้ ก่อจากนั้นเทพธิดาก็เนรมิตหีบให้ 2 ใบ ชื่อว่า น้ำคาศกและนกเขาขัน และกลองหนึ่งใบ ชื่อว่า เกรสิสุวรรณโลก จากนั้นได้ลอบสัมผัสกายของค้เทพธิดามาชุบเป็นขุนศรีทศาเพื่อเป็นครูมโนห์ราไว้แทนเทพธิดาของตน

พระเทพสิงหกับพรานบุญขึ้นขึ้นเห็นขุนศรีทศา หีบ และกลองต่างก็มีความชื่นชมยินดีและยกย่องให้ขุนศรีทศาเป็นครู แล้วพากันกลับไปยังศาลาที่อาศัย เทพธิดาก็เนรมิตเรือให้อีก 1 ลำ นางนวลสำลีสักพาพระเทพสิงหและสมัครพรรคพวกลงเรือลำนั้นไปขึ้นฝั่งที่เมืองอยุธยา พระเทพสิงหได้เหี่ยวร้างไปทั่วทุกหมู่บ้านจนเป็นที่เลื่องลือของชาวเมืองว่ารำไค้สวดยมาก ท้าวทรวงศ์จึง

รับสั่งให้ไปรำน้าพระที่นั่ง ท้าวทศวงศ์ทอศพระเนตรเห็นนางนวลสลักทรงจำได้ ครัสเรียก
เข้ามาไต่ถาม นางได้เล่าความแค้นหลังถวายนกทรงไปรอกปรานมาก พระราชทานเครื่องต้น
ให้พระเทพสิงหและยกขุนศรีทศาเป็นกรมไนหรัอย่างเป็นทางการ

ความเชื่อเรื่องกรมไนหรั การไหว้ครูและการเข้าโรงครู

คำว่ากรมไนหรัในที่นี้หมายถึง "ครูหมอโนรา" นั่นเอง นับเป็นสิ่งสำคัญมาก
เพราะผู้ที่จะมีศักดิ์รำนโนราหรือเป็นเชื้อสายมโนรหาก็จะต้องกราบไหว้บูชาทุกปี ถ้าละเลยไม่
ปฏิบัติมักจะเป็นไปต่าง ๆ เช่น เจ็บป่วยรักษาไม่หายจนกว่าจะได้แก่นโดยเข้าโรงครู ครูคนใด
นางนวลสลัก ขุนศรีทศา เป็นต้น

ส่วนการไหว้ครูและการเข้าโรงครูมโนรหาก็จะทำพิธีไหว้ครูทุกครั้ง แต่การไหว้ครู
ที่สำคัญที่สุดซึ่งทำกันทุกปีคือ "การเข้าโรงครู" มักจัดกันในเดือนสี่ หรือเดือนหก มักทำกันเป็น
พิธีใหญ่ ต้องปลุกโรงพิธีอยู่เชิงครูและรำถวาย สำหรับโรงครูมีเครื่องประกอบได้แก่บายศรี
ต้นกล้วย อาจจะใช้ห้าชั้นหรือเจ็ดชั้น ผักกาดเทศาน กล้วยปิ้งที่ครู เครื่องเขียนสองสำหรับ
เสื่อผ้าสองชุด กระจก หวี น้ำมัน อาหารคาวหวานอย่างละหนึ่งสำหรับ หมอน้ำมัน มะพร้าวอ่อน
เหล้า เครื่องเขนเทริด เขียนหน้าศาล 9 เล่ม เขียนหน้าชื่อโรงครู 9 เล่ม หัวพรานวางไว้
บนหมอน หมาก 9 คำ วางไว้หน้าหัวพราน กลางโรงเหนือศีรษะกาดผ้าเทศาน ต้นเตย 3
ท่อนไว้บนหลังคา ผู้กระทำพิธีจะต้องนั่งเชิงครู ครูจะมาเข้าทรงหรือไม่ก็ได้ การทำพิธีใช้เวลา
3 วันบ้าง 5 วันบ้าง 7 วันบ้าง ในขณะที่เชิงครูคนตรีประโคมทั้งกลางวันกลางคืน หลังจากนั้น
ลูกศิษย์จะรำถวายครู การไหว้ครูหรือการเชิงครูจะต้องบูชาพระรัตนตรัย เทวดา เสตตัน
(เทวดาผู้คุ้มครองแผ่นดิน) เสรีแล้วชวนเอ กาดโรง (ประกาศโรง) กาดครู (ประกาศครู)
และออกตัว (การออกมานอกนาก)

การแสดง

ก่อนออกตัวแสดงจะมีการโหมโรงและเชิงครู การไหว้ครูหรือเชิงครูเป็นวัฒนธรรม
ประจำชาติไทยมาแต่ครั้งอำรรพ ก่อนตัวแสดงแต่ละตัวจะออกแสดงจะมีการกล่าวหน้ามานโดยใช้

กลอนหนึ่งตะลุง เมื่อออกมาหน้าโรงจะมีการรำเพื่ออวดท่ารำเสียก่อน เมื่ออวดท่ารำเสร็จแล้ว ก็ไปนั่งที่เตียง แล้วกล่าวบทกลอนที่เรียกว่า "ฉันทน์เข้ามานั่งท่าท่า" ซึ่งเรียกกันว่า "ท่าบท" จากนั้นก็ลุกขึ้นมาว่ากลอนสี่ กลอนหกหรือกลอนแปดโดยมีลูกคู่รับ เสร็จแล้วก็เข้าโรง รำเช่นนี้ หลาย ๆ ตัวแล้วจึงมีตัวพรานออกมาบอกเรื่อง ตัวพรานจะสวมหน้ากากเรียกว่า "หัวพราน" หรือ "หน้าพราน" และจากไม้ทาสีหางของคู่ตลก ลักษณะของหน้าพรานคือ จมูกใหญ่ แก้มป่อง ปลายจมูกและแก้มทาสีแดง มโนห์รา ถือว่าหน้าพรานเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์สามารถป้องกันอันตรายในระยะสามวาจากตัวโรง การเล่นเรื่องมีการเจรจาเป็นภาษาถิ่นบ้าง ภาษาภาคกลางบ้าง สลับกลอน ไขว้บทกลอนบรรยายเรื่องโดยตัวแสดงเป็นคู่ว่ากลอน เรื่องที่เล่นก็เล่นแต่เรื่องมโนห์รา แต่ในปัจจุบันนี้เล่นเรื่องประโลมโลกได้ทุกเรื่อง นอกจากนี้ในปัจจุบันนี้มโนห์ราส่วนใหญ่ไม่ค่อยรำอวดท่ารำ ๆ อย่างแต่ก่อน แต่ไปมุ่งการแสดงเรื่องต่าง ๆ แบบละครท่ารำเก่า ๆ จึงหาคุยไต่ยาก

ถ้าเป็นการแข่งขันกันจะมีพิธีเขียนรูปคือวาดรูปฝ่ายตรงกันข้ามลงในแผ่นกระดาษ เขียนชื่อด้วยอักษรขอมให้หายเลือนเขียนรูปนั้น เพื่อให้ฝ่ายตรงกันข้ามแพ้ฝ่ายตนและเป็นการป้องกันคุณไสยด้วย หลังจากเขียนรูปเสร็จแล้วมโนห์ราผู้เป็นนายโรงจะออกรำเพื่อรับเทริดซึ่งพรานถือเทริดรำหลอกออกไปตามจังหวะ นายโรงจะต่องรำไปจนสอดหัวเข้าไปในเทริดได้ หลังจากนั้นเมมโนห์ราอื่น ๆ จึงออกตัวแสดงต่อไป ปัจจุบันนี้การเขียนรูปและการรับเทริดไม่ปรากฏแล้ว เมื่อให้วิทยุเสร็จมักออกตัวแสดงทันที

มโนห์ราแสดงในเวลากลางวันหรือกลางคืนก็ได้ ถ้าเวลากลางวันจะเริ่มแสดงเวลาประมาณ 10.00 นาฬิกา เลิกเวลาประมาณ 16.00 นาฬิกา ถ้าแสดงกลางคืนมักลงโรงประมาณ 20.00 นาฬิกา เลิกเที่ยงคืนหรือเลยเที่ยงคืนก็มี งานที่รับแสดงอาจจะเป็นงานวัด งานเทศกาลต่าง ๆ หรือแค้น สำหรับคาราค (ค่าจ้างแสดง) ถ้าเข้าโรงครู 3 วัน 3 คืนก็ประมาณ 2,000 - 3,000 บาท ถ้าเล่นแค้นคาราคโรงไม่เกิน 1,500 บาท (ปัจจุบันคงมากกว่านี้) อย่างไรก็ตามการจ่ายคาราคโรงขึ้นอยู่กับชื่อเสียงของมโนห์ราเป็นสำคัญ มโนห์ราที่ยอมรับกันว่ารำได้ดีและยกย่องกันเป็นมโนห์ราชั้นครู คือ มโนห์รา พุ่มเทวา (ขุนอุปถัมภ์นารากร)

ในปัจจุบันมโนห์รายังคงเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายอยู่ในแถบนี้ แมว่ารูปแบบจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมตามกาลสมัยบ้าง แต่เนื้อหาสาระและจุดมุ่งหมายของการแสดงยังคงชี้ให้เห็น

ถึงสัญลักษณ์ของความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมของชาวปักษ์ใต้ที่มีมาแต่โบราณกาลได้อย่างดี

กาหลอ (วิเชียร วัฒนคร และคนอื่นๆ 2521 : 316 : 321)

ในบรรดาการเล่นของปักษ์ใต้ กาหลอนับเป็นการละเล่นที่เป็นที่รู้จักกันดีไม่น้อยไปกว่าหนังตะลุง และโน้ตรำ เพราะว่าเป็นงานศพ งานบวชนาค และงานขึ้นเบญจารักษาคันเขาคันแก่จะมีกาหลอไปเล่นเสมอ แต่สำหรับในปัจจุบันกาหลอเป็นการละเล่นที่กำลังเลือนหายไปจากความทรงจำของชาวใต้ จะมีเล่นอยู่บ้างก็ในบางท้องถิ่นเท่านั้น

ความหมายของกาหลอ

คำว่ากาหลอนั้นมีผู้รู้ได้อธิบายความหมายไว้หลายท่านซึ่งเมื่อรวบรวมสรุปแล้วจะได้ความหมายดังนี้

1. กาหลอเป็นดนตรีชนิดหนึ่งใช้สำหรับประกอบในงานศพ
2. กาหลอเป็นงานแห่ในวันสงกรานต์เพื่อความรื่นเริงและแสดงความกตัญญูแก่ผู้ที่ตบยั้งเกิดเกล้าของคน
3. กาหลอเป็นเครื่องประกอบที่เก่าแก่อีกคำบรรพ์ คำว่ากาหลอเพี้ยนมาจากกาหลซึ่งหมายถึงแตรวงและเสียงอีกที่ก็เข้าใจว่าชาวอินเดียเป็นเจ้าของวัฒนธรรม
4. กาหลอ เป็นคำประสมระหว่างคำว่า กอ กับคำว่า หลอ กาหมายถึง อีเกะ และคำว่าหลอในภาษาถิ่นใต้หมายถึง ลั่นหลอกจากที่เกาะหรือที่จับกุม เมื่อประสมกันแล้ว เป็นคำกาหลอ ก็หมายถึงว่าเมื่ออีเกะได้ฟังดนตรีประเภทนี้จะรู้สึกเพลิดเพลินเคลิบเคลิ้มในความไพเราะจนลั่นหลอกลงมาจากที่เกาะ

ตำนานกาหลอ

กาหลอมีตำนานปรัมปราเล่าสืบกันมาว่ากำเนิดขึ้นในสมัยพุทธกาล นับว่าพระพุทธเจ้าทรงดำริให้มีขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องประกอบหน้าพระศพ (เสียบ) ของพระพรมเป็นครั้งแรก ต่อมาพระพุทธองค์เห็นว่าเป็นสิ่งที่บังอาจจึงให้พุทธศาสนิกชนนำมาใช้ฆ้องและกำหนดคีย์คือเป็น

ประเพณีสืบมา คำานานที่สองเล่าว่ากาหลอเป็นเสียงฆ้องกลองสวรรค์ ทั้งนี้เพราะเชื่อกันว่าสมัยพุทธกาล เมื่อพระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ ณ วัดหนึ่งริมน้ำ จากลานวัดมีบันไดทอดลงไปใต้ม่าน้ำสำหรับพระภิกษุชำระร่างกาย แต่เด็กวัดสองคนซึ่งมุกฉมมากชอบมาไต่บันไดทำน้ำมากกว่าคนอื่น ๆ พระอริการวัดได้ห้ามปรามแล้วแต่เด็กไม่เชื่อฟัง ท่านจึงนำเอาหลาวไปปักไว้ใต้น้ำ แต่เด็กที่ไปเล่นก็มิได้ถูกหลาวทำ ในที่สุดหลาวเล่มนั้นได้คำฎกอกของอริการวัดผู้ปักหลาวนั่นเอง เพราะท่านลืมนึกถึงหลาว ดังนั้นเมื่อวันอากาศร้อนจัดจึงได้กระโดดลงไปจนถูกหลาวปัก พระภิกษุผู้วัดได้พยายามช่วยเหลือแต่ไม่สำเร็จ จึงไปทูลพระพุทธองค์ ๆ จึงเสด็จไปจึงพระอริการพร้อมกับหลาวเหล็กขึ้นมาและเรียกประชุมสงฆ์ภายในวัดนั้น เพื่อแสดงภูมิรู้และพระธรรมวินัย เมื่อทราบถึงความรู้ความสามารถของพระภิกษุ พระพุทธองค์จึงทรงแต่งตั้งพระภิกษุเหล่านั้นตามความรู้ความสามารถ คือเป็นท่านกาแก้ว ท่านการาม ท่านกาขาด และท่านกาเค็ม เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพาน พระภิกษุทั้งสี่ได้มาประชุมพร้อมกันแล้วท่านกาเค็มได้คิดทำปี่ขึ้นมาเสาดหนึ่ง ท่านการามคิดโหนด (ทน) ขึ้นมา ท่านกาแก้วได้คิดเพิ่มโหนดขึ้นมาอีกโหนดหนึ่ง ส่วนท่านกาขาดคิดฆ้องขึ้นมาแล้วใช้เครื่องดนตรีเหล่านั้นนำพระเทพของพระพุทธเจ้าซึ่งถือว่าเป็นการบรรเลงดนตรีกาหลอครั้งแรก

อีกตำนานหนึ่งกล่าวว่า พระพุทธเจ้าทรงให้กำเนิดกาหลอเพื่อใช้ประโคมแห่ภาคและแห่ศพในพิธีทางพุทธศาสนา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงคิดกาหลอขึ้นแล้วครั้งแรกยังไม่มีเพลงใช้บรรเลง พระพุทธเจ้าและพุทธสาวกอีกจำนวน 12 องค์ ได้ช่วยกันประคิษฐ์เพลงถวายองค์ละ 1 เพลง กาหลอจึงมีเพลงบรรเลงครั้งนั้นมา

เครื่องดนตรีกาหลอ

กาหลอมีเครื่องดนตรีเพียง 3 อย่างคือ ปี่ 1 เล้า กลองทน 2 ใบ และฆ้อง 1 ใบ ใช้ประโคมดนตรี 4 คน คือหัวหน้าวงจะเป็นผู้เป่าปี่ซึ่งถือว่าเป็นคนตรีที่สำคัญที่สุด ส่วนกลองทนใช้ 2 ใบ เรียกว่าลูกกับแม่ใบหนึ่งเป็นเสียงทุ้ม อีกใบหนึ่งเป็นเสียงแหลมสูง กลองทนใช้ตีขัดจังหวะในแต่ละเพลงจะตีด้วยจังหวะที่แตกต่างกัน สำหรับฆ้องแต่เดิมใช้ 2 ใบ แต่ระยะหลังใช้เพียงใบเดียวและมักเลือกเอาฆ้องที่มีเสียงก้องกระหึ่มกังวานดีแล้วไต่ขึ้นไปไกลมาก

เพลงกาหลอ

สำหรับเพลงกาหลอซึ่งมีเพลงสำหรับใช้บรรเลง 12 เพลงนั้น บางท่านกล่าวว่า ได้แก่เพลงไหว้พระ ลาพระ หัดยพ่าย นกพิทัก นกกรง หอมท่อม นกเป่ากินไหม แสงแก้ว แสงทอง พลายแก้วพลาญงาม นกกระจอกเต็น ทองศรี ซอไฟยายแก้ว แคมบางท่านบอกว่า เพลงที่กาหลอเล่นได้แก่ เพลงเหยี่ยวเตนลม หอมท่อม ย้ายาน สุรียน ทองศรี พลายแก้ว พลายทอง พระพาย เป็นต้น

ลักษณะการบรรเลงเพลงกาหลอ

เพลงกาหลอทั้ง 12 เพลง ดังกล่าวแล้วไม่มีการร้องถึงแม้บางเพลงจะมีเนื้อร้อง แต่ก็ใช้บรรเลงเพลงเพียงอย่างเดียววนเวียนกันอยู่ในเพลงทั้ง 12 เพลง ส่วนใหญ่จะเริ่มด้วยเพลงไหว้พระ แต่ละเพลงจะคงใช้ให้เหมาะกับบรรยากาศ เช่น คอนยาคำใช้เพลงทองศรี คอนกักใช้เพลงนกพิทัก คอนยารุ่งใช้เพลงทองศรี คอนเข้าครุณาค้างยังไม่แห้งใช้เพลงนกกระจอกเต็น คอนยกทัพใช้เพลงเหยี่ยวเตนลม คอนนำทัพใช้เพลงหอมท่อม ส่วนคอนประชุมเพลงใช้เพลงพระพาย เป็นต้น

การจัดกาหลอไปบรรเลง

งานที่รับกาหลอไปเล่นมีอยู่ 3 ประเภทคือ งานศพ งานบวชนาค และงานขึ้นเบญจารคนำคนเขากนแก แต่ส่วนใหญ่ก็รับไปเล่นในงานศพมากกว่างานอื่น ๆ ผู้ไปรับกาหลอจะต้องนำหมากหนึ่งคำไปด้วย เพื่อให้หมอกาหลอได้บูชาครุ ถ้าไม่นำหมากไปด้วย กาหลอมักไม่ยินดีรับงาน เพราะถือว่าทำไม่ถูกต้อง เมื่อรับงานแล้วกาหลอจะนัดวันกับผู้ไปรับ เมื่อถึงวันงานกาหลอจะต้องเอาหมาก 1 คำ วางบนตั่งเพื่อบูชาครุและบอกกล่าวงานที่ต้องไปเล่น ถ้าเป็นงานศพหากรับงานในวันเผาศพพิธีการและธรรมเนียมต่าง ๆ จะน้อย คือเพียงไปบรรเลงหน้าศพจากบ้านไปเผาที่วัดไม่จำเป็นต้องปลุกโรงพิธี แต่ถ้าหากรับงานก่อนวันเผาคือต้องไประโคมคุมศพที่บ้านงานจนกว่าจะถึงวันเผา เจ้าภาพจะต้องสร้างโรงพิธีตามตำราครุหมอล ส่วนราคาค่ารับงานก็แล้วแต่จะตกลงกัน แต่เงินที่ขาดไม่ได้คือจาชันครุ 9 บาท

ลักษณะโรงพิธีและเครื่องประกอบในพิธี

โรงพิธีจะสร้างไว้ในเขชานหรือนอกบ้านก็ได้ ยกพื้นสูงพอประมาณกว้าง 9 ศอก ยาว 6 ศอก หลังคาปูหน้าจั่วหันหน้าโรงไปทางทิศตะวันตก จะสร้างโรงขวางตะวันไม่ได้ ส่วนเครื่องประกอบพิธีที่เจ้าภาพจะต้องจัดเตรียมไว้ได้แก่ข้าวสิบสอง 1 สำรับ (อาหารคาวหวานและผลไม้รวมแล้ว 12 สิ่ง) สำหรับบุชาคู ข้าว 1 ถ้วย แกง 1 ถ้วย ผ้าขาวคาดเพดาน 1 ผืน หมอน 1 ใบ ผ้าขาวปูที่ครุวางข้าวสิบสอง หมาก 18 คำ ใช้วางที่ครุ 9 คำ ใส่เพดาน 9 คำ ดอกไม้ 3 ดอก เทียน 1 เล่ม ค้ายิ้ว 1 ริว

ข้อปฏิบัติของผู้เล่นกาหลอ

เมื่อคณะกาหลอรับว่าจะไปแสดงในงานใดแล้ว พอได้เวลาจะหยิบเครื่องดนตรีลงเรือนไปทันที ใครจะเจ็บป่วยขึ้นมาก็ตามจะกลับไปจับต้องคูแลไม่ได้ ส่วนภรรยาจะต้องอยู่กับบ้าน คนชู้ชายและหาแบ่งแวงตัวลูกของหอมไม่ได้ เพราะเป็นอันตราภัยกับสามี

เมื่อกาหลอมาถึงและตรวจโรงเห็นว่าเรียบร้อยแล้วก็เข้าไปภายในโรง หากตรวจพบข้อผิดพลาดแม้แต่เพียงนิดเดียว กาหลอจะไม่ยอมทำพิธีจะต้องให้เจ้าภาพแก้ไขให้ถูกต้องเสียก่อน การเดินเข้าโรงพิธีหัวหน้าจะถือปีเดินนำหน้าเข้าก่อนลูกน้องเดินตาม กลองทน 2 ใบ ต้องวางกับพื้นแล้วกลิ้งเข้าไป จะถือเข้าไปเฉม ๆ เหมือนเครื่องดนตรีอื่น ๆ ไม่ได้ เมื่อเข้าอยู่ในโรงแล้วจะออกไปไหนมาไหนไม่ได้จนกว่าจะถึงเวลาเลยเที่ยงวันจึงจะออกได้ และมีข้อห้ามว่านอกจากหมาก และบุหรีแล้วห้ามบริโภคสิ่งใดเป็นอันขาด อาหารการกินจะต้องไม่ปะปนกับใครไม่ว่าพระหรือเจ้า เจ้าภาพต้องแยกปรุงค่างหาก อาหารที่ปรุงนั้นห้ามชิม ขณะที่ประโคมดนตรีกันอยู่ กาหลอจะไม่รับของสิ่งใดโดยตรง ชนิมือค้อมมือจากผู้หญิง จะรับของได้ก็ต่อเมื่อเขาวางไว้ก่อนแล้ว และขณะแสดงจะพูดจาทักทายใครภายนอกโรงหรือชักชวนให้ใครเข้าไปนั่งในโรงไม่ได้ เพราะถือว่าเหมือนกับชักผีให้เข้าโรง ฉะนั้นในโรงกาหลอจึงไม่มีคนพลุกพล่านเหมือนมหรสพอย่างอื่น

ถ้าหากเป็นงานศพพอถึงเวลาจะออกจากโรงพิธีเพื่อแห่ศพไปเผาเวลานั้น ต้องใช้ไม้ค้ำค้ายิบหรือค้ายี่สายสั้นจนที่ผูกไว้ตามมุมผ้าขาวซึ่งเพดานให้ขาดสัก 1 - 2 มุม และหักจากที่

มุ่งหลังคาให้ซาคอีก 3 คัม แล้วลัดให้เลื่อนให้เป็นช่องโหว่ หลังจากนั้นกาหลอจะต้อง
 คุยตีศ คือ จะต้องคอยหลบหลีก "หลาวเหล็ก" จะเดินออกจากโรงให้ตรงกับทิศหลาวเหล็ก
 อยู่ไม่ได้ ถ้าวันใดทิศหลาวเหล็กอยู่ตรงกับประตูทางออก เขาจะเดินแหงหนีออกทางข้าง
 โรงข้าง หลังโรงข้าง หรือถ้าออกทางประตูเดิม เมื่อถึงธรณีประตูให้ก้าวเป็นมุม 45
 องศาไปทางขวาหรือซ้ายมือก็ได้ แล้วก็เข้าร่วมพิธีแห่ศพโดยบรรเลงเพลงเดินนำศพตั้งแต่
 แห่ศพออกจากบ้านจนถึงป่าช้า เพลงที่ใช้ดังไคกล่าวมาแล้ว เมื่อเสร็จพิธีถึงเวลาพวก
 กาหลอลงบ้าน จะต้องย้อนตามทางเดิมที่แห่ศพมา จะกลับทางอื่นไม่ได้จนกว่าจะพ้นเขตวัด
 พอถึงบ้านจะต้องเรียกลูกเมียหรือพ่อแม่ให้ออกมาล้างมือล้างหน้า ท่องคาถาไล่เสนียดจัญไร
 ทั้งปวงแล้วจึงให้ลูกหรือเมียจูขึ้นบ้าน

การเล่นกาหลอเป็นประเพณีนิยมยึดถือกันมาช้านาน ถือเป็นงานประโคมที่ขลังและ
 คักคี่ลึลึลึ ยังพอหาคุได้บ้างเช่นที่อำเภอธนบุรี อำเภอทุ่งสง อำเภอชะอวด นครศรี-
 ธรรมราช เป็นต้น แต่ก็มีเหลือน้อย ทั้งนี้เพราะการเล่นกาหลอมีแนวปฏิบัติที่เคร่งครัด
 รักกุ่มมากอย่างหนึ่ง และเพราะคนปัจจุบันนิยมในสิ่งใหม่ ๆ อีกประการหนึ่งจึงทำให้กาหลอ
 อาจจะต้องสูญหายไปแน่นอน หากไม่ช่วยกันบำรุงส่งเสริมไว้ให้ทันกาล (วิเชียร ณ นคร
 และคนอื่น ๆ 2521 : 316 - 321)

4. สาขาช่างฝีมือ (The Practical Crafts) ศึกษาเครื่องใช้ยานลิเพา
เครื่องใช้ยานลิเพา (วิเชียร ณ นคร และคนอื่น ๆ 2521 : 281 - 283)

งานสานยานลิเพาเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นหัตถกรรมชั้นเยี่ยมของชาว
 ภูเก็ต โดยเฉพาะชาวเมืองนครศรีธรรมราช เป็นงานของผู้มีฝีมือ ผู้มีใจคอเยือกเย็น
 สุขุมรอบคอบ และมีเวลาวางทำเพราะต้องการความประณีต ปัจจุบันมีผู้สนใจฝึกหัดทำ
 กันอย่างกว้างขวาง แต่ถ้าเปรียบเทียบกับของรุ่นเก่าแล้วจะเห็นว่าฝีมือตกต่ำลงไปมาก
 สวยงามสู้ของเก่าไม่ได้ อย่างไรก็ตามเป็นที่นิยมอย่างยิ่งที่ได้มีการฟื้นฟูทำกันอย่างจริงจัง
 มากขึ้นในปัจจุบัน

ย่านลิเพาเป็นพืชชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นเถาขึ้นในที่ค่อนข้างชื้น ขนาดของย่านแตกต่างกันตามชนิด ใบเล็กยาวและหนาแน่น ชอบขึ้นปะปนอยู่กับพืชชนิดอื่นและเลื้อยเกาะเกี่ยวอยู่เหนือพืชอื่นจนมองเห็นได้ยาก ลำต้นเหนียวมีความทนทานดี ใช้ผูกมัดเครื่องใช้และสานเป็นภาชนะต่าง ๆ แหนหายืดได้ สมัยก่อนหาได้ง่ายมากแต่เดี๋ยวนี้ค่อนข้างจะหายากขึ้นทุกที

ย่านลิเพามีชื่อเรียกหลายอย่าง เช่น บางท้องถิ่นเรียกว่าย่านนิเพา บางท้องถิ่นเรียกย่านยายเพาหรือย่านเพาหรือย่านลำเพาก็มี ย่านลิเพามี 2 ชนิด คือย่านลิเพาใหญ่และย่านลิเพาเล็ก ย่านลิเพามีใบดก ลำต้นเล็กและหึง ๆ งอ ๆ เกี่ยวกันยุ่ง ริมใบทั้งสองข้างเป็นหยักคล้ายฟันเลื่อยใช้ทำเครื่องใช้ไม่ได้ นิยมใช้ผูกมัดเครื่องมือเครื่องใช้เท่านั้น ส่วนย่านลิเพาใหญ่มีลำต้นโตกว่าและไม่ค่อยคดงอ ใบใหญ่และไม่หนาแน่น ย่านลิเพาชนิดใหญ่ที่นำมาใช้ทำเครื่องใช้ต่าง ๆ

การนำย่านลิเพาใหญ่มาสานเป็นเครื่องใช้สอยนั้น ขั้นแรกต้องเลือกหาย่านลิเพาซึ่งเติบโตเต็มที่และลำต้นแก่จัดมาเด็ดใบทิ้ง ฉีกย่านลิเพาออกเป็น 2 ซีก เอาได้ในออกทิ้งให้หมด ต้องระมัดระวังในการลอกเปลือกเพราะฉีกขาดง่าย เมื่อลอกเปลือกเสร็จแล้วจึงนำไปแขวนไว้ในที่ร่มปล่อยให้ถูกลมจนค่อย ๆ แห้ง จะนำไปตากแดดไม่ได้เพราะจะทำให้เสียรูป

ขั้นต่อไปนำย่านลิเพาที่แห้งแล้วมาทำให้มีขนาดเท่ากันโดยการชุกเกอดกแต่งใหม่ การชุกทำง่ายโดยเจาะรูหลาย ๆ รูลงบนฝากระป๋องนมหรือแผ่นสังกะสี แล้วใช้ย่านลิเพาสอดเข้าไปในรูแล้วดึงเพื่อให้ได้ขนาดตามต้องการ การดึงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษโดยเฉพาะที่ตาของลำต้น

เมื่อได้ย่านลิเพาไว้มากพอควรแล้ว จึงลงมือสานภาชนะที่ต้องการ ในขณะที่สานเครื่องใช้ต้องใช้หน้าชุกย่านลิเพาให้เปียกไว้เสมอจะทำให้สานสะดวกขึ้น การสานจะลำบากตอนขึ้นต้น ต้องใช้หวายเป็นเส้นตั้งโครงภายในและต้องอาศัยเวลาและความละเอียดละออเป็นอย่างมาก เมื่อขึ้นต้นได้แล้วก็สานต่อขึ้นเป็นชั้น ๆ จนได้รูปทรงเสร็จตามที่ต้องการ

ผลผลิตจากงานสวนยานลิเพามีความสวยงามอยู่ที่ความประณีต และการผูกลาย หรือการทำลายในตัว การสร้างลายเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่อาศัยความชำนาญของผู้สาน ไม่ใช่ทำได้ง่าย ๆ ด้วยเหตุนี้เองผลิตภัณฑ์จากยานลิเพาชิ้นหนึ่ง ๆ จึงมักใช้เวลาทำนานต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความประณีต และการประดิษฐ์ประกอบลายให้เกิดความสวยงามเป็นสำคัญ บางชิ้นอาจใช้เวลาเป็นแรมเดือน ทั้งนี้เพราะใช้เส้นเล็ก เนื้อจึงละเอียดสวยงาม แหล่งผลิตเครื่องใช้ยานลิเพามีการผลิตกันมาก เช่น ที่เรือนจำกลางนคร ศรีธรรมราช ชวบน้ำในอำเภอท่าศาลา ครอบครวัททหารในค่ายวิชราวุธ ฯลฯ

ในปัจจุบันมีคนหันมาสนใจผลิตภัณฑ์ที่ทำจากยานลิเพากันมากขึ้น ทางราชการก็ให้ความสนใจส่งเสริมให้ประชาชนสนใจทำและใช้ ประกอบกับผลิตภัณฑ์จากยานลิเพาสอง ความต้องการแก่ผู้ใช้ได้อย่างดี เพราะสามารถผลิตได้ตั้งแต่สิ่งของเล็ก ๆ เช่น กลองมโหรี ไปจนถึงกระเป๋าใบใหญ่ ๆ ซึ่งก็เป็นที่หวังได้ว่าหัตถกรรมชนิดนี้จะไม่สูญหายไป แต่น่าเป็นห่วงที่มีฝีมือตกต่ำลง

5. สาขาหัตถกรรมศิลป์ (Domestic Arts) ศึกษาอาหารพื้นบ้าน ได้แก่
- ข้าวย่ำ
 - แกงไตปลา

ข้าวย่ำและแกงไตปลาเป็นอาหารพื้นบ้านของภาคใต้ที่ชนชาวใต้นิยมรับประทานกันโดยทั่วไป ชาวใต้ที่ไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในภูมิภาคอื่นเมื่อมีโอกาสก็มักจะทำอาหารข้าวย่ำหรือแกงไตปลารับประทานกันเสมอ คนภาคกลางหรือภาคอื่น ๆ เมื่อเดินทางลงไปภาคใต้อีกก็มักหาโอกาสไปรับประทานข้าวย่ำหรือกินแกงไตปลาของชาวใต้อยู่บ่อย ๆ นับได้ว่าข้าวย่ำและแกงไตปลาเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งในค่านอาหารของภาคใต้

ข้าวย่ำ

เครื่องปรุง (สำหรับรับประทาน 4 - 5 คน) ข้าวย่ำกับไข่ไก่ประกอบด้วยข้าวสวย น้ำบูดู เครื่องพริกสด ผักต่าง ๆ หั่นฝอยและเครื่องปรุงข้าวย่ำอื่น ๆ

วิธีทำ

1. ทำน้ำบูดู เอาน้ำ $\frac{1}{2}$ ถ้วยกับน้ำตาลปีบ 4 ช้อนโต๊ะ เคี่ยวให้หอมใส่น้ำบูดู $\frac{1}{2}$ ถ้วย ใส่เนื้อกุ้งต้ม (กุ้งสด 15 ตัว ต้มสมกับกะปิ 2 ช้อนโต๊ะ) ต้มให้เดือดแล้วใส่ข่า ทุบ 3 แวน หอมแดงทุบ 3 หัว ตะไคร้ทุบสับ 1 ต้น ใบมะกรูด 3 ใบ ผงชูรส 1 ช้อนชา ตั้งไฟอุ่นไว้สัก 15 นาที

2. ทำเครื่องพริกสด เอาพริกขี้หนู 10 เม็ด พริกไทย 10 เม็ด ขมิ้นสดก้อนเล็ก กะปิ 3 ช้อนโต๊ะ ตะไคร้หั่นละเอียดและเนื้อกุ้งต้มเล็กน้อย ตำทั้งหมดให้เข้าเนื้อกันเพื่อใช้คลุกกับข้าวเพิ่มรสชาติ

3. เตรียมผักหั่นฝอย เอาใบมะกรูด ใบขมิ้นอ่อน และใบกระเพราวางเรียงกัน แล้วฉีกให้แน่นหั่นให้ละเอียด ส่วนตะไคร้ ถั่วฝักยาว และมะดัน หั่นฝอยเตรียมไว้เช่นกัน

4. เครื่องปรุงอื่น ๆ นอกจากข้าวสวย 1 ถ้วย ก็มีกุ้งแห้งป่น 1 ถ้วย มะพร้าวคั่ว 1 ถ้วย เวลารับประทานให้ราดข้าวด้วยน้ำบูดูที่ปรุงแล้ว โรยด้วยมะพร้าวคั่วและกุ้งแห้งป่น ผักสดหั่นฝอย เสริมรสเปรี้ยวด้วยมะดันหรือส้มโอรับประทานกับแตงกวาเม็ดกระถิน หรือจะควมกับแกงเลียงและกุ้งหวานก็จะช่วยให้คล่องคอดี (งามจิต ศิริวิธานุรักษ์ ม.ป.ม.: 135)

แกงไตปลา

ส่วนผสมและเครื่องปรุง	เนื้อปลาชนิดต่าง (1 $\frac{1}{2}$ กิโลกรัม)	1 ถ้วยตวง
หน่อไม้ไผ่ตงต้มหั่นบางตัดฉูดลายตามชอบ	1 $\frac{1}{2}$	ถ้วยตวง
มะเขือเปราะผ่าสี่	1	ถ้วยตวง
ถั่วฝักยาวตัด 1 นิ้วฟุต	1	ถ้วยตวง
หอมเล็กซอย	$\frac{1}{4}$	ถ้วยตวง
พริกไทย	10	เม็ด
ข่าซอย	1	ช้อนชา
กะปิ	1	ช้อนตวง
ตะไคร้ซอย	1	ช้อนตวง

ขมิ้นซอย	1	ช้อนตวง
ใบมะกรูดหั่นฝอย	1	ใบ
ใบมะกรูดฉีก	2	ใบ
ตะไคร้ทุบพอแตก	2	ต้น
ข่าทุบพอแตก	1	ชิ้น
ไต่ปลา	1	ถ้วยตวง
น้ำ	2	
	1 $\frac{1}{2}$	ถ้วยตวง
น้ำมะนาว	1	ช้อนโต๊ะ
พริกชี้หนูแห้ง	20	เม็ด

วิธีทำ

1. ใช้ไต่ปลาผสมน้ำ 1 ถ้วยตวง เคี่ยวไฟอ่อน ใส่ตะไคร้ทุบ ข่าทุบ ใบมะกรูดฉีก เคี่ยวพอชันเล็กน้อย กรองกากทิ้ง
2. โขลกเครื่องน้ำพริกให้ละเอียด ละลายน้ำ 1 ถ้วยตวง ผสมลงในไต่ปลา พอเดือดใส่ปลาและผักต่าง ๆ พอดีก้นหม้อ โรยใบมะกรูด ใส่ น้ำมะนาวที่เตรียมไว้แล้วยกลง

คะแนนจากผลการทดลองถ่ายทอคมรภคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

คนที่	กลุ่มทดลอง 1 สอนในห้องเรียน				กลุ่มทดลอง 2 สอนโดยอยู่ค่ายพักแรม				กลุ่มควบคุม (3)			
	Pre-test		Post-test		Pre-test		Post-test		Pre-test		Post-test	
	ความรู้	ทัศนคติ	ความรู้	ทัศนคติ	ความรู้	ทัศนคติ	ความรู้	ทัศนคติ	ความรู้	ทัศนคติ	ความรู้	ทัศนคติ
1	18	190	32	200	20	203	43	230	28	210	30	205
2	23	206	34	210	16	195	35	240	22	195	19	235
3	26	200	41	215	27	212	42	243	15	228	18	170
4	22	211	36	220	24	220	38	235	27	196	25	245
5	22	229	35	230	24	196	35	220	25	243	25	196
6	25	215	39	210	25	228	44	238	30	213	31	205
7	31	200	42	220	25	195	41	225	28	195	23	189
8	28	194	34	200	23	208	28	229	24	188	27	230
9	19	197	36	210	19	194	24	230	27	204	28	196
10	29	200	40	222	28	200	46	243	20	205	23	230
11	24	245	34	245	22	235	36	246	18	198	19	185
12	21	213	41	200	24	217	47	235	26	176	24	170
13	27	194	38	215	24	198	40	200	32	189	30	200
14	25	196	37	200	24	196	35	228	35	213	36	220
15	32	189	43	225	20	179	46	195	28	215	31	185
16	28	192	30	230	20	198	40	228	22	193	20	174
17	24	205	37	220	26	215	42	231	18	208	15	215
18	17	192	35	208	27	202	48	238	24	214	23	205

คะแนนจากผลทดสอบของนายทอมมรรคทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

คนที่	กลุ่มทดลอง 1 สอนในห้องเรียน				กลุ่มทดลอง 2 สอนโดยอัยการพิทักษ์				กลุ่มควบคุม (3)			
	Pre-test		Post-test		Pre-test		Post-test		Pre-test		Post-test	
	ความรู้	ทัศนคติ	ความรู้	ทัศนคติ	ความรู้	ทัศนคติ	ความรู้	ทัศนคติ	ความรู้	ทัศนคติ	ความรู้	ทัศนคติ
19	27	241	40	240	36	238	48	248	30	238	31	211
20	192	37	220	30	198	47	205	32	205	205	35	180
TX_j	490	4,101	-	-	484	4,127	-	-	511	4,126	-	-
\bar{X}	24.5	205.05	-	-	24.20	206.35	-	-	25.55	206.30	-	-
TY_j	-	-	741	4,340	-	-	805	4,595	-	-	513	4,046
\bar{Y}	-	-	37.05	217.00	-	-	40.25	229.75	-	-	25.65	202.3
S^2	4.11	16.42	3.45	12.91	4.36	15.13	6.59	14.76	5.23	16.59	5.81	22.05

หมายเหตุ X เป็นคะแนนที่ได้จากการสอบก่อน (Pre-test)

Y เป็นคะแนนที่ได้จากการสอบหลัง (Post-test)

แสดงสูตรและตัวอย่างในการคำนวณหา F และ t

สูตร F

$$SS_{XA} = \sum T_{Xj}^2 / n_j - T_X^2 / N$$

$$SS_{XW} = \sum X^2 - \sum T_{Xj}^2 / n_j$$

$$SS_{XT} = SS_{XA} + SS_{XW}$$

$$SP_A = \sum T_{Xj} T_{Yj} / n_j - T_X T_Y / N$$

$$SP_W = \sum XY - \sum T_{Xj} T_{Yj} / n_j$$

$$SP_T = SP_A + SP_W$$

$$SS_{YA} = \sum T_{Yj}^2 / n_j - T_Y^2 / N$$

$$SS_{YW} = \sum Y^2 - \sum T_{Yj}^2 / n_j$$

$$SS_{YT} = SS_{YA} + SS_{YW}$$

$$SS_{Y_T}' = SS_{YT} - \frac{(SP_T)^2}{SS_{XT}}$$

$$SS_{Y_W}' = SS_{YW} - \frac{(SP_W)^2}{SS_{XW}}$$

$$SS_{Y_A}' = SS_{Y_T}' - SS_{Y_W}'$$

$$F = \frac{MS_A'}{MS_W} \quad df = a - 1, N - a - 1$$

subscript A หมายถึง between

w หมายถึง within

T หมายถึง Total

สูตร tadj

$$t = \frac{\bar{X}_1' - \bar{X}_2'}{S(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)} \quad df = n - 1 - 1$$

$$\bar{X}' = b_w(\bar{X} - \bar{X}_j) + \bar{Y}_j, \quad b_w = \frac{SP_w}{SS_{X_w}}$$

$$S^2_{(\bar{X}'_1 - \bar{X}'_2)} = \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} + \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)^2}{SS_{X_w}} \right] MS'_w$$

ตัวอย่างแสดงการคำนวณค่า SP_{xy} ของคะแนนทัศนคติ

$$\begin{aligned} SP_{xy} &= \sum T_{xj} T_{yj} / n_j - T_x T_y / N \\ &= \frac{(T_{x1} T_{y1} + T_{x2} T_{y2} + T_{x3} T_{y3})}{n_j} - \frac{T_x T_y}{N} \\ &= \frac{(4101 \times 4340) + (4127 \times 4595) + (4126 \times 4046)}{20} - \frac{(12354 \times 12981)}{60} \\ &= \frac{53455701}{20} - \frac{160367274}{60} \\ &= 2672785 - 2672787.9 \\ &= -2.9 \end{aligned}$$

การทดลองถ่ายทอคมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น
แก่เด็กวัยรุ่นในเขตการศึกษา 3

บทคัดย่อ
ของ
ไพโรจน์ พูลยรัตน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
เมษายน 2524

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลของการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น
ของกลุ่มทดลองที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียน วิธีอยู่ค่ายพักแรม และวิธีควบคุม
ที่มีต่อความรู้และทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเด็กวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4 (ม.ศ.4) ของโรงเรียนรัฐบาลในเขตการศึกษา 3 ปีการศึกษา 2523 จำนวน 60 คน
โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีจำนวนนักเรียน 20 คน
เท่ากัน ให้แต่ละกลุ่มได้รับวิธีการถ่ายทอดที่แตกต่างกัน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่
แบบทดสอบวัดความรู้ในมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 และมาตราวัดทัศนคติต่อ
มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 อย่างละ 1 ฉบับ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่ได้รับการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยวิธีสอนใน
ห้องเรียน วิธีอยู่ค่ายพักแรม และวิธีควบคุม มีความรู้และทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น
ในเขตการศึกษา 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่ได้รับการถ่ายทอด
โดยวิธีอยู่ค่ายพักแรม มีความรู้และทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการถ่ายทอด
โดยวิธีสอนในห้องเรียนและวิธีควบคุม กลุ่มที่ได้รับการถ่ายทอดโดยวิธีสอนในห้องเรียนมีความรู้และ
ทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตการศึกษา 3 สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05

THE EXPERIMENTS IN CULTURAL HERITAGE PROGRAMES
FOR THAI ADOLESCENTS IN EDUCATIONAL REGION 3

AN ABSTRACT

BY

PAIROJ POONYARAT

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

April 1981

The objective of this study was to compare the effects of the transferred local cultural heritage to the adolescents in Educational Region 3 in the aspects of knowledge and attitudes towards the local cultural heritage among three groups : the classroom group, the camping group and the control group.

The total subjects in this study were 60 M.S.4 students from the government school in Educational Region 3 in 1980. The subjects divided into two experiments groups and one control group, in which each group comprised 20 students. And each group was treated in different ways. The devices for collected data were the local cultural heritage achievement test and the local cultural heritage attitude scales.

The results of this study show that three cultural heritage programs .. the camping group, the classroom group and the control group .. have significantly greater knowledge in and better attitude towards local culture at the .05 level. The group undergoing camping group has significantly greater knowledge in and better attitude toward local culture than the classroom group and the control group at the .05 level. The group undergoing classroom instruction has significantly greater knowledge in and better attitude toward local culture than the control group at the .05 level.